

Kiñwakti Ki Nəm ki bwa bə ntum bə Jisəs **Gia yə yi kə i Kiñwakti ki nəm kələ mə**

Kiñwakti ki nəm ki bwa bə ntum bə Jisəs kələ n̄ nyaka Luk, i kpein̄si i ntum wi ndzəŋni wə, wə kəm Jisəs, wə wi n̄ yisi nyaka i Kiñwakti ki Luk wə. Ntum wi ndzəŋni wələ kə a Jisəs n̄ kpi i kintasi wə ka fiəni dza, ka bə ləw wi, Nyə fiəni dzasi wi i kpi wə.

Fwu wi gia yə kiñwakti kələ dzakaki kəm yi, kə i fuku si Kin'waka ki Baiñni n̄ fə a bwa bə mbaŋ bə Jisəs n̄ fə ntum wi ndzəŋni wələ kəm Jisəs waŋ tsə i Jelusaləm bəh i bimbu bi Judea bəh bi Samalia wə bichi, i tsə buku i bimbu bi mbi binaa biə mbi tsə gəksiki (1:8). Kiñwakti kələ kə kichum kəm si mbaŋ wi bəni bə Klistus n̄ yisi i kintəŋi ki Bəju wə, ka jiə shəm i Jisəs wə, yi ka fiəni num gia yi mbi wichi.

Kifwu ki gia i Kiñwakti kələ mə

1:1-26 Nyə kein̄si bəni bə fukuni

1:1-14 Jisəs nya kintəfi kigəksini bəh kin̄kaka ki

1:15-26 Mi dzə di bi Judas

2:1-8:3 Bə fuku ntum wi Jisəs i Jelusaləm

8:4-12:25 Bə fuku ntum wi Jisəs i Judea bəh Samalia

13:1-28:31 Nəm wi Bəol

13:1-14:28 Nnyani wi Bəol wi ninshin̄

15:1-35 Kijuñni i Jelusaləm

15:36-18:22 Nnyani wi Bəol wi kəomsini

18:23-21:16 Nnyani wi Bəol wi kin̄kaŋni kitali

21:17–28:31 Bəjl num mi wi nsəŋ, ka fukuki a già
yi Nyə i Jəlusalem bəh i Kaysalia bəh Lum

1 Tikwili Teofilus, i kiñwakti ki ninshiq kə mih n̄i nyaka i wɔ, mih n̄i nyaka yein kəm già yichi yə Jisəs n̄i fəki bəh yə wi n̄i laniki bəni yein, i kin'yisi wə si wi n̄i yisi nəm wi,

2 i tsə buku chəkə biə Nyə n̄i dzə wi i bəinj. Ka Nyə dzə wi wi yaka i bəinj, wi n̄i tsə dzəh i ɳga bi Kiñ'waka ki Bainjni wə, i təfi bwa bu bə ntum bə wi n̄i sabibwili.

3 Jəbi wə wi n̄i dza i kpi wə, wi n̄i chusi gwu yi i bə i kaŋ wə mbaŋnyani i dzəh yiduli yiduli wə, yi chusi a wi kə wiwəm. Wi ka chu dzakaki i bə kəm ɳkuŋ bi Nyə.

4 Si wi n̄i kə bəh bə yakadəinj, wi dzaka i bə a, “Kiə mbeinj bi bûku kə i Jəlusalem. Mbeinj wəkəlik kinya kə Ba wuŋ n̄i kaka i mbeinj num yə mbeinj n̄i wəkə mih dzaka kəm yi.”

5 Mbeinj kiəki a Jən n̄i juliki bəni i bəkə mə, ayakalə i kaŋ yidəkə wə twəsi Nyə ni juliki mbeinj num i kaŋ yi Kiñ'waka ki Bainjni wə.”

Jisəs yaka bəinj

6 Jisəs bəh bwa bu bə ntum juŋni dzə num i jəbi wiðəkə wə, bə bikə i wi a, “Bah, jəbi kpeinj lə ka wə fə bəni bəbuku bə Islae fləni sâkaki ntəŋ wibə a?”

7 Wi chukuli i bə a, “Jəbi wiwə nabə chəkə biwə bi kpeinjki num asi Ba wuŋ kəinjsi bəh ɳga bi, yi kəkə i mbeinj i bi kiə jəbi wiwə.

8 Gia yə mbeinj kaŋaki i kiəki kə a Kiñ'waka ki Bainjni bi dzə jiksiki lə mbeinj, ma mbeinj bi kwati ɳga, mbeinj yisi i fukuki kəm mih i Jəlusalem bəh

bimbu bi Judea bəh bi Samalia wə bichi, i tsə buku i bimbu bi mbi binaa wə.”

⁹ Asi wi dzaka yaka, Nyō dzə wi, wi dza ka yakaki i bεiŋ bə bwaŋ dzékəh ka tsein̄ki si wi yakaki tsəki i bεiŋ, wi yaka tsə bikwu baŋ wi, wi laka i dzékəh yibə wə.

¹⁰ Si bə n̄i bwaŋ dzékəh yibə bεiŋ i tsein̄ki si wi yakaki tsəki, yi dzə num a, bənyuku bədəkə bəfa dza tumbuku i bə nshiŋ num kəmsi i bə wə num bə tum bəmbuŋ bə fukuli i gwu wə,

¹¹ bikə i bə a, “Bənyuku bə Galili, mbεiŋ num ka tsein̄ki nə i bεiŋ na? Jisəs wələ Nyō dzə i mbεiŋ kintəəŋ lə, wi yaka i bεiŋ, wi bi fiəni dzə a liŋ asi mbεiŋ si yεiŋ wi yaka i bεiŋ.”

Bə baa Matias a wi dzə di bi Judas

¹² Bwa bə faan̄ni bə Jisəs ka dza i ḥkwuŋ wə bə bəoŋki a wi Kεiŋ yi ɔrif ka fiəni tsəki i Jelusaləm, a n̄i kə aka kin̄ka ki may i tsə buku feiŋ.*

¹³ Si bə liə feiŋ, ka yaka tsə i kimbu ki lum wi juŋ yi bεiŋ wə bə n̄i tsəki shiki yεiŋ. Bəni bələ n̄i kə Bita, Jən, Jem bəh Andulu, Filib bəh Təməs, Batələmu bəh Matiə, Jem wain̄ Alfiyus, Samən wə wi n̄i kə mi wi mbaŋ wi Bədzələt† bəh Judas wain̄ Jem.

¹⁴ Bə bəh bəkan̄ja bədəkə bəh Meli nih Jisəs bəh bwa bə nih Jisəs n̄i fəki bə juŋni i fieŋ fimu wə i tsaki jəbi whichi.

¹⁵ A n̄i kə i kan̄ yə wə, bwa bə mbaŋ bə Jisəs juŋni. Bə n̄i kə feiŋ ka bəni gbi ntsə mban̄fia (120). Bita dza bεiŋ dzaka i bə a,

* **1:12** Kin̄ka ki may n̄i kə asi mi kə i nyani i chəkə bimbam wə.

† **1:13** Bədzələt bələ n̄i kə mbaŋ wi bəni Bəju bə bə n̄i təbiki tumi, i jwə bwili bəni i ḥgəkə wə i kan̄ yi bə Lum wə.

16 “Bwa bə nih bəŋ, gia yə Kiñwakti ki Nyɔ dzakaki n̄i kaŋaki l̄ i dzə kpeinj. Akə gia yə Kiñ'waka ki Bainji n̄i fə Dəbit dzaka, a kεinj i kikpu wə kom Judas wə wi n̄i num i ninshinj ka bə dzə kwa Jisɔs.

17 Mbeinj kiə a Judas wələ n̄i kə mi widəkə i mbanj wibuku wə, wi kaŋa nōm wi i bukumbeinj kintəən.”

18 (Ka Bita dzakaki yaka num Judas dzo l̄ kpə wə bɔ n̄i nya i wi i gia yichu yə wi n̄i məm ka taŋ di bidəkə yeinj. Di bielə kə biə wi n̄i gbə yeinj bəh fwu tɔɔ wi tɔ bilaa buku bichi.

19 Bəni bə Jəlusaləm bəchi wəkə, ka bəɔŋki di biwə i já yibə wə a Akeldema, yi num a, “Di bi Mwa.”).

20 Bita chu dzaka a, “Dəbit n̄i nyaka i Kiñwakti ki N̄kəksi wə a,

‘Bə bēe ma kwili wi fləni chū chi,
ka mi ma chu n̄o feinj.’

Yi kə wi chu nyaka a,
‘Mi widəkə kaŋaki i dz̄ di bi bi nōm.’

21-22 Si yi kə yaka, mi widəkə kaŋaki i chīŋni i buku wə, ma buku bɔ fūkuki a Bah Jisɔs n̄i dza i kpi wə. Mi wiwə kə i num mi wə wi ni nyaniki buku bɔ jəbi whichi asi Jisɔs n̄i nyaniki buku bɔ i yisi i jəbi wə Jən n̄i juliki bəni i bəkə mə, i tsə buku i jəbi wə Nyɔ n̄i dzo Jisɔs i buku kintəən wi yaka i bεinj.”

23 Si wi dzaka yaka, bɔ baayi jiə bəni bəfa. Wimu n̄i kə Yəsəf wə bə n̄i bəɔŋki a Basabas bə chu bəɔŋ tə a Justus, widəkə num Matias.

24 Si bɔ baayi jiə yaka, ka tsa a, “Bah, wə kiəki lə shōm yi bəni bəchi. Ayakadəinj, chūsi i buku mi wə wə kə wə sainjbwili i kintəən ki bəni bəfa bələ,

25 ayakadəinj, ka wi nūm wainj ntum wi Jisɔs, wə wi ni dzo di bi nōm biə Judas n̄i bee ka tsə i di bi wə.”

26 Si bɔ tsa yakadəinj, ka nyaka kiyeli kibɔ, ka tum, wi Matias ka buku gbɔ. Bɔ ka kpeinjsi wi i mbaŋ wi bwa bə ntum bə Jisəs bə jwɔfi ntsə mu.

2

Kinj'waka ki Bainjni dzə

1 Jəbi wi Dzini biə bɔ n̩i bɔɔŋki a Bəntekəs n̩i dzə kpeinj, bəni bəchi bə bɔ n̩i kɔ bɔ jiə shɔm i Jisəs wə n̩i juŋni i di bimu wə.

2 Bɔ ka təkəli wəkə fiεŋ fi jumi shi dzə i bεiŋ aka fiɛkə yiləkəli. Fi shi liə jiksi juŋ yichi yə bɔ n̩i kɔ yeiŋ wə.

3 Bɔ dzaka a bɔ tsεiŋ, bɔ yeiŋ fiεŋ fidəkɔ fi num aka kilɔm kigbuku, fi ka waŋ tsə i bɔ wə mi wimu wimu.

4 Kinj'waka ki Bainjni ka jikə i bɔ bəchi wə, fə bɔ ka dzakaki já yi tumi chi chi.

5 A n̩i kɔ i jəbi wiwə wə, Bəju bə bɔ n̩i kɔ bɔ jiə shɔm i Nyɔ wə nalə bɔ num i Jelusaləm, num bɔ dza i bitumi bichi biə bi kɔ fa nshwainj wə.

6 Si bɔ wəkə yakadəinj, ka juŋni dzə bɔ bəduli i bəni bə bɔ n̩i kɔ bɔ jiə shɔm i Jisəs wə. Bəni bə bɔ n̩i jiə shɔm i Jisəs ka dzakayiki, na winaiŋ mi wəkə i já yibɔ wə. Yi fumsi bɔ.

7 Dzaka wəm bɔ, bɔ ka kainyiki, dzakayi a, “Ntə bəni bələ bəchi bɔ dzakaki lə, akə num bəni bə Galili a?”

8 Yi nyani dəiŋ a mi i bukumbəiŋ wəkəki si bɔ dzakaki i já yi tumi bibukumbəiŋ wə a?

9 Buku bədəkɔ buku i Batia, bədəkɔ buku i Mədes bəh i Elam, bədəkɔ buku i Misəbətəmia bəh i Judea bəh i Kafadəsia, bədəkɔ buku i Bəntus bəh i Eisia.

10 Buku bədəkɔ buku i Fligia bədəkɔ i Bamfilia,

bədəkə i Ijib bəh i bimbu bi Libia wə, bə bə kə kəmsi i kwili wi Səlin wə. Buku bədəkə buku i Lum, a num Bəju bəh bəni bə bə kwuni kwunini ka numki i mbum wi Bəju wə.

¹¹ Buku bədəkə buku i Klet bəh i Alebia. Buku wəkəki lə, i já yi tumi kibukumbəiŋ wə si bəni bələ dzakaki gia yi kanjyini yə Nyə fə.”

¹² Dzaka wəm bə, bə ka kaiŋki a bə bə a yələ gia chusiki a nə.

¹³ Bəni bədəkə ka nyiksiki lə fibə dzaka a, “Bəni bələ kə mbih kwa bə.”

Bita dzaka i bəni

¹⁴ Ayakadəiŋ, Bita ka dza num i bəiŋ bəh bwa bə ntum bə Jisəs bə jwəfi ntsə mu. Bita ka yisi ka dzaka i mbaŋ wi bəni wə bəh ḥga a, “Mbəiŋ Bəju bəh bəni bəchi bə bə nəki i Jelusaləm, mi h nəŋki a mbəiŋ kīəgia yələ. Mbəiŋ nyâ bintuni bimbeiŋ i gia yə mi h ki dzakaki.

¹⁵ Mbih ka kwa dəkə bəni bələ si mbəiŋ kwakaki. I liə keiŋki a mbiəŋə bwukə i kinchəŋəchəŋə.

¹⁶ Gia yələ yi numki i liə akə yə Juel mi wi ntum wi Nyə n̄i dzaka lə a,

¹⁷ ‘Nyə dzakaki a, a bi numki i chəkə bi gəksini wə, ma ḥgaiŋ bi shuku Kiñ'waka ki i bəni bəchi wə. Ayakadəiŋ, bwa bəmbeiŋ bənyuku bəh bəkaŋa bi wəkəki lə gia yə ḥgaiŋ dzakaki, fuku i bəni, sumi yimbəiŋ bi yeiŋki lə fięŋ aka dəmsi, ma dəmsi bi kwaki bəni bəkukuli bəmbeiŋ.

¹⁸ A bi numki i chəkə biwə wə,
ma ḥgaiŋ bi shuku Kiñ'waka ki i bəni bu bə nəm wə
bəchi,
bənyuku bəh bəkaŋa,
bə bi wəkəki gia yə ḥgaiŋ dzakaki, bə fuku i bəni.

19 Ngainj bi fə lə gia yi dzaka ki wəmni i bεiŋ,
ma ḥgainj bi fiəni fə tə kinchəsi kə ki chusiki ḥga bi i
kuku.

Mwa bəh gbuku bəh fimiəkə figumini bi num lə.

20 Wəŋ bi ji lə,

fiəŋj bi bəkəki aka mwa,

ka chəkə bimbum bi Bah bi kaiŋni bi dzə.

21 Ayakadəiŋ, na ndə wə wi bi bəəŋki yəli wi Bah, bi
bəiŋki lə.’”

22 Bita chu dzaka a, “Bəni bə Islae, mbeinj wəkəli
ndzəŋj gia yə mih dzakaki. Jisəs wi Nasali n̄i kə mi
wə Nyə n̄i lansi chusi i mbeinj a, a faanj ḥgainj wi asi
wi n̄i fə Jisəs a wi fəki binchəsi biə bi chusiki ḥga
bi Nyə bəh gia yi dzaka ki wəmni bəh yi kaŋyini yə
Nyə n̄i fə i mbeinj kintəeŋ. Mbeinj kiəki lə na gia yiwə
bindzəŋj.

23 Jisəs wələ kə mi wə bə n̄i nya wi i mbeinj, akə
Nyə wə wi n̄i fasi, ka yi numki yaka num wi si kiə
lə. Mbeinj n̄i wə wi si mbeinj n̄i nya wi i kaŋj yi bəni
bəchu wə, bə baŋj wi i kintasi wə.

24 Ayakalə, Nyə fiəni dzasi wi i kpi wə, bwili wi i
kaŋj yi kpi wə kəm kpi n̄i kaŋaki kə i kaŋa baŋj bəh
wi.

25 Dəbit n̄i kə wi dzaka kəm Jisəs wələ a,
‘Mih yeiŋki lə Bah wə wi kə buku wi jəbi whichi i tsəiŋ
yiŋ yiləkəli wə,
ka gia yidəkə ma kəm mih.

26 Ayakadəiŋ, shəm yiŋ wəkəki lə ndzəŋni,
mih dzakaki bəh kinsaŋli.

Na si mih kaŋaki i kpi,

ayakalə mih tsəiŋki tsəki a ninshinj,

27 kəm wə Nyə kəkə ni bee kiŋ'waka kəŋj i tumi ki
bəni bəkpili wə.

Ayaka wə kəbi i ni bee a Wainj wa wi nəm wi Baiṇni,
fə̄ i jum kintəən.'

28 Wə fə mih kiə dzəh yə mih kə i tsə yεiŋ i kwati
nəni.

Si mih ni numki i wə nshij wə ni jiksi mih bəh
kinsanlı."

29 Bita chu dzaka a, "Bwa bə nih bəŋ, mih kələ i
dzaka i mbein məŋ kə a tii tii wibukumbəin ȳkuŋ
Dəbit n̄i kpi, bə ləə wi, jum yi kələ fa i dzə buku
bidaiŋ."

30 Wi n̄i kə mi wi ntum wi Nyə ayaka wi chu kiə
kiŋkaka kə Nyə n̄i kaka i wi bəh ȳkaiŋ, a ȳgainj bi təm
lə Wainj i chwəŋ ki ki juŋ wə i kiŋgbəkə ki bεiŋ.

31 Wi ka kəmsi yεiŋ gia yə Nyə n̄i kə i fə, wi ka
dzaka a Kimbwili wə Nyə n̄i kaka bi dza lə i kpi wə.
Akə gia yə wi n̄i dzaka a,

'Wi n̄i ka baanj dəkə i tumi ki bəni bəkpili wə,
gwu yi n̄i ka fə̄ dəkə i jum kintəən.'

32 Jisəs wələ n̄i kə num Nyə n̄i dzasi wi i kpi wə,
buku bəchi bə buku kə bəni bu bə mbaŋ n̄i yεiŋ yi
bəh dzékəh.

33 Nyə dzasi lə wi ka təm wi i tsεiŋ yi yiləkəli wə, nya
Kiñ'waka ki Baiṇni i wi asi wi n̄i kaka. Gia yə mbein
yεiŋki chu wəkə i liə kə Kiñ'waka kiwə si Jisəs nya i
buku.

34 A n̄i kəkə dəkə Dəbit wə wi n̄i yaka i bεiŋ. Dəbit
mwı n̄i kə wi dzaka a,

'Bah Nyə n̄i kə wi dzaka i Ba wuŋ a,
nūm i tsεiŋ yiŋ yiləkəli wə,

35 i tsâ bûku jəbi wə mih bi nəsi bəni bə bə baiṇŋki
wə i wə nshij,

ma wə tâmyi gvu ya i bə bεiŋ ka kiŋgbəkə ka kigvu.'

36 Ayakadəinj, mbəinj bəni bə Islae bəchi ma mbəinj kłə bindzəŋ a Jisəs wələ mbəinj nǐ banj i kintasi wə akə wi wə Nyɔ jiə a wi nûmki Bah chu nûm Kimbwili wə wi nǐ kaka.”

37 Si bəni bəwə nǐ wəkə yakadəinj, shəm təinj bə. Bə ka bikə i Bita bəh bwa bə ntum bə Jisəs bədəkə a, “Bwa bə nih bəbuku, buku ki fəki dəinj i liə a?”

38 Bita chukuli i bə a, “Mi wimu wimu i mbəinj kintəəŋ kwûni shəm yi, ma bə juli wi i bəkə i yeli wi Jisəs Klistus wə, ka Nyɔ dalinya chu bi wi nya tə kinya kə ki kə Kiñ'waka ki Bainjni.

39 Kiñkaka kələ kə i mbəinj wə, bəh i bwa bəmbəinj wə, chu num i bəni bəchi bə bə kə i dzəh yi dəəŋ. Wi kə i bəni bəchi bə Bah Nyɔ wibuku bəɔŋki bə dzə i wi wə.”

40 Bita chu dzaka gia yiduli, təfi bə, tsa a bə gamti gwú yibə i ŋgəkə wə wi dzəki i ŋgəkə whichu wələ wə.

41 Bəni wəkə ndzaka wi Bita wiwə lə, bəduli bum, bə ka juli bə i bəkə. Chəkə biwə bəni kpeinssi i mbanj wibə wə, ka bənchuku bətali (3,000).

42 Bə ka nya shəm yibə i wəkəlikı gia yə bwa bə ntum bə Jisəs nǐ laniki. Bəh bə ka numki i kijunji wə, gbeyi bləd, chu tsa ka kijunji.

Nɔni i mbaŋ wi bəni bə bumni kintəəŋ

43 Bwa bə faaŋni bə Jisəs ka fəki gia yi dzaka ki wəmni bəh binchəsi biduli biə bi chusiki ŋga bi Nyɔ, bəni ka yeiŋki yaka yi gaka bə.

44 Mbaŋ wi bəni bə bumni bəchi nǐ kə a fięŋ fimu, kanja bieinj bibə a fięŋ fimu wə.

45 Bə nǐ fəki bə taŋni di bibə bəh bieinj bibə, gaa kpə wiwə a bə bə asi ŋgəkə wi mi kə.

46 Bø ka shiki juŋnik i juŋ yi fəni yi gia wə kaŋ yichi, chinji dzi i juŋ juŋ wə bəh kinsanli i shəm yibø wə buku kə bəh dzékəh,

47 kəksı Nyɔ. Bəni bəchi kəŋ bø. Bah ka bwiliki bəni kaŋ yichi, kpεiŋsi i mbaŋ wibø wə.

3

Bita bəh Jən chuku kinjkəni

1 A n̩ kɔ i chəkɔ bidəkɔ wə, Bita bəh Jən nyə ka yakaki tsəki i juŋ yi fəni yi gia wə jəbi num mbiəŋə witali nshifəkɔ, a num i jəbi wi tsani wə.

2 A jəbi wiwə wə bəni n̩ giŋ mi widəkɔ ka dzəki bəh wi dzə jiə i kuku i dzaka ki mbaiŋ kə wə bə n̩ bəŋki a ki Ndzoŋni ki liə tsə i juŋ yi fəni yi gia mə. Mi wiwə num bə n̩ bwə wi kinjkəni. Bəni shi giŋ wi chəkɔ bichi dzə jiə feiŋ i nywâki kpɔ i bəni bə bø tsəki liəki feiŋ.

3 Wi yεiŋ Bita bəh Jən si bø dzəki i liə feiŋ, ka nywaki kpɔ i bø.

4 Bø lumsi dzékəh i wi wə. Bita dzaka i wi a, “Tsεiŋ buku!”

5 Wi ka tsεiŋ bø, kwaka a bø ki nyaki lə feiŋ i ŋgaiŋ.

6 Bita dzaka i wi a, “Mih lansi ki kaŋaki kə kpɔ ayakalə, mih ki nyaki lə wə bəh feiŋ fiə mih kaŋaki. Mih dzakaki i wə, i yεli wi Jisəs Klistus wi Nasali wə, dzâ bεiŋ wə nyāniki!”

7 Si wi dzaka yakadəiŋ, ka kaŋa wi i wa wi tsεiŋ yi yiləkəli wə giŋsi wi i bεiŋ. Akisəkə kaka bi mi wiwə bəh mikɔkɔ ka ləkə.

8 Wi jiŋ num i bεiŋ, ka yisi i nyaniki. Bəh bø ka tsə liə i juŋ yi fəni yi gia mə, wi bə nyani feiŋ wi jinji, yakxi Nyɔ.

9 Bəni bəchi bə bə n̄i yεiŋ si wi nyaniki wi yaksi Nyɔ,

10 bə kiə a, fa kə mi wə wi n̄i shiki numki wi nywa a nywani i dzaka ki mbainj kə bə n̄i bəɔŋki a Ndzəŋni ki liə tsə i juŋ yi fəni yi gia mə. Dzaka wəm bə, bə ka numki bəh ŋkaiŋyi i gia yə yi num i wi.

Bita dzaka i bəni i juŋ yi fəni yi gia mə

11 Mi wiwə shu baan i Bita cheiŋ bəh Jən. Bəni yεiŋ yaka dzaka wəm bə, bə ka yəkəki tsəki chiŋni i saŋ wi Sələmən wə.

12 Bita yεiŋ si bəni juŋni dzə, wi dzaka i bə a, “Bəni bə Islae, akə kəm nə wə dzaka wəmki mbəiŋ kəm gia yələ, mbəiŋ tseŋki buku lə kəm nə? Mbəiŋ kwakaki yimbeinj a, a fə ŋga bibuku ka mi wələ nyaniki a? Ma mbəiŋ kwakaki yimbeinj a, a fə nəni kibuku ki baiŋni na? Yi məŋ dəkə yakadəiŋ.

13 Yi kə a Nyɔ wi Ablaham bəh wi Ayiik bəh wi Yakəb, wə wi kə Nyɔ wi bətii tii bəbukumbəiŋ bəchi a num wi wə wi n̄i kə num wi yaksi lə Jisəs mi wi wi nəm jiə i wi kpəŋ. Jisəs wələ kə wə mbəiŋ n̄i nəiŋ ka dzə nya i bəni bə nsaka, Bayle kabə nəŋ i bee wi, ayakalə mbəiŋ nəiŋ.

14 Jisəs n̄i kə mi wi baiŋni, chu num chəŋ, mbəiŋ nəiŋ wi, dzaka a bə bwili num mi wə wi n̄i wəɔyiki bəni, bə nyâ i mbəiŋ.

15 Mbəiŋ fə yakadəiŋ ka wə mi wə wi n̄i nyaki nəni i bəni ayakalə, Nyɔ fiəni dzasi wi i kpi wə, buku yεiŋ wi ka fukuki.

16 Akə i yeli wi Jisəs wələ wə, wi fə ka kinjkəni kələ mbəiŋ yεiŋki lə, mbəiŋ chu kiə wi, si wi nyaniki. Yi num yaka kəm buku jiə shəm i Jisəs, shəm yə buku

jiə i wi wə, yi fə mi wələ ta na bindzəŋ asi mbəiŋ yεiŋki lə.

¹⁷ I liə bwa bə nih bəŋ, mih kiəki lə a già yə mbəiŋ bəh kifwu ki kwili n̄i fə i Jisəs, mbəiŋ n̄i fəki yaka kəm mbəiŋ n̄i kiəki kə.

¹⁸ Yi n̄i num i dzəh yələ wə lə i fâ a yi dzâ kpēiŋ asi Nyə n̄i kə wi fuku lə i kikpu wə i dzaka ki bəni bu bə ntum wə a, Kimbwili wə wi n̄i kaka bi yεiŋ lə ñgəkə.

¹⁹ Ayakadəiŋ, mbəiŋ kwâni shóm yimbeinj mbəiŋ fləni chū i wi wə, ka wi dalinya chu bimbəiŋ,

²⁰ ka wi fə shóm yimbeinj dəki, wi bi chiŋsi lə Jisəs Kimbwili wə wi n̄i babwili i mbəiŋ.

²¹ Jisəs wələ kaŋaki i bâaŋ bəiŋ i tsâ bûku i jəbi wə Nyə bi keiŋsiki bieinj bichi ma bi fiəni chu bimfiaŋ asi wi n̄i dzaka i dzaka ki bəni bu bə baiŋni bə ntum a keinj i kikpu wə.

²² Muses n̄i kə wi dzaka lə a,
 ‘Bah Nyə bi bwili lə mi wi ntum widəkə i bwa bə nih
 bəmbəiŋ kintəeŋ,
 ma wi chiŋsi i mbəiŋ, asi wi n̄i bwili mih,
 ayaka mbəiŋ kaŋaki i wôkəki già yə wi dzakaki i
 mbəiŋ.

²³ Mi wə wi bi baan̄ki i wôkə già i mi wi ntum wiwə,
 bə bi bwili wəmaka wi i mbaŋ wi bəni bə Nyə
 kintəeŋ,
 bə kaasi bəh wi.’

²⁴ Yi kə tə ayaka si bəni bə ntum bə Nyə i yisi i Samwel, bəh bə bə n̄i dzə i jum wə, bə n̄i dzə chiŋni dzaka lə kəm già yə yi numki i chəkə bidaiŋ wə.

²⁵ Gia yichi yə Nyə n̄i kaka i dzaka ki bəni bu bə ntum bələ wə, bəh miŋkaiŋ mə Nyə n̄i dzi bəh bətii

ti i bəmbεiŋ bi kɔ tə i mbεiŋ. Yi kɔ asi Nyɔ n̩ dzaka i Ablaham a,
 ‘Mih ni bɔiŋsi l̩ bəni bəchi i shwaiŋ wə tsə dzəh i waiŋ i wɔ dzu.’

²⁶ Nyɔ ka sainbwili mi wi wi nɔm, ka yisi faaŋ wi a num i mbεiŋ a wi dzə bəh kimbɔiŋsi i mbεiŋ wə, ma wi fâ ma mbεiŋ bêe dzáh yimbεiŋ yichu.”

4

Bita bəh Jɔn kɔmyi dzaka

¹ Asi Bita bəh Jɔn n̩ kεiŋki bɔ dzaka i bəni yakadεiŋ, bətii mfə gia bədəkɔ bəh fwu wi bəni bə jum bə bɔ n̩ chəniki juŋ yi fəni yi gia bəh Bəsadusi bədəkɔ dza jəŋ liə feiŋ.

² Bɔ n̩ bəksi shám kɔm Bita bəh Jɔn n̩ laniki bəni, fuku a Jisɔs n̩ dza i kpi wə, ayaka a bəni bə bɔ n̩ kpiyi bi dzayiki l̩ tə i kpi wə.

³ Bɔ ka kwa bɔ tsə fa i juŋ yi nsəŋ mə kɔm a n̩ kɔ i fijəbi, bɔ ka bee a chəkɔ buku wɔ̄ ka bə wɔ̄kɔ.

⁴ Ayakalə, bəni bəduli bə bɔ n̩ wɔkɔliki nlani wi Bita bəh Jɔn ka bum, mbaŋ wibɔ kpεiŋsi, bənyuku n̩ kɔ ka bənchuku bəte (5,000).

⁵ Chəkɔ ka buku wɔ̄, kifwu ki kwili kiwɔ bəh bəni bə bɔ n̩ sakaki kwili wiwɔ, bəh bəni bə bɔ n̩ laniki bənchi bə Nyɔ, juŋni di bimu i Jεlusalem.

⁶ Anas fwu wi bətii mfə gia bəh Kayfas bəh Jɔn bəh Aleksanda bəh bəni bədəkɔ bə bɔ n̩ kɔ tə i chwəŋkijuŋ ki fwu wi bətii mfə gia wə, num feiŋ.

⁷ Bɔ ka tɔm Bita bəh Jɔn i bɔ nshinj, bikə i bɔ a, “Mbein ni dzə fainj ŋga ka mbein chuku mi wələ yεin na? Mbein ni chuku i yεli wi ndə wə a?”

⁸ Kiŋ'waka ki Baiŋni num ki jikə i Bita wə, wi ka chukuli bɔ a, “Bətii di bəh bəni bə bɔ sakaki di,

9 buku dain̄ fa kōmyiki dzaka kōm nōm wi ndzōñni wə buku ni fə i kiñkəni, ka wi nyaniki. Si mbein̄ nəñki i kiə si yi ni tsə,

10 mbein̄ bəh bəni bə Islae bəchi kīə a, mi wələ wi num i mbein̄ nshin̄ wi ləkəli i liə, akə kōm yeli wi Jisəs Klistus wi Nasali. Jisəs wiwə num wə mbein̄ n̄ dzə ban̄j i kintasi wə, wi kpi, ayakalə Nyə fiəni dzasi wi i kpi wə.

11 Wi kə təh wə Kiñwakti ki Nyə dzakaki kōm wi a, ‘Təh wə mbein̄ bəni bə maani n̄ nəin̄ wi fiəni chu lə wi bu wi juñ.’

12 Akə a Jisəs shəñ wə wi bwiliki bəni. Yeli wi mi widəkə kəkə fa kuku wə Nyə kə wi jiə a wi kə i bwiliki bukumbein̄.’

13 Bəni bə bə n̄ sakaki, wəkə si Bita bəh Jən dzakaki chu lwa kə, chu yεin̄ a bə kə a nchiñ bəni bə kiə kə kiñwakti, dzaka wəm bə. Bə ka kiə a, akə kōm bə kə bəni bə bə ni nyaniki bəh Jisəs.

14 Bə nəki chu kaña kə gia yə bə kə gukuliki kōm Bita bəh Jən i fein̄ wə, kōm bə n̄ yεin̄ki lə mi wə bə n̄ chuku, wi num bəh bə.

15 Bəni bə bə n̄ sakaki dza bwili bə i biñ, ka baañ ka saniki fasi a bə bə dzakayi a,

16 “Bukumbein̄ ni fə dain̄ bəh bəni bələ a? Bəni bəchi i Jəlusalem bə si kiə lə kōm gia yələ yi chusiki ñga bi Nyə dain̄ si bə fə, bukumbein̄ kəbi i nəin̄ yi.

17 Ayakalə, i fə a gia yələ ma chu wāñ tsâ i bəni, bukumbein̄ kin̄ i bəni bələ a bə ma chu mōm i dzâka gia yidəkə i mi widəkə kōm yeli wi Jisəs wələ.”

18 Bə ka fiəni bəññ Bita bəh Jən bə fiəni liə. Bə ka kin̄ i bə a bə ma chu mōm i dzaka nabə i lani mi widəkə kōm yeli wi Jisəs.

19 Bita bəh Jən chukuli fibə a, “Mbεiŋ kwâka tə a, già yə yi kə chəŋ i Nyə kə a buku wəkə num i mbεiŋ, ma i wi Nyə a?

20 Buku məŋ i bee i dzakaki kəm già yə buku kə buku yεiŋ ka chu wəkə.”

21 Bəni bə bə n̄i sakaki, chu k̄in i bə nalə, bee bə ka tsəki, kəm bə n̄i dza già yə bə kə i jiə ɳgəkə yεiŋ i bə fuŋ, kəm bəni bəchi n̄i kəksiki lə Nyə i già yə yi n̄i num,

22 i kpεiŋsi i yi wə, mi wə bə n̄i fə già yə yi n̄i chusiki ɳga bi Nyə, i chuku wi, a n̄i kə wi tsə jia mbaŋnyani.

Bəni bə bumni tsa i kwati ɳga i Nyə

23 Asi bə n̄i yatəkə Bita bəh Jən yakadəiŋ, bə fiəni tsə i mbaŋ wibə wə ka fuku già yə bətii mfə già bəmbum bəh bəni bə bə n̄i sakaki kwili dzaka i bə.

24 Si bə wəkə yakadəiŋ, bə bəchi juŋni i fiεŋ fimu wə tsa Nyə a, “Bah Tikwili, a n̄i maa wə bəɔli bəh nshwaiŋ bəh kinchwə kimbum bəh biεiŋ bichi biə bi kə i kidi kələ wə.

25 Wə n̄i fə tii tii wibuku Dəbit waiŋ wa wi nōm dzaka i ɳga bi Kiŋ'waka ki Baiŋni wə a,

Akə kəm nə bəni bə bə kəkə Bəju, già yakaki i bə shóṁ,

ayaka bəni jiə kimfasi kə ki kəkə i nyani a?

26 Bəŋkuŋ bə fa kuku fasiki jum,

bəni bə bə sakaki kwili juŋni

i jwə Bah bəh mi wi wə wi kə wi fiaŋsi təm a wi numki Kimbwili.

27 Akə a già yə yi n̄i kə fa kwili wələ wə. ɳkuŋ Hεləd bəh Bəntiu Baylə n̄i kə bə chiŋni bəh bəni bə dzəni, bəh bəni bə Islae dzi minaŋ i jum wə kəm Jisəs wə

Waiñ wa wi nəm wi bainji wə wə n̄i fiañsi təm ka Kimbwili.

²⁸ Bə n̄i juñni i fə num gia yə wə n̄i keiñsi l̄ bəh ḥga bia, a wə kəñki a yi bi num.

²⁹ Ayakadəinj, i liə Bah, yēñj dzəh yə bəni bələ gumsiki buku yēñj. Nyā buku bəni ba bə nəm bəh shóm yiləkəli i fukuki ntum wa lwa kə.

³⁰ Nyā buku bəh ḥga bia i chukuki bəni chu fə binchəsi biə bi chusiki ḥga bia bəh yi dzaka kiwəmni i yeli wi Jisəs Waiñ wa wi nəm wi bainji wə.”

³¹ Jəbi wə bə n̄i tsa kaasi di biə bə n̄i juñni feñj nəñni. Kin'waka ki Bainji jikə i bə wə bə yisi ka fukuki gia yi Nyə lwa kə.

Mbañ wi bəni bə bumni kañja bięñ bibə a fięñ fimu wə

³² Mbañ wi bəni bə bumni num i shəm yimu, ka numki a mi wimu wə, mi kəbi i bəañ fięñ fidəkə a, akə mfih wimbəñ. Fięñ fi mi wimu num fi bəni bəchi.

³³ Nyə nya ḥga bimbum i bwa bə ntum bə Jisəs, bə ka chu fukuki i bəni nalə, a Bah Jisəs n̄i dza i kpi wə. Bə num ḥgamti wi Nyə wimbum num i bə wə nalə.

³⁴ Mi widəkə n̄i kəkə i bə kintəəñ wə wi n̄i dzaki fięñ fidəkə, kəm bəni bə bə n̄i kañaki kikhə nabə júnj, n̄i fəki bə tañni dza bəh kpə wiwə,

³⁵ nya i bwa bə ntum bə Jisəs kañ, bə ka gaa i bəni bəchi asi ḥgəkə wi mi kə.

³⁶ Mi widəkə n̄i kələ bə bəañ a Yəsəf, num bwa bə ntum bə Jisəs n̄i du yeli wi widəkə a Banabas, (wi num a Mi Wi shili Shóm yi bəni). Wi n̄i kə mi i chwəñkijunj ki Lewi wə, num bə n̄i bwə wi i Sayblus.

37 Wi tsə ka taŋni tə khə wi, dzə nya kpə wiwə i bwa bə ntum bə Jisəs kaŋ.

5

Ananias bəh Safilia

1 Mi widəkə bə n̄i bɔɔŋki a Ananias bəh kpə wi Safilia taŋni tə di bibə.

2 Ayakalə, wi gaali kpə wiwə jiə kinjka kiwə kpə wi kiə yεiŋ, tsə nya kinjka i kaŋ yi bwa bə ntum bə Jisəs.

3 Si wi nya yakadəiŋ, Bita bikə i wi a, “Ananias, akə kəm nə wə bee a Satan l̄iə i shəm ya mə, fə a wə nyi ntəkə i Kin'waka ki Baini, wə ka gaali kpə wə wə taŋni di yεiŋ na?”

4 Ntə wə si taŋni di biələ a num mbia? Wə taŋni di kpə wiwə kεiŋ a ŋ'wa? Aka fə nə a wə fə ŋkaiŋni wi gia ka yələ a? Wə ka nyi dəkə ntəkə num i bəni, wə nyi num i Nyɔ.

5 Akisəkə asi Ananias wəkə ndzaka wiwə yakadəiŋ, ka gbə kpi. Ayaka bəni bəchi bə bə n̄i wəkə gia yiwə ndzaŋ kwa bə nalə.

6 Bwa bə sumi bənyuku dzə kii wini wi bəh mbuŋ, dzə buku tsə ləe.

7 I yεiŋ jum, asi mbiəŋə mitali tsə, kpə wi ka liə dzə, kiə kə gia yə yi si num bəh nyuwi.

8 Bita bikə i wi a, “Fûku mih, a wələ kə kpə whichi wə mbeiŋ nyu wa si taŋni di yεiŋ?” Ayaka wi chukuli a, “Aaŋ, akə wi whichi yaka.”

9 Bita chu bikə i wi a, “Akə kəm nə mbeiŋ nyu wa si kεiŋsi i məmsi Kin'waka ki Bah a? Wəkəli wôkə si gvu yi bəni bə bə tsə ləe nyu wa kəmki dzəki i fifiəŋə, bə kaŋa i bəŋ giŋ buku bəh wə yakadəiŋ tə i tsə ləe.”

10 Si Bita dzaka yakadəinj, akisəkə Safilia gbə ka kpi i wi nshij. Ayakalə, bwa bə sumi bə liə dzə num wi kpi lə, bə ka giŋ wi buku tsə ləə kəmsi i nyuwi kpəŋ.

11 Kijuŋni ki bəni bə bumni kichi bəh bəni bəchi bə bə n̩ wəkə kəm gia yiwə ndzanj liəni i bə wə nalə.

*Gia yə yi chusiki ŋga bi Nyə
bəh gia yi dzaka ki wəmni*

12 Bwa bə faaŋni bə Jisəs ka fəki bənchəsi bə bə chusiki ŋga bi Nyə bəh gia yi dzaka ki wəmni yiduli i bəni kintəənj. Bəni bə bumni bəchi n̩ shiki juŋnik i saŋ wi Sələmən wə i juŋ yi fəni yi gia mə.

13 Na nchinj mi nəki məmsi kə i chiŋni i mbaŋ wibə wə. Ayakalə, bəni bəduli n̩ kəksiki lə bə nalə.

14 Bənyuku bəh Bəkaŋa bəduli bə bə n̩ jiə shəm i Bah wə, ka kpeɪnsiki i mbaŋ wibə wə.

15 Gia yə bwa bə ntum bə Jisəs n̩ fəki, yi fə bəni ka giŋki bəni bə jwεiŋ tsə nəsi i dzáh kpəŋ, i binaj wə, bəh i biga wə, a jəbi wə Bita ni tsəki, yuwidəkə kinjəŋnjəŋ ki ni tsə i bə beiŋ.

16 Mbaŋ wi bəni ka nyəki dzəki i kikwili kə ki kə kəmsi i Jelusaləm bəh bəni bə jwεiŋ bəh bə bə n̩ kaŋaki biŋ'waka bi jisi i bə wə, bə chuku bə bəchi.

Bə ka ghəkəki bwa bə ntum bə Jisəs

17 Fwu wi bətii mfə gia bəh mbaŋ wi a num Bəsadusi, dza ka yisi i ghəkəki bwa bə ntum bə Jisəs,

18 ka faaŋ bəni, bə tsə kwa fah bə i juŋ yi nsəŋ mə.

19 Ayakalə, a dzə num nchəkə, chinda wi Bah dzə weli dzaka bifiŋjə ki juŋ yi nsəŋ bwili bə. Si wi bwili bə, ka dzaka a,

20 “Mbεiŋ tsâ i juŋ yi fəni yi gia mə, mbεiŋ fûkuki
gia yichi i bəni kōm nəni kimfiaŋ kələ.”

21 Si bə wəkə yakadəinj, ka tsə. Asi biŋ n̄i bainki
dzəki, bə ka tsə i juŋ yi fəni yi gia mə, ka yisi i laniki
bəni.

Jəbi wiwə, fwu wi bətii mfə gia bəh bəni bu
bə mbaŋ, ni bəŋ juŋni bəni bə Islae bə bə sakaki
kikwili kichi bəh bə shinum, ka faaŋ bəni bə jum
a bə tsâ dzâ bəh bwa bə ntum bə Jisəs i juŋ yi nsəŋ
mə.

22 Bə tsə buku feiŋ nəŋ bə nəki yeiŋ kə i bə wə ka
fiəni dzə fuku a,

23 “Buku tsə buku i juŋ yi nsəŋ mə, yeiŋ dzaka
bifiəŋə num bə lansi fah bi nalə, bəni bə jum num
feiŋ chəni. Asi buku wəli juŋ yiwə ka liə nəki yeiŋ
kə mi widəkə feiŋ.”

24 Fwu wi bəni bə jum wə bə n̄i chəniki juŋ yi fəni
yi gia bəh bətii mfə gia bəmbum, wəkə yakadəinj, yi
fumsi bə, bə ka dzaka a, buku ni tsə faiŋ bəh gia yələ
lə.

25 Mi widəkə nyə dzə liə fuku i bə a, “Mbεiŋ
wəkəli, bəni bə mbεiŋ si fah i juŋ yi nsəŋ mə, bə bə
yaka lə i juŋ yi fəni yi gia mə, bə laniki bəni.”

26 Si bə wəkə yakadəinj, fwu wi bəni bə jum bəh
mbaŋ wi ka buku tsə dzə bə, ka dzəki bəh bə.
Ayakalə, bə n̄i dzəki kə bəh bə bəh ŋga, kōm bəni bə
jum bəwə n̄i lwaki lə a bəni n̄i tumyi lə bə bəh kitəh.

27 Bə dzə bəh bwa bə ntum bə Jisəs, liə təm bə i
bəni bə bə sakaki kwili nshinj. Ayaka fwu wi bətii
mfə gia ka bikəki bəmbikə i bə dzaka a,

28 “Buku n̄i lansi kiŋ a mbεiŋ ma chu mâm i
lāni mi kōm yeli wi mi wələ. Ayakalə, mbεiŋ yēŋ
gia yə mbεiŋ məm! Mbεiŋ fə nlani wimbeɪŋ waŋ

Jelusalēm wichi. Mbεiŋ nəŋki i fə yi chusiki ka buku kiəki lə gia kōm kpi yi.”

²⁹ Bita bəh mbaŋ wi bwa bə ntum bə Jisəs chukuli a, “Buku kaŋaki i wəkə num i Nyə, a kəbi i mi.

³⁰ Mbεiŋ nī baŋŋ Jisəs i kintasi wə wi kpi. Ayakalə, Nyə wi bətii tii bəbukumbεiŋ fiəni dzasi wi i kpi wə,

³¹ giŋsi wi, təm i tsεiŋ yi yiləkəli wə, a wi num Tik-wili bəh Kimbwili, ka bəni bə Islae kələ ni kwūni shōm yibə, ma Nyə ni dalinya chu bibə.

³² Buku yeiŋ gia yələ kabə fukuki i bəni, ayaka Kin'waka ki Bainjni kə Nyə nyaki i bəni bə bə wəkəki i wi, ki bəŋ təbi a gia yələ kə ŋkəŋ.”

³³ Si bəni bə bə nī sakaki tumi wəkə ndzaka wiwə yaka, shōm bəkə lə bə bəkəni. Ba ka nəŋki i wəoyi bwa bə ntum bə Jisəs.

³⁴ Ayakalə, mi widəkə i mbaŋ wi bəni bə bə nī sakaki kwili dza bεiŋ, yeli wi num Gamalia, a num mi wi Falasi a chu num mi wə wi laniki bənchi bə Nyə, bəni bəchi kəksi wi na bindzəŋ. Si wi dza bεiŋ yakadəiŋ, ka dzaka a bə bwili dəkə bwa bə ntum bə Jisəs i biŋ.

³⁵ Wi baŋŋ dzaka i bəni bə bə nī sakaki kwili a, “Bəni bə Islae, mbεiŋ dzə jəbi i gia yə mbεiŋ nəŋki i fə bəh bəni bələ.

³⁶ Mbεiŋ yfŋti a, a nī kə i jəbi widəkə wə, mi widəkə nī dza fa, bə bəŋ a Teədas ka chusiki a ŋgaiŋ kə mi wimbum. Bəni kwu i wi cheiŋ, ka gi yina. Bə nyani dzə wə wi, mbaŋ wiwə gaali, ayaka gia yə wi nī dzəki bəh yi ka laka kiləlo.

³⁷ Asi yəmaka nī tsə, widəkə chu tumбуku dzə i jəbi wə bə nī faaki bəni bə bəŋ wi a Judas, a num mi wi Galili. Wi guku bəni bəduli i wi cheiŋ. Bə

nyani dzə wɔɔ tə wi, ayaka mbaŋ wi wanji tə.

³⁸ I yələ wə, mih təfiki mbεiŋ a, mbεiŋ ma mâm i fâgia yidəkə bə bəni bələ. Mbεiŋ bēe dzəh yibə. A kabə num a gia yə bə dzəki bəh yi chu lani bəni bəh yi a, akə gia num a yisi mi, ma yi ni laka kilələ.

³⁹ A kabə num a gia yiwə yisi Nyɔ, ma yi ni numki a mbεiŋ kəkə i gaka bə. Mbεiŋ baan ki təknī kə yi bi baiŋ buku a mbεiŋ jwəki num bəh Nyɔ.”

⁴⁰ Si Gamalia dzaka yaka, bəni bə bə n̄i sakaki kwili wəkə ntəfi wi, fiəni bəəŋ bwa bə ntum bə Jisəs, a bə l̄iə dzâ. Si bə liə dzə yaka, bə twεiŋ bə ka kinj a bə bi ma chu mâm i lani mi widəkə kəm yεli wi Jisəs ka bee bə nyə.

⁴¹ Si bə buku fεiŋ kabə tsə fibə num bəh kinsanlı, a bə kə num bə kpeiŋ i bəni bə bə kə i ŋgəmsi bə kəm yεli wi Jisəs.

⁴² Bə tsə yakadəiŋ, ka chu laniki bəni chəkə bichi i juŋ yi fəni yi gia mə bəh i kikwili wə, fuku ntum wi ndzəŋni, a Jisəs kə Kimbwili wə Nyɔ n̄i kaka.

6

Bə baayi bəni bə nɔm nanitaŋ

¹ A dzə num i jəbi widəkə wə, si mbaŋ wi bəni bə bumni n̄i kəki tsəki a ninshiŋ, Bəju bə bə n̄i dzakaki já yi Glik yisi i shwiŋyiki, Bəju bə bə n̄i dzakaki já yi kwili, a bə gaaki bieŋ i bəkaŋa bəŋkwu chəkə bichi tsεiŋ kə bəbə.

² Ayakadəiŋ, bwa bə ntum bə Jisəs bə jwəfi ntsə bəfa juŋni bəh mbaŋ wi bəni bə bumni bəchi dzaka i bə a, “Yi ndzəŋki kə a, buku bēe i fūkuki gia yi Nyɔ, i tsə num, i gâaki num bieŋ.

³ Bwa bə nih bəbuku, yi ndzəŋki lə a mbεiŋ bâyi bəni nanitaŋ i mbεiŋ kintəeŋ ma buku nya nəm wələ i bə kaŋ. Mbεiŋ kabə bayi, mbεiŋ ka tsēŋki num bəni bə bə kaŋaki nəni kindzəŋni, num bə jikə bəh Kin'waka ki Baini chu kaŋa mfi.

⁴ Ayakadəiŋ, ma buku ni nyâ gwu yibuku num i ntsa wə bəh i nəm i gia yi Nyɔ wə.”

5 Bəni bəchi wəkə ndzaka wiwə, wi ndzən i bənalə. Bə ka babwili Stifən num mi wə kimbum ki jikə nalə, num wi jikə tə bəh Kin'waka ki Bainjni. Bədəkə num Filib bəh Blukəlus, Nikano bəh Timən, Balmenas bəh Nikəlaus wə wi n̄i kə mi wi Antiək, num wi n̄i fiəni fiənini i kimbum ki Bəju wə.

⁶ Bə ka dzə bəni bələ ka təm bə i bwa bə ntum bə Jisəs nshin̄, bə jia kan̄ yibə i bə wə ka tsa i bə.

7 Gia yi Nyə ka waŋki tsəki. Mbaŋ wi bəni bəbumni i Jelusaləm kə tsə a i ninshinj. Bətii mfəgia bədulii jiə tə shóm i Jisəs wə.

Bə ka jiəki gia i Stifən fuŋ

⁸ Stifēn nĩ kɔ num wi jikə bəh ḥgamti wi Nyɔ bəh ḥga, i fəki gia yi dzaka ki wəmni bəh bənchəsi bə bə chusiki ḥga bi Nyɔ i bəni kintəen.

⁹ Bəni bədəkə dza yisi i ңukuliki bəh Stifən. Bəni bələ nî kə Bəju bə bə nî buku dzə i Selin bəh Aleksandia bəh Silishia bəh Əsia. Bəni bəwə nî kə bəni bə junj yi tsani yə bə nî bəaŋki a junj yi Mfá yə bə Buku i Mfa wə.

¹⁰ Si bə n̄i gukuliki yakadəinj, Kin'waka ki Baiñni
nya Stifēn bəh mfi mi widəkə chu kəbi i gaka wi.

¹¹ Bə ka dza nyini bəni bədəkə i jum wə jum wə, a
bə nyiki ntəkə a, bə n̩i wəkə Stifən dzaka gia yichu
kəm Muses bəh kəm Nyɔ.

12 Si bō fə yaka, ka nəŋni shōm yi bəni bəh yi bəni bə bō sakaki kwili, bəh yi bəni bə bō laniki bənchi bə Nyō. Bō ka liəni i Stifēn wə, dzə tsə bəh wi i bəni bə kwili bə bō sakaki bənsaka nshinj.

13 Bəni bələ chu dzə bəh bəni bədəkə a bō bēenki bənsaka bəntəkə, bō jiāgia i Stifēn fuŋ dzaka a, “Mi wələ si lansi baanj kə i dzaka gia yichu kəm junj yi fəni yi gia yələ, bəh i bənchi bə Muses.

14 Buku wəkə si wi dzakaki a Jisəs wi Nasali wə bi shakyi lə junj yi fəni yi gia yələ, wi bi chu kwuni tə nəni kibukumbəinj bi kwili biə Muses nī laniki bukumbəinj yeinj.”

15 Bəni bəchi bə bō nī kə i junj yi nsaka yiwə wə bwaŋ dzékəh i Stifēn wə, a bō tseinj, yeinj num shi bi kwuni lō gwu ka bwəsiki bi chinda wi Nyō.

7

Ndzaka wi Stifēn i bəni bə bō sakaki kwili wimbum

1 Fwu wi bətii mfə gia bikə i Stifēn a, “Gia yələ bə dzakaki lə akə a ɳkəŋ a?”

2 Stifēn chukuli a, “Bəba bəh bwa bə nih, mbeinj wəkəli. Nyō wi kinjəknī nī tumбуku i tii wibuku Ablaham, wi kəinj i Misəbətəmia, ka wi bi nyə tsə i nəki i Alan,

3 ka dzaka i wi a,
‘Bēe chwəŋ ka ki junj, wə búku i kwili wimbeinj wə, wə tsə i tumi kə mih ni chusi i wə.’

4 Ayakadəinj, wi buku nyə feinj i Kaldia, ka tsə i nəki i Alan. Jəbi wə ba wi nī kpi, Nyō fə wi dza dzə fa i di biə mbeinj nəki i liə lə.

5 Wi nī kə fa Nyō nəki nya kə wi na bəh fidini fidəkə fiə wi kə i təm gvu yeinj. Ayakalə, Nyō kaka

a ḥgaiṇ bi nya lə mbi wələ i wi a a nūmkı ḥ'wi bəh ḥgəkə wi. I jəbi wə Nyō nī fə kiñkaka ki kələ, a nī kə maka Ablaham kwati wainj.

⁶ Nyō ka dzaka tə i wi a,
 'Bwa ba bi numki bəni bə dzəni i tumi ki bəni
 bədəkə wə.
 Bə bi numki mfa feinj,
 bə bi chəbsiki bə i jía wə gi yina (400).
⁷ Mih bi lə lə ḥgəkə i tumi kiwə wə,
 bwa ba bi buku dzə feinj, bə dzə tsaki i mih fa.'

⁸ Nyō chu dzi tə miñkain bəh Ablaham, kinchəsi
 ki miñkain miwə num a Ablaham ni sūnjkı lə bwa
 bu. Ablaham ka bi bwə Ayjik, jəbi kpeinj kañ nyān
 wi suuñ wi. Ayjik ka bi bwə Yakəb suuñ tə wi.
 Yakəb tə ka bi suuñ bwa bu jwəfi ntsə bəfa bə bə
 bətii tii bəbuku a num i bə wə chwəñkijuñ kibuku
 nī yisi.

⁹ Bətii tii bəbuku bəwə bi ka dza bə ghəkəki Yəsəf
 waiñnih wibə, ka tañni wi, wi tsə ka numki mfa i
 tumi ki Ijib wə. Ayakalə, Nyō bə təknı bəh wi feinj,

¹⁰ gamti wi i bəñgəkə bu wə bəchi. Nyō chu nya
 tə wi bəh mfi, fə Fələ ḥkuñ wi Ijib ka kəñki wi, ka jiə
 wi, i nūmkı mi wə wi kəmsiki i wi wə chu nūm mi
 wə wi tseinjkı chwəñ ki ki juñ.

¹¹ Dzəñj ka bi dza kwa Ijib whichi bəh tumi ki
 Kanan, bəni yεinj ḥgəkə nalə. Bətii tii bəbuku nəki
 chu kaña kə bieinj bidzini.

¹² Yakəb ka bi wəkə a bieinj bidzini kələ i Ijib, ka
 faañ bwa bu bə bə kə bətii tii bəbuku, bə ka tsə feinj
 i chəkə bibə bi ninshiñ wə.

¹³ Bə ka fiəni tsə feinj i ntsə wibə wi kəmsini wə,
 Yəsəf ka fə bwa bə nih wi kiə wi. Wi ka chusi tə bə i
 Fələ.

14 Yōsef ka faan̄ ntum i Yakəb ba wi, a wi bəh chwəŋ̄ ki ki juŋ̄ kichi shi dzə i Ijib. Chwəŋ̄kijuŋ̄ ki Yakəb n̄i kə i jəbi wiwə wə bəni mbaŋ̄nanitan̄ n̄tsə bəte (75).

15 Yakəb wəkə yaka, ka dzə chwəŋ̄kijuŋ̄ ki kichi, shi bəh bə i Ijib. Wi bəh bətii tii bəbuku n̄i dzə kpiyi i fəiŋ̄ wə bə bəchi.

16 Bə dzə giŋ̄ biwini biwə ka fiəni dzə bəh bi i Shekəm, ləe i jum yə Ablaham n̄i taŋ̄ i bwa bə Aməl.

17 Si jəbi n̄i kpein̄niki dzəki wə Nyə n̄i kə i fə gia yə wi n̄i kaka i Ablaham, num bəni bəbuku du i Ijib nalə.

18 Bəni bə fəiŋ̄ bi dzə təm ŋ̄kuŋ̄ widəkə wi nəki kiə kə Yōsef.

19 ŋ̄kuŋ̄ wiwə ka wəeliki chəbsiki bəni bəbuku i dzəh yi mfi wə kan̄yi a bətii tii bəbuku ləətəkəki bwa bən̄chiŋ̄ i biŋ̄ a bə kpiyiki.

20 A n̄i kə i jəbi wələ wə, bə n̄i bwə Muses, a num waiŋ̄ wi ndzəŋ̄ nalə i Nyə. Bə kuku yaka wi i ba wi dzu, i kifiəŋ̄ kitali wə,

21 ka dzə tsə jiə wi i biŋ̄. Ayaka waiŋ̄ ŋ̄kuŋ̄ Fələ wi kpaŋ̄ni ka bi tsə bəŋ̄ wi, kuku yaka wi ka waiŋ̄ wi.

22 Bə ka lani Muses bəh mfi bi bəni bə Ijib bichī, wi num mi wə wi kiəki ndzaka bəh i fəki gia nalə.

23 I jəbi wə wi n̄i kə yaka buku jía mbaŋ̄nyani, yi dzə i wi shəm a ŋ̄gaiŋ̄ tsə yεiŋ̄ bwa bə nih bə ŋ̄gaiŋ̄ bəni bə Islae.

24 Jəbi wə wi n̄i tsəki, wi yεiŋ̄ mi wi Ijib widəkə twεiŋ̄ mi wi Islae. Wi ka liə i jwə biwə wə i chukuli, ka wəo mi wi Ijib wiwə ka ləe.

25 Wi n̄i kwakaki a bwa bə nih wi ni kiə lə, a faan̄ Nyə ŋ̄gaiŋ̄ a ŋ̄gaiŋ̄ dzə bw̄li bə i bəŋ̄gəkə wə. Ayakalə, bə nəki kiə kə.

26 Chəkə buku wəo, Muses ka tsəki, tsə tumbuku i bəni bə Islae bədəkə wə bəfa bə dza ka jwəki. Ayaka wi liə yεiŋ i gaali jwə biwə, ka bikə i bə a, ‘Bwa bə nih, mbeiŋ bəchi kə mi bəh waiŋnih, akə kəm nə mbeiŋ jwəki a mbeiŋ mbeiŋ a?’

27 Ayakalə, mi wə wi n̄ la jwə i waiŋnih wi chini Muses chinini, bikə i wi a, ‘A jiə ndə wə i sakaki buku chu təiŋyi bənsaka bəbuku a?’

28 Wə nəŋki i bəŋ wəo mih asi wə ni wəo mi wi Ijib wə i ŋgbufəkə a?’

29 Asi Muses wəkə yakadəiŋ, wi lwa ka gεiŋ buku i tumi ki Ijib wə, gεiŋ tsə i nəki i tumi ki Midian wə, ka bwə bwa bənyuku bəfa fεiŋ.

30 Asi jia n̄ tsə mbaŋnyani, chinda wi Nyə tumbuku i Muses nshinj i gбуку wə wi n̄ beli i kpeinj wə i chwa i kəmsi tsə i ŋkwuŋ wi Sina wə.

31 Muses yεiŋ yaka yi gaka wi, wi kini tsə i tseinj ndzəŋ. Si wi kəmsi tsə, wi wəkə Bah Nyə dzaka i wi a,

32 ‘Akə mih Nyə wi bətii tii bəmbəiŋ,
Nyə wi Ablaham bəh wi Ayjik bəh wi Yakəb.’

Muses wəkə yakadəiŋ, ndzanj kwa wi, wi ka nyumki bəh nlwa, na chu məm i tseinj.

33 Bah Nyə chu dzaka i wi a,
‘Bâyiuzu ya yigvu, kəm di biə wə num yεiŋ yaka akə di bi baiŋni.

34 Mih lansi yεiŋ si bə chəbsiki bəni mbəŋ i Ijib,
chu wəkə si bə kwıŋki,
ayaka mih ka shi dzə i bwili bə i ŋgəkə wiwə mə,
wəkəli, i liə mih ki faaŋki lə wə i Ijib.’

35 Muses wələ kə wə bə n̄ yisi nəiŋ, bikə i wi a, ‘A jiə ndə wə i sakaki buku chu təiŋyi bənsaka bəbuku a?’ Akə wi wə Nyə n̄ faaŋ a wi tsə nūmkı mi wi

nsaka wibō, i bwili bō i bəngəkə wə. Nyō nī faan num chinda wi, wi dzə i kpeinj wə wi nī bəliki, a wi dzâ láka ntum wiwō i wi.

³⁶ Muses ka tsə i Ijib, fə gia yi dzaka ki wəmni bəh bənchəsi bə bō chusiki ɳga bi Nyō, ka bwili bō feinj. Wi fə yidəkə i Bəkə yi Mbum yi Bəkəli wə, chu fə yidəkə i chwa i di biə bō nī nyani i jía wə mbañnyani.

³⁷ Ayaka Muses nī kō wi dzaka i bəni bə Islae a, ‘Nyō bi bwili lə mi wi ntum widəkə i bwa bə nih bəmbəeinj kintəəŋ, wi chiñsi i mbeinj asi wi nī bwili mih.’

³⁸ A chu num wi Muses wə chinda wi Nyō nī dzaka i wi i ɳkwuŋ wi Sina wə, jəbi wə kijuŋni ki bəni bə Islae nī kō i chwa bəh bətii tii bəbuku, Nyō nī nya já yə yi nyaki nəni a wi tsəsi i bukumbəinj.

³⁹ Ayakalə, bətii tii bəbuku ka nəinj i wəkə i Muses, ka nyəkə jum i wi, ka kəŋki a bō fiəni tsə i Ijib.

⁴⁰ Bō ka dzaka i Eləŋ a, ‘Mwəm bənyō i buku bə bō nī tsəki i bukumbəinj nshinj, kəm buku kiəki kəgia yə yi num bəh Muses wə wi bwili bukumbəinj i tumi ki Ijib wə.’

⁴¹ Bō ka keiñsi fiməsə fi bwəsi waiŋ na’, kum nyám, fə gia yeinj i fi, ka laŋki i fi wə num a keiñsi bō bəh kanj yibō.

⁴² Si bō fə yakadəinj, Nyō ka nyəkə jum i bō, bō ka yisi lō i tsaki num i wəŋ bəh fiəŋj bəh bijəŋj. Yi num asi bə nyaka i kiñwakti ki bəni bə ntum bə Nyō wə, num Nyō nī dzaka a,

‘Bəni bə Islae, mbeinj nī kumki nyám i chwa i jía mbañnyani,
fə gia yeinj i mih a?’

43 Mbεiñ n̄i nyaniki giñki kintañ a num ki nyø wø
yeli wi kø a Møløk,
chu giñ jøñ wø mbεiñ n̄i keiñsi a, akø nyø wø, yeli wi
kø Lefan,
a num mimøsø mø mbεiñ n̄i keiñsi i tsaki i mø,
køm yølø lø mih ni køñjø bwili lø mbεiñ, ma mbεiñ
ni dza tsø dañsi na i Babiløn.'

44 Bøtii tii bøbuku n̄i nyaniki i chwa bø kañja
kintañ ki chusi a, Nyø kølø bøh bø, num bø n̄i maa
kintañ kiwø biøli a liñ aka kø Nyø n̄i chusi i Muses.

45 Bwa bø bøtii tii bøbuku n̄i dzø kintañ kølø i bøtii
bøbø, giñ dzø bøh ki i fa i jøbi wø bø bø Jøshua n̄i
løkøki kidi i bitumi biø bi n̄i kø fa, num a n̄i tsøki
Nyø i bø nshøj køñjø bwili bitumi biwø. Kintañ kølø
ka numki fa i tsø buku jøbi wø Nøkuñ Døbit n̄i sakaki
kwili wøla.

46 Ayaka wi ka yeiñ a kañ yi Nyø kølø i wi wø nalø,
wi ka tsa a Nyø bûm ma ñgaiñ maa juñ, i nya i wi
Nyø wi Yækøb, a wi nøki yeiñ.

47 Ayakalø, a n̄i kø num Sølømøn i bi dzø maa juñ
yi Nyø yiwo.

48 Na ayaka Bah Nyø wø wi kø Fwu wi Biñiñ Bichi
wø, si nø kø i júñ wø num a maa bøni bøh kañ. Yi kø
a liñ si mi wi ntum wi Nyø widøkø n̄i nyaka a, Nyø
n̄i dzaka a,

49 ‘Beiñ kø kinjgbøkø køñjø,
ayaka fa kuku num kinjgbøkø køñjø kigvu.
Juñ yø mi kø i maa a yi numki yinj, yi kø i numki na
døin na?’

Ma di kølø biø mih kø i numki feiñ na?

50 A køkø mih wø mih fø biñiñ biølø bichi a?’ ”

51 Stiføn ka dza dzaka i bø a, “Mbεiñ løkøki bøh
kifwu nalø, shøm yimbøiñ bøh bintuni bimbøiñ kø

num maka bə suuŋ. Mbεiŋ bəh bətii tii bəmbεiŋ kə a liŋ. Jəbi wichi mbεiŋ nəiŋ i wəkəli i Kiñ'waka ki Baiŋni wə.

⁵² Mi wi ntum wi Nyə widəkə n̄i kələ wə bətii tii bəmbεiŋ n̄i baan i bwaŋ gvu i wi chεiŋ a? Bə n̄i wəɔyi bəni bə ntum bə Nyə bə bə n̄i dzaka a mi wi nōm wi Nyə wi Chəŋ bi dzə lə. Ayaka wi bi dzə, mbεiŋ taŋni wi, ka chu wəo wi.

⁵³ Ak̄ mbεiŋ bələ bəchinda bə Nyə n̄i dzə bəh bənchi bə Nyə i mbεiŋ, mbεiŋ nəiŋma i biəli bə.”

Bə tumyi Stifən bəh kitəh

⁵⁴ Si bəni bə bə n̄i sakaki kwili wəkə gia yə Stifən dzaka, shəm bəkə bə, bə ka dziki jəŋ.

⁵⁵ Ayaka Kiñ'waka ki Baiŋni jikə i Stifən wə, wi bə tsəiŋ mfih num i bεiŋ, ka yεiŋ baiŋni bi Nyə, yεiŋ tə Jissəs num wi numbeiŋ i tsəiŋ yiləkəli yi Nyə wə.

⁵⁶ Stifən dza dzaka i bə a, “Mbεiŋ tsəiŋ, mih yεiŋ bəeli wəli, num mi wə yəli wi kə Waiŋmi num wi numbeiŋ i tsəiŋ yiləkəli yi Nyə wə.”

⁵⁷ Bə wəkə yəmaka gia, ka baŋ bintuni bibə bəh kan, ka wiliki bəh ɳga, i fεiŋ wə bə bəchi sεiŋ, ka chiŋni i Stifən wə,

⁵⁸ guku buku bəh wi i kwili kintəəŋ, tsə ka yisi i tumyiki wi bəh kitəh. Ayaka bəni bə bə n̄i kə bəmbeeŋ nsaka baayi bəmbuŋ bəbə, nya i sumi widəkə wə bə n̄i bəəŋki a Səəl ka bə tumyiki.

⁵⁹ Si bə n̄i tumyi Stifən bəh kitəh yakadəiŋ, wi tsa a, “Bah Jissəs, dzə kin'waka kəŋŋ.”

⁶⁰ Ayaka wi ka tum binyu i kuku, wam bəh ɳga a, “Bah, ki tsəiŋ kə gia yichu yələ bəni bələ fəki.” Si wi dzaka yakadəiŋ, ka kpi.

8

¹ Si bə nĩ wɔɔki Stifɛn yakadəinj Sɔɔl nĩ təbiki lə a bə wɔɔ wi.

Sɔɔl nya ŋgəkə i kijunji ki bəni bə bumni

A chəkə biwɔ wə, bə yisi i nyaki ŋgəkə wi ləkəki i kijunji ki bəni bə bumni i Jelusaləm. Kijunji kiwɔ kichi dza buku fεiŋ ka waŋ tsə buku i bimbu bi Judea wə bichi bəh bi Samalia wə, a nĩ baŋ a bwa bə ntum bə Jisɔɔs fεiŋ.

² Bənyuku bədəkə bə bɔ nĩ kɔ num bɔ jiə shóm i Nyɔ wə nalə, dzə dzə wini wi Stifɛn ka tsə ləə, də wi nalə.

³ Ayakalə, Sɔɔl num mfih a kaasiki kijunji ki bəni bə bumni, danj a juŋ bəh juŋ kwayi bəni bə bumni, bənyuku bəh bəkaŋa, chiŋsi i juŋ yi nsəŋ mə.

Filib fuku gia yi Nyɔ i Samalia

⁴ Bəni bə bɔ nĩ gaali tsə i bidi bichi wə, tsə ka fukuki gia yi Nyɔ.

⁵ Fibil shi tsə mfih i kwili wi Samalia wə, ka fukuki ntum wi ndzəŋni, kɔm Kimbwili wə Nyɔ nĩ kaka.

⁶ Bəni bəduli wəkə chu yεiŋ bənchəsi bə bɔ chusiki ŋga bi Nyɔ, yə wi nĩ fəki, bɔ ka nya ntuni i wi nalə.

⁷ Biŋ'waka bi jisi nĩ bukuki lə i bəni wə, bi wili bəh ŋga, bəni bəduli bə bɔ nĩ kɔ bɔ kpiyi kiwa kimu bəh bəŋkəknı bənih tə.

⁸ Ayakadəinj, kinsaŋli kimbum num i tumi kiwɔ wə fεiŋ.

⁹ Mi widəkə nĩ kɔ i tumi kiwɔ wə yεli wi num Samən, a nĩ kɔ mi wi fə mfim, bəni bə Samalia bəchi nĩ yεiŋki yakadəinj dzaka wəm bɔ. Ayaka wi chu dzaka a ŋgaiŋ kɔ mi wimbum widəkə.

10 Bəni bəchi i kwili wiwə wə i yisi i bənchinj bənchinj i tsə buku i bəmbum bəmbum wə, nya ntuni i wi ka dzakaki a, “Mi wələ kə ɳga bi Nyə biə bə bəoŋki a, Nga bi Mbum.”

11 Bə n̄i nya ntuni i wi yakadəinj, kəm wi n̄i kə wi si chusi mfim i jəbi wi dəən wə bəni yeinj dzaka wəm bə.

12 Ayakalə, i jəbi wə Filib n̄i dzə ka fukuki kəm ntum wi ndzəŋni kəm ɳkuŋ bi Nyə, bəh kəm yəli wi Jisəs Klistus, bənyuku bəh bəkaŋa bum gia yə Filib n̄i fukuki wi ka juli bə i bəkə.

13 Samən wə mwi bum tə gia yə Filib n̄i fukuki, wi ka juli wi i bəkə. Wi ka baan a bəh Filib ka yeinjki gia yi kanjini yimbum yimbum bəh bənchəsi bə bə chusiki ɳga bi Nyə, yə Filib n̄i fəki dzaka wəm wi.

14 Bwa bə faaŋni bə Jisəs bi ka wəkə i Jelusaləm a bəni bə Samalia n̄i dzə lə gia yi Nyə, bə ka faaŋ Bita bəh Jən i bə.

15 Bə tsə buku feinj, tsa i bəni bə bumni bə a, bə kwati Kinj'waka ki Bainjni,

16 kəm Kinj'waka ki Bainjni n̄i ka dzə dəkə na i mi wimu wə i bə wə. Bə n̄i juli bə i bəkə shən a i yəli wi Bah Jisəs wə.

17 Bita bəh Jən jiə kaŋ i bə wə tsa i bə, bə ka kwati Kinj'waka ki Bainjni.

18 Jəbi wə Samən n̄i yeinj a bwa bə ntum bə Jisəs jiəki kaŋ i bəni wə Kinj'waka ki Bainjni dzə i bə wə, wi ka nyaki kpə i Bita bəh Jən,

19 ka dzakaki a, “Mbəinj nyâ mih bəh ɳga biələ tə, ka na ndə wə mih jiə kaŋ yinj i wi wə, ma wi ni kwati Kinj'waka ki Bainjni.”

20 Ayaka Bita chukuli i wi a, “Mbəinj kpə wa wiwə lāka. Wə kə dəinj i kwakaki a wə kələ i taŋ kinya kə

ki kɔ ki Nyɔ bəh kpɔ a?

²¹ Wɔ kañaki kə na gia yidəkɔ i nōm wələ kintəəŋ, kōm shəm ya bainki kə i Nyɔ nshinj.

²² Kwûni shəm ya i gia yichu yələ wə fəki, ma wə tsâ yuwidəkɔ Bah Nyɔ ni dalinya kiñkwaka kichu kələ wə kañaki i shəm ya wə.

²³ Mih yēinj a, dzékəh yi bukuni bəh chu jikə i wə shəm.”

²⁴ Ayaka Samōn tsa Bita bəh Jən a, “Mintee mbeinj tsâ i mih i Bah, a gia yidəkɔ i kintəəŋ ki gia yə mbeinj dzaka lə, a yidəkɔ ma nûm bəh mih.”

²⁵ Bita bəh Jən kaasi i fukuki gia yi Nyɔ, bəh i dzaka gia yə bə kiəki kōm Jisəs, ka nyə bə fiəni tsə i Jelusaləm. Si bə n̄i fiəniki tsəki, bə n̄i tsəki dañsiki lə i bidi biduli bi Samalia wə, fuku tsə ntum wi ndzəŋni kōm Nyɔ feinj.

Filib juli mi wi Itəfia i bəkɔ

²⁶ Ayaka chinda wi Bah dza dzaka i Filib a, “Dzâ sh̄i tsâ i kimbu kishεinj wə, i dzəh yə yi nyəki i Jelusaləm yi tsə təli i chwa tsə sə i Gasa.”

²⁷ Filib ka dza i shiki. Mi wimbum wi Itəfia widəkɔ num feinj dzəh. Mi wiwɔ num bə n̄i bwili wi, wi n̄i kɔ mi wə wi n̄i tsεinjki mbum bi Yaa Kanda wə wi n̄i sakaki tumi ki Itəfia kiwɔ. Mi wiwɔ n̄i buku i Jelusaləm i di biə wi n̄i tsə i tsa Nyɔ,

²⁸ ka fiəniki kweki i kədək wi bεinj a guku num nyám, num wi num i yεinj wə ka faaki gia i Kiñwakti kə mi wi ntum wi Nyɔ Isaya n̄i nyaka.

²⁹ Kiñ'waka ki Bainjni dzaka i Filib a, “Kini kōmsi tsâ i kədək wəyaka wə.”

³⁰ Filib yəkɔ kōmsi tsə i wi kpəŋ, wəkɔ si mi wiwɔ faaki Kiñwakti ki Isaya. Wi bikə i wi a, “Wɔ faaki lə wə wəkɔ kiəgia yə ki dzakaki a?” ³¹ Wi chukuli

a, “Mih kɔ i wɔkɔ kiə dəinj maka mi fuku baiŋsi yi i mih a?” Wi ka dzaka a Filib yâka nûm bəh wi i kɔdɔk wiwɔ wə.

³² Di biə wi n̄i faaki i Kinjwakti kiwɔ wə n̄i dzakaki a,

“Wi n̄i kɔ aka shwaŋ yə bə tsəki i kum,
wi chu num tə aka waiŋ jaka wə bə kəe kiluli ki,
yi də kə.

Akə yakadəinj tə si wi n̄i kɔ a məŋ.

³³ Bɔ n̄i ŋgəmsi wi, nəiŋ i saka nsaka wi chəŋ.

A bi dzə lansi dzakaki ndə kəm bwa bu,
num bə təiŋ lə nəni ki i fa kuku a?”

³⁴ Ayaka mi wimbum wiwɔ dzaka i Filib a,
“Mintee, fuku mih, mi wi ntum wi Nyɔ wələ dzakaki kəm ndə a? Wi dzakaki kəm gwu yi, ma kəm mi widəkɔ a?”

³⁵ Filib ka yisi a bəh di bi Kinjwakti kiwɔ, ka fuku baiŋsi ntum wi ndzəŋni wiwɔ kəm Jisəs i wi.

³⁶ Si bɔ wi n̄i tsəki səki i dzəh, bɔ ka tsə buku i di bidəkə wə bɔkɔ num feiŋ. Mi wimbum wiwɔ dzaka a, “Yeiŋ bɔkɔ fa, akə chu nəiŋ nə a wə ma jūli mih i bɔkɔ a?” [

³⁷ Filib chukuli i wi a, “A kabə num a wə bum i Jisəs Klistus bəh shəm ya yichi mih juli wə i bɔkɔ.” Wi chukuli a, “Mih bum a Jisəs Klistus kɔ Waiŋ Nyɔ.”]*

³⁸ Mi wimbum wiwɔ ka dzaka a bə nûm bəh kɔdɔk wiwɔ. Bɔ Filib shi tsə liə i bɔkɔ, Filib ka juli wi i bɔkɔ.

³⁹ Asi bɔ buku yaka i bɔkɔ, Kin'waka ki Bah Nyɔ chufi nyə bəh Filib feiŋ, mi wimbum wiwɔ na chu yeiŋ i wi wə. Ayakalə, wi nyə ka laŋki tsəki mfih.

* ^{8:37} Biŋwakti bikpu bidəkə kanjaki lə di biələ i dzəni wi kinjwakti wələ chəiŋ.

40 Filib dza ka təkəli yein wi num lə i Asətus, wi dza ka təlik i tsəki bəh dzəh i kwili wiwə bichi, fuku tsə ntum wi ndzənji wi Nyə, ka tsə buku i tumi ki Kaysalia wə.

9

Səəl kwuni ka jiə shəm i Jisəs

1 A n̄ kə i jəbi wiwə wə, Səəl kəin shili gumsi bəni bə mbaŋ wi Bah a ŋgain ni wəyiyi lə bə. Wi ka tsə i fwu wi bətii mfə gia,

2 bikə biŋwakti a ŋgain tsə bəh bi i jún yi tsani wə i Damaskus, biə bi chusiki a ŋgain ka yein bəni num fein bə bə bialiki Dzəh yi Bah, na bənyuku bəh bəkaŋa, ma ŋgain ni kwâ kāŋa fləni dzə bəh bə i Jelusaləm.

3 Wi nya, Səəl nyə ka tsəki i Damaskus, si wi n̄ kəmsiki tsəki i kwili wiwə wə, baiŋni bidəkə nyə a bəin lə, baiŋ shi dzə i wi wə.

4 Wi gbo i kuku, wəkə ja dzaka i wi a, “Səəl, Səəl, akə kəm nə wə bwaŋki gvü i mih chein lə a?”

5 Wi bikə a, “Bah, akə wə ndə?” Ja yiwə chukuli a, “Akə mih Jisəs, a num mih wə wə bwaŋki gvü i mih chein.

6 I liə dzâ bəin, liə tsə i kwili mə, ma bə ni fuku i wəgia yə wə kaŋaki i fâ.”

7 Bəni bə bə n̄ nyaniki bəh Səəl chinj num fein alə, si bə n̄ wəkə ja yiwə, yein kə i mi wiwə wə.

8 Səəl ka dza bəin, dzaka a ŋgain yasi dzékəh yi, na chu yein di. Bə ka kaŋa wi i tsein wə, ka tati liə bəh wi i Damaskus.

9 Wi tsə ka numki i kaŋ yitali wə yein kə di. Wi ka numki yakadəin, wi dzi kə fiən, nabə i mu tə fiən.

10 Mi wi bumni widəkə num fεiŋ i Damascus wiwə, yeli wi num Ananias. Bah Jisəs dza bəəŋ wi i fεiŋ wə ka ndəmsi a, “Ananias.” Wi bum a, “Bah, bə mih lə fa.”

11 Bah dzaka i wi a, “Dzâ bεiŋ, wə tsâki i dzəh yə bə bəəŋki a Chəŋ, wə ka ni buku i kwili wi Judas wə, bīkə mi wi Tasus widəkə wə bə bəəŋki a Səol. Wôkəli, wi kə fεiŋ wi tsaki,

12 wi si yεiŋ lə mi widəkə i fεiŋ wə aka ndəmsi bə bəəŋ wi a Ananias, num wi si dzə jiə kanj yi i wi wə, a wi fiəni yεiŋki di.”

13 Ayakalə, Ananias dzaka a, “Bah, mih kə num mih wəkə lə i bəni bəduli kəm mi wələ i gia yichu yə wi fəki i bəni bə bə kə bə Nyə i kintəəŋ ki Jelusalem wə.

14 Wi dzə lə, num wi dzə ŋga i bətii mfə gia bəmbum, a ŋgaiŋ dzə kwāyi bəni bəchi fa bə bə tsaki bə bəəŋ yeli wa.”

15 Bah chukuli i wi a, “Tsâ a tsəni. Mih babwili lə mi wiwə, ka mi wuŋ wi nōm, wə wi ni fukuki kəm yeli wuŋ i bəni bə bə kəkə Bəju, bəh i bəŋkuŋ bəbə, bəh i bəni bə Islae.

16 Mih mwi ni chusi lə i wi si wi kanjaki i yεiŋ ŋgəkə kəm yeli wuŋ.”

17 Ayakadəiŋ, Ananias ka tsə liə fεiŋ dzu, jiə kanj yi i Səol wə, bəəŋ a, “Səol waiŋnih wuŋ, a faaŋ Bah Jisəs mih. Akə wi Jisəs wə wi ni chusi gwu yi i wə i dzəh i jəbi wə wə ni dzəki fa. Wi faaŋ mih, a mih dzə fə ma wə fiəni yεiŋki di, ma Kiñ'waka ki Bainjni dzə jikə i gwu ya wə.”

18 Asi wi dzaka yakadəiŋ, fεiŋ fidəkə ka bibami nyə i dzékəh yi Səol wə, gbo i kuku, wi fiəni ka yεiŋki di. Wi dza bεiŋ, bə ka juli wi i bəkə.

19 Wi ka dži, ḥga fiəni dzə i wi wə.

Səəl fuku giayi Jisəs i Damaskus

Səəl nə i Damaskus bəh mbaŋ wi bəni bə bumni, i kaŋ yidəkə wə,

20 wi ka yisi akisəkə ka tsəki i jún yi tsani wə, fuku a, “Jisəs kə Waiŋ Nyə.”

21 Bəni bəchi bə bə n̄i wəkəki, bə ka kaiŋyiki a, “Wələ kəkə a mi wə wi n̄i kaasiki bəni bə bə n̄i tsaki bə bəəŋ yəli wələ i Jəlusalem a? Ntə wi dzə fa lə i kwayı bə bə kə fa i chu tsə nya i kaŋ yi bətii mfə gia bəmbum wə a?”

22 Ayaka Səəl baŋ tsə a mfih i fukuki kəm Jisəs nalə, chusi a Jisəs kə Kimbwili wə Nyə n̄i kaka. Bəju bə bə n̄i kə i Damaskus məŋni gia yə bə kə i chukuli i wi.

23 Asi kaŋ yiduli n̄i tsə, Bəju bəwə shinum, jiə kimfasi i wəo Səəl.

24 Bə ka dzəki shiki, bə wəkəli wi i dzaka ki mbain ki Damaskus wə, nchəkə bəh nshinj, a wi bé tsə ma bə wəo wi. Ayakalə, Səəl kiə kimfasi kibə.

25 Bəni bu bə mbaŋ ka dzə wi nchəkə, ləkə i kah mə, bwili i wundu wi mbain wə, shisi shi wi i kuku i binj.

Səəl tsə i Jəlusalem

26 Səəl fiəni tsə i Jəlusalem, ka nəŋki i chiŋni bəh mbaŋ wi bəni bə bumni, bə ka lwaki wi lwani, kəm bə n̄i bumki kə a wi lansi kə mi wi mbaŋ wibə.

27 Ayakalə, Banabas dzə wi, bə wi tsə i bwa bə ntum bə Jisəs. Wi fuku i bə asi Səəl ni yεiŋ Bah i dzəh Bah dzaka i wi, ka chu fuku i bə asi Səəl n̄i fukuki kəm Jisəs i Damaskus lwa kə.

²⁸ Ayakadəiŋ, Səol ka numki bəh bə nyani di bichi i Jelusaləm, fuku kōm Jisəs, lwa kə.

²⁹ Wi ka dzakaki tə i Bəju bə bə n̄i dzakaki já yi Glik, gukuli gia bəh bə, bə dza ka nəŋki i wəo wi.

³⁰ Bəni bə bumni kiə a bə nəŋki i wəo wi, ka dzə wi shi bəh wi i kwili wi Kaysalia wə, faaŋ tsə wi i Tasus.

³¹ I jəbi wiwə wə, kijuŋni ki bəni bə bumni i bimbu bitumi bi Judea bəh bi Galili bəh bi Samalia, waka i ŋgəkə wə. Ayaka Kiñ'waka ki Baiŋni fə bijuŋni biwə num, chu gamti mbaŋ wiwə kə tsə a ninshinj. Bə ka nəki, kəksi a Bah shəŋ.

Bita tsə i di bi Lida bəh ki Jəba wə

³² Bita bá nyani tsə i bəni bə bə kə bə Nyə i bidi bichi wə, wi nyani tsə buku i bə bə kə i Lida.

³³ Si wi n̄i kə feiŋ wi yeiŋ mi widəkə num wi kpi wa wimu, yeli wi num Ənias, num wi fə jía nyar i naŋ beiŋ wi nyani kə.

³⁴ Si Bita yeiŋ wi ka bəoŋ a, “Ənias, Jisəs Klistus si chuku wə. Dzâ yâka ma wə k̄i kiga ka.” Akisəkə Ənias ka dza yaka beiŋ.

³⁵ Bəni bə Lida bəh bəni bə baa wi Shalon wə yeiŋ si mi wiwə bənih, bə jiə shəm yibə i Bah Jisəs.

³⁶ A n̄i kə kpanja widəkə num i kwili wi Jəba wə, a num mi wi bumni, yeli wi num Tabita i já yi Alamiak wə, num Dəkas* i já yi Glik wə. Wi n̄i fəki lə già yindzoŋni jəbi wichi, wi gamti bəni bə kifuu.

³⁷ I kaŋ yiwə wə wi gbo jwəiŋ ka kpi. Bə wəkə wini wi ka tsə nəsi i lum widəkə wə i jun yi beiŋ wə.

* **9:36** Yeli wələ a Tabita kə i já yi Alamiak bəh yeli wələ a Dəkas i já yi Glik wə ki kichi kə a kibwəbwə.

38 Si Jøba nĩ kɔ kɔmsi i Lida, mbaŋ wi bəni bə bumni wəkɔ a Bita kɔ i Lida, bɔ faaŋ bənyuku bəfa a bɔ tsâ tsâ wi, a wi tāiŋni wi ma m̄t̄i.

39 Bita ka dza yaka bəh bɔ ka tsəki, si wi tsə buku fεiŋ, bɔ dzə wi ka yaka tsə bəh wi i lum wi juŋ wi bεiŋ m̄. Num bəkaŋa bəŋkwu bəchi fεiŋ juŋni i wi kpəŋ, də chusi bəmbuŋ bə Dəkas nĩ tumki i jøbi wə wi nĩ kεiŋki wiwəm bəh bɔ.

40 Bita bwili bəni bəchi i biŋ. Wi ka tum binyu bi i kuku ka tsa, dza fiəni gwu yi dzaka i wini wiwə a, “Tabita dzâ yaka!” Wi ka yasi dzákəh yi ka yεiŋ Bita ka dza num i bεiŋ.

41 Bita kaŋa tseiŋ yi ka gamti wi, wi dzə num bəh gvu yi. Wi ka fiəni bəəŋ bəni bə bɔ kɔ bə Nyɔ bəh bəkaŋa bəŋkwu bə, ka chusi Tabita i bɔ wi fiəni num wiwəm.

42 Gia yiwə wan̄ tsə i Jøba whichi. Bəni bəduli jiə shəm yibɔ i Bah wə.

43 Bita num i Jøba kaŋ yiduli, wi nə bəh mi widəkɔ bə bəəŋ a Samən wə wi nĩ kεiŋsiki dzu yi nyam.

10

Fiεŋ ka ndəmsi dzə i Kəniliɔs

1 Mi widəkɔ nĩ kələ i kwili wi Kaysalia wə bə bəəŋ a Kəniliɔs, wi num fwu i mbaŋ wi bəni bə jum bədəkɔ i Lum wə bə nĩ bəɔŋki a wi Itali.

2 Wi nĩ kɔ mi num wi bəh chwəŋ ki kijuŋ kichi jiə shəm i Nyɔ nalə. Wi kɔksi Nyɔ chu tsa wi jøbi whichi, chu nya kinya i bəni bə kifuu nalə.

3 A num chəkɔ bidəkɔ aka mbiəŋə mitali i fijøbi, fiεŋ fidəkɔ ka ndəmsi dzə i wi, wi yεiŋ chinda wi

Nyə i ndəmsi biwə wə. Ayaka chinda wiwə liə dzə ka bəəŋ wi a, “Kəniliəs.”

⁴ Kəniliəs lwa, bwaŋ dzákəh i wi wə bikə a, “Tik-wili, akə nə?” Chinda wiwə chukuli a, “Nyə kə wi wəkə lə ntsa wa, ka chu yεiŋ binya biə wə nyaki i bəni bə kifuu, ka kwaka wə.

⁵ I liə, fāŋ bəni i Jəba a bə tsə bəəŋ mi widəkə wə yəli wi kə Samən, yəli wi widəkə num a Bita.

⁶ Wi n̄i dzə ka nəki bəh Samən widəkə wə wi si keiŋsi dzú yi nyám, juŋ yi num kəmsi i kinchwə kimbum kpəŋ.”

⁷ Si chinda wi Nyə wə dzaka yakadəiŋ ka nyə. Kəniliəs baanj ka bəəŋ bəni bu bə nəm bəfa, chu bəəŋ tə mi wi jum widəkə wə wi n̄i kə wi təknī bəh wi, ayaka a n̄i kə mi num wi jiə tə shəm i Nyə nalə.

⁸ Bə dzə, wi fuku gia yichi yə yi si num i bə, ka faaŋ bə i Jəba.

Nyə chusi gia yi kaŋyini i Bita

⁹ Asi chəkə n̄i buku wəə, a num asi wəŋ n̄i kə a yaka lumsi, a num jəbi wə bə n̄i kəmsiki dzəki i kwili wi Jəba wiwə wə. Bita dza yaka tsə i kimbu ki juŋ ki bəiŋ wə i tsa.

¹⁰ Dzəŋ yisi i wəəki wi, wi bə nəŋ fiεŋ i dzi, ayaka bə keiŋ fə bieŋ bidzini. Fiεŋ fidəkə ka ndəmsi dzə i wi.

¹¹ Wi yεiŋ i fiεŋ fiwə mə, si bəəli wəli, fiεŋ fidəkə shi dzə i bəiŋ num aka fwu wimbuŋ, num bə kaŋa i bimbu binaa wə fi shi dzə fa kuku.

¹² I yεiŋ kintəəŋ num ŋəkə yi nyám yichi, yə yi nyaniki, bəh yə yi səiŋki kuku, bəh minyəni mə mə fuliki bəiŋ, num i mbuŋ wiwə wə.

¹³ Ja dza dzaka i wi a, “Bita, dzâ bəiŋ kūm dz̄i.”

¹⁴ Bita chukuli a, “Bah, mih kəkə i məm, kəm mih kəiŋki ki dzi kə fięj fi kilələ nabə fiə fi baiŋki kə.”

¹⁵ Ja yiwə chu dzaka kpein̄si i wi a, “Kiə wə ki nyēn̄si kə fięj fiə Nyə kə wi fə fi num fibaiŋni.”

¹⁶ Yi num ayaka i buku kiñkani kitali, bə ka fiəni giňsi fięj fiwə i bein̄.

¹⁷ Bita ka məŋki a già yə yi dzə i wi lə chusiki a nə. A jəbi wiwə wə bəni bə Kəniliəs n̄ faan̄, num bə dzə ka bikəki kwili wi Samən wə wi kəiŋsiki dzú. Num bə si num lə a dzaka ki mbaiŋ kiwə wə,

¹⁸ ka bəŋki bikəyi a, “Mi wi dzəni widəkə kə alə fa yeli num Samən Bita a?”

¹⁹ Si Bita n̄ kəiŋki wi kwaka kəm già yə yi num i wi, Kiñwaka ki Bain̄ni dzaka i wi a, “Yēiŋ, bəni bətali nəŋki wə.”

²⁰ Dzâ bein̄, ma wə shı mbəiŋ bə tsəki gvu wimu. Kiə wə ki gûku kə gwu, a faan̄ mih bə.”

²¹ Ayakadəiŋ, Bita ka nyə shi tsə, dzaka i bəni bəwə a, “Akə mih wə mbəiŋ nəŋki. Mbəiŋ dzə a nə?”

²² Bə chukuli a, “Kəniliəs wə wi kə fwu i mbaŋ wi bəni bə jum bədəkə i Lum si faan̄ buku. Wi kə mi wi chəŋ, wi lwa Nyə, ayaka Bəju bəchi kəksı wi. Chinda wi baiŋni widəkə n̄ kə wi dzaka i wi a, a wi chīŋsi ntum i wə a wə dzə i ŋgain̄uzu, ka wi wəkə già yə wə ni dzaka i wi.”

²³ Si bə chukuli yakadəiŋ, Bita ka dzaka a, bə l̄ə ma bəh bə n̄.

Bita tsə bəh ntum wi Nyə i Kəniliəs dzu

Si chəkə buku wə, wi nyə bəh bə ka tsəki. Bəni bə bumni bə Jəba bədəkə biəli wi.

²⁴ Bə nyani lə ka nə i dzəh, chəkə buku wə ka bə liə i Kaysalia. Kəniliəs bəh bəni bu bə chwəŋkijun̄

bəh nséinj yi yi shəm, bəh bəni bə wi n̄i laka n̄i wəkəliki bə.

25 Asi Bita n̄i liəki tsəki yeinj dzu bə Kəniliəs baŋsi. Kəniliəs gbə i wi nshinj kəksi wi.

26 Ayakalə, Bita dzasi wi i bεinj ka dzaka a, “Dzâ bεinj, mih kə tə mfij a mi wiwəm ka wə.”

27 Wi n̄i dzakaki bəh Kəniliəs bə wi liə tsə i dzu, si bə liə tsə, wi yeinj num bəni num fieli baŋsi i dzu.

28 Wi dzaka i bə a, “Mbeinj kiəki lə bindzən a, nchi wibuku bùmki kə, a mi wi Ju lâa njikə nabə i tâsi nseinj bəh mi wə wi kəkə mi wi Ju. Ayakalə, Nyɔ chusi i mih a mih kaŋaki kə i bôŋki mi widəkə a, wi kə mi wi kilələ nabə a wi bainki kə.

29 Ayakadəinj, jəbi wə mbeinj si faanj ntum a mih dzâ, mih si ka nəinj dəkə i dzə, mih ka dzə. I liə mih bikəki i mbeinj a, akə kəm nə mbeinj si bəŋki mih a?”

30 Kəniliəs ka chukuli a, “Daiŋ si num kaŋ yina si mih n̄i kə i mih dzu mih tsa, a n̄i kə ka jəbi wələ wə i mbiəŋə witali wə nshifəkə. I feinj wə mi widəkə num wi tum bəmbuŋ bə mwaŋyini i gwu wə, dza təkəli tumbuku alə i mih nshinj.

31 Wi dzaka i mih a, ‘Kəniliəs, Nyɔ wəkə lə ntsa wa, ka yeinj kinya kə wə nyaki i bəni bə kifuu wi ka kwaka wə.

32 Ayakadəinj, fāanj bəni i Jəba a bə tsə bôŋ mi widəkə wə yeli wi kə Samən, widəkə num a Bita. Wi n̄i dzə ka nəki bəh Samən wə wi si keiŋsi dzú yi nyám, kwili wi num kəmsi i kinchwə kimbum kpəŋ.’

33 Akisəkə mih ka faanj ntum a wə dzâ. Si wə dzə lə, yi ndzənj nalə. I liə buku kə i Nyɔ nshinj i wəkə gia yə Bah si faanj wə a wə dzâ fûku i buku.”

Bita dzaka i bəni bà bə kəkə Bəju kəm Jisəs

³⁴ Bita ka yisi i dzakaki a, “Mih yεiŋ ηkəŋ ηkəŋ a, Nyɔ chusiki kə chi chi.

³⁵ Mi wichi wə wi lwaki Nyɔ chu fə gia yə yi kə chəŋ i Nyɔ nshinj, wəmaka mi kə num Nyɔ dzəki lə wí, kəŋ wi numki na mi wi tumi kinaiŋ.

³⁶ Mbεiŋ kiəki lə ntum wə Nyɔ n̄i chiŋsi i bəni bə Islae, fuku ntum wi ndzəŋni a Jisəs Klistus n̄i dzə ka kimbəiŋni nūmkı. Jisəs Klistus wələ kə Tikwili wi bəni bəchi.

³⁷ Mbεiŋ kiəki lə gia yə yi n̄i num i tumi ki Judea wə kichi, yi n̄i yisi i Galili asi jəbi wə Jən n̄i fukuki ntum wi ndzəŋni juli bəni i bəkə n̄i tsə.

³⁸ Mbεiŋ kiəki lə tə si Nyɔ n̄i shuku Kiŋ'waka ki Baiŋni i Jisəs wi Nasali wə, chu nya ɳga i wi, ka num bəh wi. Si Nyɔ n̄i num bəh wi, wi yisi i nyaniki i di bichi wə, fə nəm wi ndzəŋni chu chuku bəni bə Satan n̄i chəbsiki bə.

³⁹ Akə buku bə buku n̄i yεiŋ gia yə wi n̄i fəki i tumi ki Bəju wə kichi bəh yə wi n̄i fəki i Jεlusalem. Bə n̄i baŋŋ wi i kintasi wə wi kpi.

⁴⁰ Ayakalə, asi kaŋ yitali n̄i kpeŋj, Nyɔ dzasi wi i kpi wə, fə bəni yεiŋ wi.

⁴¹ A n̄i kəkə bəni bəchi bə bə n̄i yεiŋ wi, a n̄i yεiŋ a buku bə wi Nyɔ n̄i sabi a buku fûkuki kəm Jisəs. Buku n̄i dzi ka mu bəh Jisəs i jəbi wə wi n̄i dza i kpi wə.

⁴² Wi dzaka a, buku bi fûkuki ntum wi Nyɔ i bəni, chu fûku i bə a, ɳgaiŋ kə wə Nyɔ n̄i babwili a ɳgaiŋ bi sakaki bəni bəwəm bəh bəkpili.

⁴³ Jisəs wələ kə wi wə bəni bə ntum bə Nyɔ bəchi n̄i dzakaki kəm wi a, na ndə wə wi jiə shəm yi i wi ma Nyɔ bi dalinya chu bi, tsə dzəh i yeli wi wə.”

Kin'waka ki Baiñni dzə i bəni bə bə kəkə Bəju

⁴⁴ Asi Bita n̄i keiñki wi dzaka gia yiwo, Kin'waka ki Baiñni nyə shi dzə i mi wichi wə wi n̄i kə feiñ wi wəkəl̄i ndzaka wiwo.

⁴⁵ Dzaka wəm bəni bə bumni bə Bəju bə bə n̄i bieli Bita, si bə n̄i yein a, Nyɔ nya tə kinya ki kə ki kə Kin'waka ki Baiñni i bəni bə bə kəkə Bəju.

⁴⁶ Bəju bəwə wəkə si bə dzakakii i já yə bə kiəki kə, yaksi Nyɔ, Bita ka bikə a,

⁴⁷ “I liə si Kin'waka ki Baiñni dzə i bəni bələ wə asi ki n̄i dzə i bukumbəiñ wə, akə ndə wə wi kə i nəin a bə ma juli bə i bəkə a?”

⁴⁸ Si Bita bikə yakadəiñ, ka dzaka a bə jūli bə i bəkə i yeli wi Jisəs Klistus wə. I feiñ wə, bə ka tsa wi a, wi n̄o baan bəh bə i kañ yidəkə wə.

11

Bita fuku gia yə yi num i Kəniliəs du

¹ Bwa bə faañni bə Jisəs bəh bəni bə bumni bə Judea bəchi ka wəkə a bəni bə bə kəkə Bəju ni dzə tə gia yi Nyɔ.

² Jəbi wə Bita n̄i fiəni yaka tsə i Jelusaləm, bəni bə bumni bədəkə ka sakaki wi. Bəni bələ kə bəni bə bə n̄i bwañki a bə kañaki i suuñ mi wə wi kəkə wi Ju, ka wi numki mi wi Nyɔ.

³ Bə ka sakaki wi bikə a, “Wə si nyani dəiñ i laa njikə i bəni bə bə kəiñki maka bə suuñ bə, chu fiəni dzi mbeiñ bə kəm nə a?”

⁴ Bita ka keiñsi fuku bain̄si gia yichi yə yi si num, ka dzaka i bə a,

⁵ “Mih n̄i kə i kwili wi Jəba wə mih tsa, fiəñ fidəkə ka ndəmsi dzə i mih. Mih tsein̄ i fiəñ fiwə kintəəñ ka yεiñ fiəñ fidəkə shi dzə i bein̄ num aka fwu wimbuñ

num bə kaṇa i bimbu binaa wə. Ayaka fi shi dzə ka num i mih nshinj.

⁶ Mih tseinj ndzən i yeinj kintəenj, yeinj ḥgəkə yi nyám yichi a chwəŋkijuŋ chwəŋkijuŋ wə, yidəkə num yi dzu, yidəkə num yi chwa bəh yə yi seinjki kuku, bəh minyəni mə mə fuliki i beinj.

⁷ Mih dza wəkə ja yi dzaka i mih a, ‘Bita, dzâ beinj kum dzí.’

⁸ Mih ka chukuli a, ‘Bah, mih kəkə i məm, kəm mihi kəinjki ki dzi kə fielj fi kilələ nabə fiə fi bainjki kə, fi ka num liə dəkə i dzaka kənjinj wə.’

⁹ Ja yiwə chu dzaka kpəiŋsi i mih a, ‘Kiə wə ki nyēŋsi kə fielj fiə Nyə kə wi fə fi bainj.’

¹⁰ Gia yiwə num yaka i buku kinjkanı kitali, bə ka fiəni guku yakasi fielj fiwə fichi i beinj.

¹¹ A jəbi wiwə wə, bəni bədəkə bətali dzə buku i junj yə mihi n̄i nəki yeinj, num bə nyə i Kaysalia, num bə fāaŋ bə a bə dzâ bōaŋ mihi.

¹² Kiñ'waka ki Bainjni dzaka i mih a, mihi ma nyēŋsi i tsə bəh bəni bəwə. Ayaka bwa bə nihi bəbuku bələ bəsə i Jəba, biəli mihi, buku bə bəchi chiŋni tsə liə i junj yi mi wiwə wə.

¹³ Si buku tsə liə, wi fuku i buku a, ḥgaiŋ si yeinj chinda wi Nyə i ḥgaiŋ dzu, wi dzaka a ḥgaiŋ fāaŋ mi i Jəba a wi tsə bəaŋ mi widəkə wə bə bəinjki a Samən Bita.

¹⁴ Mi wiwə ni dzə lə bəh ntum wə ḥgaiŋ bəh bəni bəchi bə bə kə i ḥgaiŋ dzu ni bəinj.

¹⁵ Asi mihi n̄i yisi ndzaka, Kiñ'waka ki Bainjni nyə shi dzə i bəni bəwə beinj a liŋ asi ki n̄i dzə i bukumbəinj i kin'yisi wə.

¹⁶ Ayaka si mihi yeinj yakadəinj, ka kwaka gia yə Bah n̄i dzaka a, ‘Jən n̄i juliki bəni i bəkə, ayakalə,

Nyə bi juliki mbεinj num i Kin'waka ki Baiñni wə.'

¹⁷ Si Nyə kə num wi nya bəni bəwə bə kinya a num kə wi n̄i nya i bukumbεinj i jəbi wə bukumbεinj n̄i jiə shəm i Bah Jisəs Klistus, mih si kə numki ndə i nəinj gia yə a fəki Nyə a?"

¹⁸ I jəbi wə bəni bəwə n̄i wəkə si Bita dzaka yakadəinj, bə na chu saka wi. Ayaka bə ka dza yisi ka kəksiki Nyə, dzakayi a, "Aka bə num yakadəinj, yaka kə a Nyə nya tə dzə i bəni bə bə kəkə Bəju, a bə kwûni shóm yibə i ni kwati nəni kə ki bi tsə kaa kə."

Bəni bəduli bə bə n̄i kəkə Bəju jiə shəm i Bah Jisəs i Antiək

¹⁹ Bəni bə bumni bə bə n̄i gaali si ŋgəkə n̄i yisi i jəbi wə bə n̄i wə Stifən, bə n̄i wan tsə i di di wə tsə buku i Fənishiə, bədəkə tsə num i Sayblus, bədəkə i Antiək. Si bə tsə yaka, ka fukuki ntum wi Nyə num a i Bəju shəj.

²⁰ Ayakalə, bəni bə bumni bədəkə bə n̄i buku dzə i Sayblus bəh i Səlin, tsə i Antiək ka fukuki tə ntum wi ndzənjni wiwə kəm Bah Jisəs i bəni bə bə kəkə Bəju.

²¹ I ŋga bi Bah Nyə wə, bə fə bəni bəduli jiə shəm i Bah Jisəs wə, ka kwuni fiəni chu i wi.

²² Ntum kəm gia yələ ka liə i ntuni ki mbaŋ wi bəni bə bumni bə i Jəlusalem. Bə ka faaŋ Banabas i feinj Antiək.

²³ Jəbi wə wi n̄i tsə buku feinj, ka yεinj si Nyə chusi kinjkən, gia yiwə ndzənj i wi, wi ka təfiki bə a bə bıəli Bah bəh shóm yibə yichi.

²⁴ Banabas wələ n̄i kə mi wi wi ndzənjni, num wi jikə bəh Kin'waka ki Baiñni chu kaŋa kimbum nalə.

Ayakadəinj, wi fə bəni bəduli fεiŋ jiə shám yibə i Bah.

²⁵ Banabas ka dza tsə i Tasus i nəŋ Səəl.

²⁶ Wi nəŋ yεiŋ wi, ka dzə wi, bə wi fiəni chu i Antiək. Bə wi num fεiŋ i jia yichili wə bəh kijunji ki bəni bə bumni, lani bəni bəduli. A nī kə i fεiŋ Antiək bə nī yisi i bəəŋki mbaŋ wi bəni bə bumni a, bəni bə Klistus.

²⁷ A jəbi wiwə wə, bəni bədəkə bə bə si fuku i bəni gia yə Nyə dzaka i bə, nyə i Jelusaləm shi tsə i Antiək.

²⁸ Kiñ'waka ki Bainji fə mi wə yeli wi nī kə Agabus wi ka dza num bεiŋ, laka a dzəŋ yiləkəli bi kwa lə kitumi kiwə kichi. Dzəŋ yiwə nī dzə dzə di num i jəbi wə Klawdius nī kə ȷkuŋ wi Lum.

²⁹ Mbaŋ wi bəni bə bumni i Antiək wəkə yakadəinj, keiŋsi a mi wichi tsū kpə si wi kaŋaki, ma bə ni gāmti bwa bə nih bəbə, bə bə kə i Judea bəh wi.

³⁰ Bə ka tsu, ka faanj Banabas bəh Səəl, a bə tsə nyâ i bətii kijunji ki bəni bə bumni fεiŋ wə.

12

Nkuŋ Heləd nya ȷgəkə i bəni bə bumni

¹ A nī kə i jəbi wiwə wə, Nkuŋ Heləd nī yisi i nyaki ȷgəkə i kijunji ki bəni bə bumni bədəkə.

² Wi dzaka bə gba wəə Jem wainnih Jən bəh nywə.

³ Wi yεiŋ a yi ndzəŋki lə i Bəju, wi bə tsə a bəh yi i ninshinj dzaka bə kwa tə Bita. Bə nī kwa wi a num i kaŋ yi Dzini bi Bləd wə bə ka jiə dəkə dzəəŋ yεiŋ.

⁴ Si bə kwa wi, ka fah i juŋ yi nsəŋ mə, jiə mbaŋ wi bəni bə jum bənaa, a bə chəniki wi bəni bənaa bənaa. Heləd nī jiə Bita yaka a Dzini bi Ntsədanj kaa, ka wi bwili jīə wi i bəni nshinj ma bə sâka wi.

5 Bita ka numki a i juŋ yi nsəŋ mə. Ayakalə, kijuŋni ki bəni bə bumni ka tsaki Nyə kəm wi nalə.

Chinda wi Nyə bwili Bita i juŋ yi nsəŋ mə

6 A bé num nchəkə ka chəkə buku wəo a Hələd bwili Bita ma bəsaka wi, Bita n̄i nəki i fintəŋ fi bəni bə jum wə bəfa num bə kaŋa wi bəh bənsəŋ bəfa, ka chəniki. Bəni bə jum bədəkə num i dzaka kifiəŋə wə chəəŋni juŋ yi nsəŋ yiwə.

7 Yi num a chinda wi Bah n̄i dza tumbuku alə, baiŋni baiŋ i juŋ yi nsəŋ yiwə mə. Chinda wiwə kəmyi Bita i kimbəkəli wə, wi yəmi. Chinda wiwə dzaka i wi a, “Dzâ yaka bəiŋ wakli.” Si wi dzaka yakadəiŋ, bənsəŋ bə ka shwali i tsəiŋ yi Bita wə gbɔyi i kuku.

8 Wi chu dzaka i wi a, “L̄h mbuŋ i gwu ya wə, ma wə ləkə dzú ya yigvu.” Bita ka fə ayaka. Chinda wiwəchu dzaka a, “Kii mbuŋ wa ma wə b̄ieli mih.”

9 Bita kii, ka biali wi i biŋ. Asi wi tsəki wi na kiəgia yələ chinda wiwə fəki akə ŋkəŋ. Wi n̄i kwakaki a akə fieŋ ka ndəmsi si fi dzə i wi.

10 Bə wi nyani tsə daŋsi di bi ninshinj, i di biə bəni bə jum bə n̄i chəniki, chu tsə bi kəomsini, ka dzə i dzaka ki mbaiŋ kə ki bukuki tsəki i kwili wə, num bə n̄i keiŋsi bəh chwaka. Ayaka dzaka ki mbaiŋ kiwə wəli a ki, bə buku. Si bə buku yaka, ka nyaniki shiki tsəki a dzəh dzəh, chinda wi Bah Nyə wiwə ka nyə laka i wi nshinj.

11 Bita baŋ, mfi bi fiəni dzə wi dzaka a, “I liə mih kiə lə a, akə ŋkəŋ a asi faaŋ Bah chinda wi a wi dzə bwili mih i kaŋ yi Hələd wə, ka mih bəiŋ i ŋgəkə wə Bəju ni wəkəliki a bə ni nyaki i mih.”

12 Si wi kiə yakadəinj, ka dza tsə i Meli duz nih Jən Mak, bəni num feinj bə junjni bəduli tsa wə.

13 Wi tsə buku feinj, komyi dzaka ki mbaiṇ, wainj kpaṇni widəkə yəli wi num Ləda, wə wi n̄i nəmkı i yεinj duz dzə i wəli.

14 Ayaka wi ka wəkə num ja yi Bita, kinsanlı dzə wi, wi na wəli dzaka ki mbaiṇ kiwə, wi fiəni yəkə liə tsə lə i duz, fuku i bəni a, “Bita kə dzaka ki mbaiṇ wə.”

15 Bə chukuli i wi a, “Wə dzaki lə.” Ayaka wi baanj a bəh ndzaka a akə Bita. Bə ka dza dzaka a “A kələ numki chinda wi wi Nyo.”

16 Si bə n̄i dzakaki yakadəinj, Bita baanj a komyiki. Bə ka wəli, yεinj ɳəkən a num wi, dzaka wəm bə.

17 Wi fəkəni bəh kaŋ a bə banj dzaka, ka fuku i bə si Bah si bwili wi i junj yi nsən mə, chu dzaka a bə fūku i Jəm bəh i bəni bə bumni bəchi. Si wi dzaka yakadəinj, ka dza tsə i di bidəkə wə.

18 Chəkə wəə, mfi bi bəni bə jum ka shakyi shakyini a, a num nə bəh Bita.

19 Hələd bwili bəni a bə nyâni nâŋ wi. Bə nəŋ, nəŋ məŋ. Wi ka bəŋ bəni bə jum bə bə n̄i chəniki Bita bikə gia i bə, ka dza dzaka a bə dzə bə bə tsə lāksi. I jum wə feinj, Hələd nyə i kimbu ki tumi ki Judea wə, shi tsə ka numki i kwili wi Kaysalia wə.

Kpi yi Nkuŋ Hələd

20 A num i jəbi wiwə wə Nkuŋ Hələd n̄i bəksiki shəm bəh bəni bə Taya bəh bə Sidən. Bəni bəwə ka junjni gwu i tsə kwuŋ kaŋ a kimbəinjni nūmkı, kəm tumi kibə n̄i kwatiki bieinj bidzini num i tumi kiwə wə. Ayaka bə tsə, yisi kwa nseinj bəh Blastus wə wi n̄i kə tanto.

21 Chəkə ka dzə kpεiŋ, Nkuŋ Hələd tum bəmbuŋ bə kwili i gwu wə, shinum i kinjbəkə wə, ka tsəsi ja i bəni bəwə.

22 Bə nyə ka wiliki, kəksi wi dzakayi a, “Wələ ndzaka kə wi nyə, a kəkə i numki wi mi wiwəm.”

23 Akisəkə, chinda wi Bah ka faaŋ jwεiŋ i Nkuŋ Hələd wə, kəm wi n̄i ka daŋsi dəkə kinjkəksi kiwə i Nyə. Ayaka ŋgəni ka dzi wi, wi kpi.

24 Ayakalə, gia yi Nyə ka liəki i shám yi bəni wə, waŋ tsə a ninshinj ninshinj.

25 Banabas bəh Səəl ka kaasi gia yə bə n̄i faaŋ bə i Jelusaləm, ka fiəni tsə i Antiək. Si bə n̄i fiəniki tsəki bə dzə Jən Mak.

13

Bəfaaŋ Banabas bəh Səəl

1 Bəni bədəkə n̄i kə i kijunji ki bəni bə bumni wə i Antiək, a num bə bə n̄i fukuki gia yə bə n̄i wəkəki Nyə dzaka, chu lani bəni. Bəni bəwə n̄i kə Banabas bəh Semeən wə bə n̄i bəəŋki a Wi Jisi, bəh Lushus wi Selin bəh Səəl bəh Maneeen wə bə n̄i kuku yaka bəh Hələd mi wi nsaka

2 Si bə n̄i bamki dzaka tsa Bah, Kin'waka ki Bainjən dza dzaka i bə a, “Mbeiŋ bâbwili j̄iə Banabas bəh Səəl chi chi, i nəmki nəm wə mih bəəŋ bə a bə nəmki.”

3 Bə wəkə yakadəiŋ baanj a bamki dzaka tsa, si yəmaka tsə bə ka jiə kanj i bə funj ka chinisi bə, bə ka tsəki.

Banabas bəh Səəl tsə i Sayblus

4 Banabas bəh Səəl ka dza ka tsəki asi Kin'waka ki Bainjən n̄i faaŋ bə. Bə nyə shi tsə i tumi ki Selusia wə,

liə i ḥgwuki wimbum mə i bəkə, ka daŋki tsəki i tumi ki Sayblus wə.

5 Asi bə n̄i daŋ buku i kwili wi Salamis wə, bə ka nyaniki fukuki gia yi Nyɔ i jún̄ yi tsani yi Bəju wə. Num Jən Mak n̄i nyaniki bəh bə wi gamti bə.

6 Bə n̄i nyani təli i tumi bi bəkə bichi kintəeŋ, daŋsi tsə buku na i kwili wi Bafəs wə. Si bə tsə bə tumbuku i mi wi Ju widəkə wə feiŋ, a num mi wi mfim yeli wi num Bal Jisəs, wi n̄i shiki nyiki ntəkə a ḥgaiŋ kə mi wə wi fukuki gia yə ḥgaiŋ si wəkə si Nyɔ dzakaki.

7 Wi n̄i shiki a bə Səgus Bəəlus wə wi n̄i sakaki tumi kiwə. Mi wi nsaka wiwə n̄i kə mi wi kaŋa mfi nalə. Wi dza bəəŋ Banabas bəh Səəl kəm wi n̄i nəŋki i wəkə gia yi Nyɔ.

8 Bə dzə, ayakalə Elimas mi wi mfim asi yeli wiwə kə i já yi Glik wə ka jwəki a bə ma fə a mi wi nsaka wiwə j̄lə shəm i Jisəs.

9 Kiñ'waka ki Bainjni jikə i Səəl, wə yeli wi widəkə n̄i kə a Bəəl, wi bwaŋ dzékəh i mi wi mfim wiwə wə,

10 dzaka i wi a, “Wə kə wainj Satan, wə kə mi wə wi bainjŋki gia yichi yə yi kə yindzəŋni. Mfwəkyi bəh ntəkə kə bi jikə i wə shəm. Yaka wə məŋ i baŋ maka wə kwuni ḥkəŋ wi Bah a bi fiəni ntəkə a?

11 Wəkəli, tseŋ yi Bah ni gbə lə i gwu ya wə ma wə fəkə, yi bi dzə jəbi ka wə fiəni yεiŋ na wəŋ.” Akisəkə i jəbi wiwə, fiεŋ fidəkə shi aka bikwu, baŋ dzékəh yi Elimas. Wi dza ka məmyiki di, nəŋ mi wə wi ni chiŋsi wi.

12 Mi wi nsaka wə yεiŋ yakadəiŋ, ka jiə shəm i Jisəs, si wi n̄i kaŋaki ḥkaiŋyi i gia yə bə n̄i laniki kəm Bah Jisəs.

Bəəl bəh Banabas tsə i Antiək wi Bisidia

¹³ Bəəl bəh mbaŋ wi liə i ḥgwuki wimbum wə i Bafəs, dan kinchwə kimbum buku i kwili wi Belga wə i tumi ki Bamfilia wə. Si bə buku fəiŋ, Jən Mak bee bə ka fiəni chu i Jelusalem.

¹⁴ Bə nyə fəiŋ, ka tsəki i kwili wi Antiək wi Bisidia. Ayaka a bi num chəkə bimbam wə, bə tsə liə ka num i juŋ yi tsani wə. ¹⁵ Bəni dza fa kaasi i Kiñwakti ki Bənchi bə Muses bəh ki bəni bə ntum bə Nyə, bətii kwili bə juŋ yi tsani yiwə ka faaŋ ntum i bə Bəəl a, “Bwa bə nih bəbuku, mbein kabə kaŋaki già yidəkə i təfi bəni bəh yi, mbein dzákə.”

¹⁶ Bəəl ka dza bəiŋ, ka fəkəliki i bəni bəh kaŋ dzaka a, “Bəni bə Islae bəh bəni bə bə kəkə Bəju bə bə kəksiki tə Nyə, mbein wâkəli.

¹⁷ Nyə wi bəni bə Islae n̄ sabibwili bətii tii bəbuku, fə chwəŋkijuŋ kibə num kimbum i jəbi wə bə n̄ kə bəni bə dzəni i tumi ki Ijib wə. Wi ka bi bwili bə feiŋ bəh ḥga bi,

¹⁸ wi kaŋa shəm bəh bə, bə təkniki bəh bə i chwa i jía wə mbaŋnyani.

¹⁹ Wi ka fə bə tumdzi kitumi nanitaŋ i nshwainy i Kanan wə, ka nya nshwainy yiwə a yi numki yibə.

²⁰ Gia yələ yichi n̄ dzə jía ka gi yina bəh mbaŋshi (450). Si wi nya nshwainy yiwə i bə, ka jiə bəni bə bə ni sakaki bə. Bə ka sakaki i tsə buku i jəbi wə mi wi wi ntum Samwel n̄ sakaki.

²¹ I jəbi wiwə wə bə dza ka tsaki a bə kwāti num ḥkuŋ, Nyə ka nya Səəl wain Kish i bə, i chwəŋkijuŋ ki Benjamen wə. Ayaka wi saka ntəŋ wiwə i jía mbaŋnyani.

²² Nyə bi shishi Səəl, ka təm Dəbit ka ḥkuŋ wibə. Nyə n̄ kə wi dzaka kəm Dəbit wələ a,

‘Mih yεiŋ a Dεbit waiŋ Jεse kə shəm yinj.
Wi ni fəki lə gia yichi yə mih nəŋki.’

23 A n̄i kə i chwəŋkijuŋ ki N̄kuŋ Dεbit kələ wə Nyɔ n̄i bwili Kimbwili, nya i bəni bə Islae asi wi n̄i kaka. Kimbwili wələ num Jisəs.

24 Ka Jisəs wələ yisi nəm wi, Jən n̄i kə wi si fuku lə i bəni bə Islae bəchi a bə kwūni shóm yibə ma ŋgaiŋ juli bə i bəkə.

25 Jəbi wə Jən n̄i kə a kaasi nəm wi, ka dza bikə i bəni a, ‘Mbεiŋ kwakaki a mih kə ndə? Mih kəkə mi wə mbεiŋ wəkəliki. Mi wiwə dzəki lə i jum wə, mih lansi kpeinjniki kə i ŋgwuŋ shi i shwa dzu yi yigvu.’ ”

26 Bəol tsə a ninshinj, ka dzakaki a, “Bwa bə nih bəŋ bə akə chwəŋkijuŋ ki Ablaham bəh bəni bəchi bə bə kəkə Bəju bə kəksi tə Nyɔ, Nyɔ n̄i faaŋ ntum wələ bəni num i bəiŋ yεiŋ num i bukumbεiŋ.

27 Ayakalə, bəni bə Jelusaləm bəh bəni bə bə n̄i sakaki tumi, nəki dzə kə Jisəs ka Kimbwili. Ayaka bə nəki kiə kə kifwu ki già kə bəni bə ntum bə Nyɔ n̄i nyaka kəm wi. A num yə bə n̄i shiki faaki i chəkə bimbam bichi. Jəbi wə bə n̄i dzaka a bə wô wi yaka, yi ka fə a yi dzə kpeinj asi bəni bə ntum bə Nyɔ bə n̄i dzakaki.

28 Na si bə n̄i ka yεiŋ ŋgbə widəkə wə bə n̄i wô wi yεiŋ, bə tsə a ninshinj ka dzakaki i Bayle a bə wô wi.

29 Jəbi wə bə n̄i fə gia yichi si Kiñwakti ki Nyɔ n̄i dzakaki kəm Jisəs, bə shishi wi i kintasi wə ka tsə nəsi wi i jum yi taa mə.

30 Ayakalə, Nyɔ fiəni dzasi wi i kpi mə.

31 Wi chusi gwu yi i kaŋ yiduli wə i bəni bə bə n̄i nyə i Galili tsə i Jelusaləm. Akə bə bə bə fukuki kəm wi i liə i bəni bə Islae.

32 Ayakadəinj, buku kə tə fa i liə i fukuki ntum wi ndzəjn ni wiwə i mbəinj. Ntum wiwə kə, a già yə Nyə n̄i kaka i bətii tii bə bəni bə Islae bəh yi,

33 kə yi wi fə yi dzə kpəinj i liə i jəbi wibukumbəinj wə, bukumbəinj bə bə kə bwa bəbə. Yələ kpəinj ni asi Nyə n̄i dzasi Jisəs i kpi wə. Bə n̄i kə bə nyaka lə kəm già yələ i Kiñwakti ki N'yaksi wə i bimbu bifa wə Nyə dzakaki a,

‘Wə kə Wainj wun,
mih num Ba wa dainj.’

34 Kəm ndzasi wə Nyə n̄i dzasi Jisəs i kpi wə a wi ma fəo, Nyə n̄i kə wi dzaka i dzəh yələ wə a,

‘Mih bi nya lə mbəinj bəh kimbəinj si kə akə kənjenj,
kə mih n̄i kaka i Dəbit, ka dzi ʃkaiṇj.’

35 Yi kə bə chu nyaka i di bidəkə wə i Kiñwakti ki N'yaksi wə Dəbit dzakaki a,

‘Wə bi bee kə Wainj wa wi nəm wi Baiṇni,
a wi fəo i jum kintəenj.’

36 Yə kəm Dəbit kə a wi n̄i nəm nnəm wi wə Nyə n̄i nya i wi i jəbi wi wə, ka kpi bə ləə kəmsi wi i ba wi kpənjenj, wi fəo.

37 Ayakalə, mi wələ wə Nyə n̄i dzasi i kpi wə n̄i ka fəo dəkə i jum mə.

38 Ayakadəinj, bwa bə nih bənjenj, mbəinj kiəki bindzən a, ntum wələ bə fukuki a Nyə dalinyaki lə chu bi bəni, wi dalinyaki kəm Jisəs wələ.

39 Mi wə wi jiə shəm yi i Jisəs wə, wi kə wi bənjenj lə i chu bi bichi wə, a num già yə bənchi bə Muses kəkə i fə.

40 Ayakadəinj, mbəinj təkniki a già yə bə nyaka i kiñwakti ki bəni bə ntum bə Nyə mə ma bi kwa mbəinj. Bə dzakaki i yeinj wə a,

41 ‘Mbəinj wəkə mbəinj bə mbəinj shwiṇyiki Nyə.

Dzaka bi wəm lə mbεiŋ, ma mbεiŋ kpiyi.
 Mih ni fə lə gia i jəbi wimbeinj wə,
 num yə na kəŋ mi widəkə fuku yi i mbεiŋ mbεiŋ bi
 ma bum.' ”

42 Si Bəəl bəh Banabas n̄i bukuki i juŋ yi tsani wə, bəni bəduli
 bə bə n̄i kə Bəju bəh bəni bə bə n̄i fiəni num fiənini
 i num bəni bə kimbum ki Bəju wə, ka biəli Bəəl bəh
 Banabas. Bə ka dzakaki lani bəni bəwə a bə bāŋ a
 nūmkı i ŋgamti wi Nyə wə.

43 A dzə num i bimbam biə bi biəlikı bimbam
 biwə, bəni juŋni a n̄i baaj alə twəsi ka kwili wiwə
 whichi buku dzə i wəkə gia yi Nyə.

45 Bəju yεiŋ si mbaŋ wi bəni juŋniki yaka, kindəŋ
 ka finiki bə, bə ka waliki gia yə Bəəl dzakaki, təyi
 wi.

46 Bəəl bəh Banabas ka dzakaki lwa kə, dzaka a,
 "Yi kə chəŋ a buku kaŋaki i yfisi fûku gia yi Nyə num
 i mbεiŋ Bəju. Si mbεiŋ chasiki yi, dzə gwu yimbeinj
 a mbεiŋ kpeinjnikı kə i kwati nəni kə ki bi tsə kaa kə,
 buku ni fiəni lə gwu yibuku i tsə fukuki num i bəni
 bə bə kəkə Bəju.

47 Yi kə asi Nyə n̄i dzaka i buku, a ŋgainj n̄i dzaka
 a,
 'Mih jiə wə a wə nūmkı ka baiŋni i bəni bə bə kəkə
 Bəju,
 wə fə ka bəni bə himbu bi mbi bichi bi baiŋ.' ”

48 Bəni bə bə kəkə Bəju wəkə yakadəiŋ, ka wəkəki
 ndzəŋni, kəksi gia yi Bah. Bəni bəduli bum gia
 yiwə, a num bə Nyə n̄i kə wi babwili lə a bə bi kwati
 lə nəni kə ki bi tsə kaa kə.

49 Gia yi Bah ka nyani tumi kiwə kichi.

50 Ayakalə, Bəju ka dza nyini bətii kwili bəh bəkaŋa bəmbum, bəkaŋa bələ, kə bə bə n̄i shiki dzəki i juŋ yi tsani wə, bə ka bainyŋki Bəol bəh Banabas, kəŋŋə bə a bə bûku fəiŋ.

51 Jəbi wə bə n̄i nyəki, bə chumni kwəŋŋə i gvu yibə wə ka kinchəsi ki gia yə bə məm, ka tsə i kwili wi Ikənium wə.

52 Mbaŋ wi bəni bə bumni, baaŋ fibə ka wəkəki ndzəŋni nalə, Kiŋ'waka ki Bainyŋni num ki jikə i bə wə.

14

Bəol bəh Banabas fuku ntum wi ndzəŋni kəm Jisəs i Ikənium

1 Asi Bəol bəh Banabas tsə i Ikənium, bə fə asi bə n̄i fə i Antiək, i liə i juŋ yi tsani yi Bəju wə fəiŋ, i fuku ntum wi ndzəŋni fəiŋ. Bə lansi fuku, Bəju bəh bəni bə bə n̄i kəkə Bəju bum bəduli.

2 Ayakalə, Bəju bə bə ni nəiŋ i bum dza nyini bəni bədəkə bə bə n̄i kəkə Bəju, fiəni shóm yibə a bə bəksiki shóm bəh bəni bə bumni.

3 Bəol bəh Banabas n̄i nə dzə fəiŋ i jəbi wi dəəŋ wə, ka fukuki ntum wi ndzəni kəm Bah lwa kə. Bah nya bə bəh ŋga i fəki bənchəsi bə bə chusiki ŋga bi Nyə bəh gia yi dzaka ki wəmni yi chusi a, gia yə bə fukuki kəm Bah, asi wi chusi shəm yi yindzəŋni i bəni kə ŋkəŋ.

4 Bəni bə kwili wiwə n̄i gaa gwu. Bədəkə tsə i kimbu ki Bəju bə bə n̄i ka bum, bədəkə tsə i kimbu ki bwa bə ntum bə Jisəs.

5 Bəju bə bəh bəni bə bə n̄i kəkə Bəju bəh kifwu ki tumi juŋni, jiə kimfasi i chəbsiki bwa bə ntum bə Jisəs, i tumyi bə bəh kitəh a bə kpīyi.

6 Bə kiə kimfasi kibə, ka gεiŋ tsə i tumi ki Likənia wə, ka nyaniki i di bi Lista bəh bi Dəlbi wə bəh i bidi biə bi kəmsiki feiŋ,

7 i fukuki nnyaki ntum wi ndzəŋni feiŋ.

Bəəl bəh Banabas chuku kiŋkəni i Lista

8 Mi widəkə n̄i kələ i Lista, num wi n̄i shi kə a kuku wi kəbi i dza nyani, kəm bə n̄i bwə wi num kiŋkəni, num wi n̄i ka num nyani na chəkə bidəkə.

9 A dzə num jəbi widəkə wə wi num ka wəkəlikı gia yə Bəəl n̄i laniki. Bəəl ka bwaŋ dzəkəh i wi wə, yεiŋ a mi wiwə kaŋaki lə kimbum a Nyə kələ i chuku ŋgaiŋ,

10 ka dzaka i wi bəh ŋga a, “Dzâ nûm bεiŋ.” Wi ka jinj num i bεiŋ, yisi i nyaniki.

11 Si mbaŋ wi bəni yεiŋ gia yə Bəəl fə, yisi i təŋki wili, dzaka i já yi Likənia wə a, “Bənyə fiəni i bəni ka shi dzə i bukumbεiŋ wə.”

12 Bə ka bəəŋki Banabas a Siyus, bəəŋ Bəəl a Emis* kəm wi n̄i shi kə a mi wə wi n̄i kəmsiki dzakaki.

13 A n̄i kə num juŋ yi fəni yi gia yi nyə yələ bə bəəŋki a Siyus num kəmsi i kwili wiwə wə. Tii mfə gia wə feiŋ ka dzo bəna’ bənyuku ka dzəki bəh yi i dzaka ki mbainj wə a bə bəh bəni fə gia yεiŋ i Banabas bəh Bəəl.

14 Jəbi wə Bwa bə faaŋni bə Jisəs bələ n̄i kiə gia yə bəni bəwə n̄i nəŋki i fə, bə taŋyi bəmbuŋ i gwu yibə wə,† yəkə liə i bəni bəwə kintəəŋ, ka wamki kaŋyiki a,

15 “Bəni bələ, mbeiŋ fəki num nə lə a? Buku kə a bəni liŋ ka mbeiŋ, buku dzə fa i fukuki ntum

* **14:12** Siyus n̄i kə nyə wi Bəglık wimbum, Emis num wə wi tsəki bəntum bu. † **14:14** Bə ni shakyi bəmbuŋ i chusi a gia yə bə nəŋki i fə akə yichu i bə.

wi ndzəñni wə wi nyəki dzəki i Nyə wə, a mbəinj bēe bənyə bə kilələ bələ, i bīeli num Nyə wiwəm. Nyə wələ kə wə wi n̄i maa bəoli bəh nshwaiñ bəh kinchwə kimbum bəh biñj bichi biəbi kə i kidi kələ wə.

¹⁶ A n̄i kə i kikpu wə, wi n̄i beeki lə bəni i kitumi kichi wə, bə fə asi bə kəñki.

¹⁷ Ayakalə, wi ka fəki a già yə yi ndzəñki i bəni, i chusi a ñgainj kə lə. Wi ka nyaki bə bəh dzañ, bə kwati dzəñj i jəbi wi ndzəñni wə, bə dzi wəkə ndzəñni."

¹⁸ Na si Banabas bəh Bəl dzakaki già yiwə i bə yakadəñj, yi n̄i ləkə i bə i bee mfə già i bə.

¹⁹ Bəju bədəkə ka dza dzə feñj, num bə nyə i Antiək bəh Ikənium, nyini bəni bəduli bə ka tumyiki Bəl bəh kitəh. Sí bə tumyi yakadəñj, ka guku buku bəh wi i kwili kintəñj kwaka a wi kpi lə.

²⁰ Ayakalə, mbañ wi bəni bə bumni dzə juñni i wi bəñj, wi fiəni dza i bəñj, ka fiəni dzə i kwili wiwə mə. Si chəkə buku wə, wi bəh Banabas dza feñj ka tsəki i kwili ki Dəlbi wə.

²¹ Si Bəl bəh Banabas liə i Dəlbi, ka fukuki ntum wi ndzəñni kəm Jisəs, ka kwati bəni bə bumni feñj bəduli. Bə nyə feñj ka chu fiəniki i jum wə, ka tsəki dañsiki i kwili ki Lista bəh ki Ikənium bəh Antiək wi Bisidia.

²² Bə ka tsəki dañsiki yakadəñj, shili shóm yi bəni bə bumni, təfi bə a, bə bāañ nūmkı a bindzəñ i kimbum kibə wə, kiə a bəh bə kañaki lə i yeñj bəñgəkə bəduli ka bə bi tsəñjki i liə i ñkuñ bi Nyə wə.

²³ Bə ka chu bayiki bətii kijuñni ki bəni bə bumni, ka jiəki i bijuñni bi bəni bə bumni bichi wə. Jəbi wə

bə ni jiəki bə, bə ka bamki dzaka tsa, nya bə i kaŋ yi Bah Jisəs wə bə n̄i bum i wi.

Bəəl bəh Banabas fiəni tsə i Antiək wi Silia

²⁴ Bəəl bəh Banabas ka bi tsə təli i tumi ki Bisidia wə, ka danj tsə i Bamfilia,

²⁵ i fuku gia yi Nyɔ i kwili wi Belga wə, ka shi tsə i kwili wi Atalia wə.

²⁶ Si bə shi fein, liə i ḥgwuki mə, ka fiəni dzə i Antiək. Antiək fa kə di biə bə n̄i nya bə i kaŋ yi Nyɔ wə, wi nya bə bəh ḥgamti wi na ka bə nyaniki fəki nōm wələ wə bə kə bə kaasi.

²⁷ Si bə dzə buku fein i Antiək, juŋni kijuŋni ki bəni bə bumni, fuku gia yichi i bə si Nyɔ n̄i nōmki yakaki bəh bə, bəh si wi n̄i wəli shóm yi bəni bə bə kəkə Bəju, bə jiə shəm i Jisəs.

²⁸ Bəəl bəh Banabas nə bəh mbaŋ wi bəni bə bumni bəwə i jəbi wi dəəŋ wə.

15

Bəni bə bumni kaya kijuŋni i Jelusaləm

¹ Bəni bədəkə n̄i nyə i Judea, shi dzə i Antiək, ka laniki bəni bə bumni a, Nyɔ kəkə i bwili mi maka bə suuŋ wi asi bənchi bə Muses chusiki.

² Bəəl bəh Banabas nəiŋma nlani wiwə, bə bəh bəni bəwə shi i gukuniki kəm gia yiwə ḥgukuni wiwə kəbi wi twəsi. Ayakadəin, yi ka gaka, kijuŋni ki bəni bə bumni i Antiək bə babwili Bəəl bəh Banabas bəh bəni bə bumni bədəkə, faan bə i yâka tsə i Jelusaləm a bə yâka tsə yēin bwa bə ntum bə Jisəs bəh bətii kijuŋni ki bəni bə bumni fein, ma bə jiəgia yələ i bə nshiŋ.

³ Ayakadəin, kijuŋni ki bəni bə bumni i Antiək ka faan bə, bə ka tsəki təlik i bimbu bi Fənishia

bəh bi Samalia wə fuku i bəni bə bumni bə feinj a bəni bə bə kəkə Bəju kwuni lə. Bəni bəchi ka wəkə yakadəinj, gia yiwa ndzənji i bə nalə.

⁴ Bə bi ka yaka dzə i Jēlusalem, kijuñni ki bəni bə bumni bəh bwa bə ntum bə Jisəs bəh bətii kijuñni ki feinj dzə bə. Bə ka fuku gia yichi i bə si Nyə nəm i kañ yibə wə.

⁵ Ayakalə, bəni bə bumni bədəkə bə bə n̄i kə tə i mbañ wi Bəfalasi wə, dza yaka i bəinj ka dzaka a, “Bə kañaki i sūuñ bəni bə bə kəkə Bəju, ka dzaka a bə kañaki i jīəki bənchi bə Muses.”

⁶ Si bə dzaka yakadəinj, bwa bə ntum bə Jisəs bəh bətii kijuñni chu num i tsəinj ləkə i kintəenj ki gia yiwa wə.

⁷ Bə sisi yi i tsə buku i jəbi wi dəenj wə, Bita ka dza num bəinj dzaka a, “Bwa bə nih bəñ, mbəinj kiə a, a n̄i kə i kikpu wə Nyə n̄i babwili mih i mbəinj kintəenj a, akə i dzaka kəññj wə bəni bə bə kəkə Bəju bi wəkəki ntum wi wi ndzənji, ma bə bumki yi.

⁸ Nyə wə wi kiəki shóm yi bəni bəchi, wi n̄i chusi a ngaiñ dzə bəni bə bə kəkə Bəju, nya bə bəh Kiñ'waka ki Baiñni a liñ asi wi n̄i nya i bukumbəinj.

⁹ Wi n̄i ka chusi dəkə chi chi i bukumbəinj bəh bə. Wi n̄i kə wi fə shóm yibə ka bairñki kəm bə n̄i kə bə jiə shəm i Jisəs.

¹⁰ Si yi kə yaka, mbəinj nyani dəinj i nəññiki shəm yi Nyə, mbəinj dzəki bəntiə jiə i mbañ wi bəni bə bumni wə, num bəntiə bələ n̄i gaka lə bukumbəinj bəh bətii tii bəbukumbəinj a?

¹¹ Yi kəkə chəñ. Bukumbəinj kə bə bum a Nyə bwiliki bukumbəinj, num a fə shəm yindzənji yə Bah Jisəs chusi i bukumbəinj. Yi kə a liñ tə si wi

bwiliki bəni bè bə kəkə Bəju.”

¹² Si Bita dzaka kaasi, bəni bəchi kpichumi məŋ, ka wəkəliki si Banabas bəh Bəəl təkəki gia asi bə n̄i nyaniki tsəki i bəni bè bə kəkə Bəju, num Nyə nya bə bəh ŋga a bə fəki bənchəsi bə bə chusiki ŋga bi Nyə bəh gia yi dzaka ki wəmni yεin.

¹³ Bə dzaka kaasi, Jem ka dzaka a, “Bwa bə nih bəŋ, mbεiŋ wəkəli wəkəlia ḡia yə mih ki dzakaki.

¹⁴ Samən n̄i fuku l̄ i bukumbεiŋ si Nyə n̄i yisi chusiki tə təkn̄i wi i bəni bè bə kəkə Bəju, ka sabib-wili bəni bu bədəkə i bə kintəəŋ a, akə mbu.

¹⁵ Gia yə bəni bə ntum bə Nyə n̄i nyaka yi nyaniki a fiεŋ fimu bəh yə Nyə n̄i fə. Bə n̄i nyaka a,

¹⁶ Jəbi dzəki l̄ wə mih bi fiəni dzə,
i keiŋsi juŋ yi Dεbit yə yi kə yi gbə l̄.
Mih ni fiəni maa l̄ chaka kiwə,
ki fiəni num bεiŋ.

¹⁷ Ayakadəiŋ, biŋka bi bəni bi nəŋki l̄ Bah,
bəni bələ bəchi kə bə bə kəkə Bəju bə mih babwili
a, akə bəni mbəŋ.

¹⁸ Yələ ḡia kə a dzaka Nyə,
wi n̄i fə bəni kiə l̄ yi a keiŋ na i kikpu wə.’

¹⁹ Mih ka yεiŋ yiŋ a bukumbεiŋ ma nyaki ŋgəkə i bəni bə bə kəkə Bəju, bə bə kə num bə jiə shəm i Nyə Wə.

²⁰ Bukumbεiŋ nyâka a num kinwakti i bə, i dzaka a, bə ma dziki bieiŋ biə bəni fə ḡia yεiŋ i bənyo, kəm akə bieiŋ bi kinyεiŋ. A bə bwili kaŋa yibə i nəni ki təkolini wə. Kiə bə ma dziki nyam yə yi kə maka bə kum a mwa buku. Kiə bə ma dziki mwa mi nyam.

²¹ Bə nyaka yaka, kəm bə n̄i kə num bə n̄i lani l̄ bənchi bə Muses bələ i jəbi wi dəəŋ wə i di bichi wə

bəni wəkə, a num yi yə bə faaki dainj i júnj yi tsani wə i kaŋ yi mbam yichi.”

Bə nyaka kiñwakti i bəni bə bumni bə bə kəkə Bəju

22 Ayakadəinj, bwa bə ntum bə Jisəs bəh bətii kijuŋni bəh kijuŋni ki bəni bə bumni kichi bum gia yiwə, ka yeinj a yi ndzəŋki lə a bə bâ bəni bədəkə i bə kintəən i fāanj bə bəh Banabas bəh Bəol i tsə i Antiək. Bə ka babwili Judas wə yeli wi widəkə kə a Basabas, chu babwili tə Silas. Bəni bəfa bələ n̄i kə kifwu i kintəən ki bəni bə bumni wə.

23 Bə nyaka kiñwakti kibə ka faanj ki i bə num a:

“Buku bwa bə nih bəmbəeŋ bə bə kə bwa bə ntum bə Jisəs bəh bətii kijuŋni bəniki i mbeinj bəni bə bumni bəchi bə bə kəkə Bəju, bəh bə bə kə i kwili wi Antiek wə bəh bə kə kə i kimbu ki Silia wə bəh bə bə kə i kimbu ki Silishia wə.

24 Buku wəkə a bəni bədəkə buku i buku kintəən dzə ka nyaki ŋgəkə, shakyi mfi bimbeinj bəh nlani widəkə na mələni si buku faanj bə.

25 Buku ka shinum bəchi bum a bə bâ bəni bədəkə bə fāanj i mbeinj, a bə bəh Banabas bəh Bəol dzə, bə num nseinj yibuku yi shəm.

26 Bəni bələ kə num bə musi lə kpi kəm nəm wi Bah wibukumbəinj Jisəs Klistus.

27 Buku ka faanj Judas bəh Silas a bə dzə bəŋ fuku tə bəh dzaka kibə gia yə yi kə i kiñwakti kələ wə.

28 Buku bəh Kin'waka ki Bainjni num ka yeinj a yi ndzəŋki kə i jikəli mbeinj bəh ntiə widəkə wə wi tsəki bənchi bələkəli bələ bə kə a:

29 Kiə mbeinj ma dzíki bieinj bidzini biə bə kə num bə fə bimfə gia yeinj i bənyə. Kiə mbeinj ma dzíki mwa mi nyam. Kiə mbeinj ma dzíki nyam yə yi kə maka bə kum yi a mwa buku. Kiə mbeinj ma lâkəki

kanj i nəni ki təkəlini wə. Mbəiŋ ka yəkə gəiŋ gia yələ, mbəiŋ fəki num gia yi chəŋ. Bə bəsi.”

³⁰ Bə nyaka yaka ka faaŋ bəni bə feiŋ a bə shı tsâ i Antiək. Bə tsə juŋni bəni bə bumni feiŋ bəchi, ka nya kiñwakti kiwə i bə.

³¹ Bə fa kiñwakti kiwə, ntum wiwə dəsi shóm yibə, bə jikə bəh kinsanlı nalə.

³² Judas bəh Silas bə bə n̄i kə bəni bə bə fukuki gia yə bə wəkəki si Nyɔ dzakaki, nya bətəfi bəduli i bəni bə bumni, fə bə ka kaŋaki ŋga i shóm yibə wə.

³³ Bə n̄i nə dzə feiŋ i jəbi widəkə wə. Bəni bə bumni bə fiəni chiŋsi bə, bə ka tsəki bəh kimboiŋsi i bəni bə bə n̄i faaŋ bə.

³⁴*

³⁵ Bəəl bəh Banabas baan feiŋ i Antiək, bə bəh bəni bədəkə ka laniki fuku gia yi Bah.

Bəəl bəh Banabas gali

³⁶ Asi kanj n̄i tsə twəsi, Bəəl dzaka i Banabas a, “Bukumbəiŋ fləni tsâ i jum wə bə nyani nnya i bitumi biə buku wə n̄i fukuki gia yi Bah i bi wə, ma bə yēiŋ a bəni bə bumni bə feiŋ fəki dəiŋ a.”

³⁷ Banabas ka nəŋki i dzə Jən Mak a bəh bə nyaniki.

³⁸ Bəəl nəki kəŋ kə a bə dzə wi, kəm wi n̄i nyə bee bə i Bamfilia na kəŋ i kaasi nyani wə bəh bə n̄i kaŋaki.

³⁹ Bəəl bəh Banabas baan a gukuliki gia yiwə nalə, ka gaali. Banabas dzə Mak, bə wi liə i ŋgwuki wimbum mə, ka tsə i Sayblus.

* ^{15:34} Biñwakti bikpu bidəkə kaŋaki lə kiŋka ki di kələ 34, yi num a, “Ayakalə, Silas baan mfih i Antiək.”

40 Bœl baa mfih num Silas. Ka bœ nyœ, num bœni bœ bumni nya bœ i kañ yi ñgamti wi Bah wœ.

41 Bœ tsœ dzœh i bimbu bi Silia wœ bœh bi Silishia wœ, ka nyaniki shili shóm yi bijuñni bi bœni bœ bumni.

16

Timœti liœ i mbañ wi Bœl bœh Silas wœ

1 Bœl nyani tsœ buku i kwili wi Dœlbi wœ, ka dza tsœ i ki Lista wœ. Mi wi mbañ wi Jisœs widœkœ num feinj i Lista yœli wi num Timœti, nih wi num mi wi Ju, a num tœ mi wi bumni, ayakalœ ba wi nœ kœ mi wi Glik.

2 Timœti wœlœ nœ kœ mi i bœni bœ bumni bœ Lista bœh bœ Ikœnium, bœ bœchi kœksi wi.

3 Bœl ka nœnki i dzœ wi a bœ wi nyânikî, ka suuñ wi.* Wi nœ suuñ wi yakadœinj, kœm Bœju bœchi bœ bœ nœ nœki i kimbu kiwœ wœ nœ kiœki lœ a tii Timœti nœ kœ mi wi Glik.

4 Bœ ka nyaniki tsœki i bitumi wœ, si bœ nœ tsœki dzaka i bœni bœ bumni kœm bœnchi bœ bwa bœ ntum bœ Jisœs, bœh kifwu ki kijunji ki Jœlusalem nœ shinum bum a bœ jœ.

5 Ayakadœinj, kijunji ki bœni bœ bumni bœwœ ka lœkœki tsœki a ninshinj ninshinj i mbum wibœ wœ. Bœni kpeinjsi i bœ wœ chœkœ bichi.

Fiœt ka ndœmsi dzœ i Bœl i Tœwas

6 Bœl bœh mbañ wi nyœ a bœ tsœ fûku gia yi Nyœ i tumi ki Esia wœ, Kin'waka ki Bainjñi nœinj. Bœ ka nyani tsœ num i kimbu ki Fligia bœh ki Galëshia wœ.

* **16:3** Bœ nœ suuñ Timœti ka wi fûkuki gia yi Nyœ i Bœju bœ chu nyenjsi kœ wi kœm ba wi nœ kœkœ mi wi Ju.

⁷ Bə ka tsə buku kəmsi i tumi ki Misia wə ka nəŋki i liə tsə i kimbu ki Bitinia wə, Kin'waka ki Jisəs chu nəŋi.

⁸ Ayakadəiŋ, bə ka tsə i tumi ki Misia wə, daŋsi tsə i kwili wi Təwas wə.

⁹ A dzə num nchəkə, fiŋ ka ndəmsi dza dzə i Bəol wə. Wi yeŋ i fiŋ fiwə mə a mi widəkə i Masedənia tṣaki wi a, “Mntee, dāŋ dzə i fa Masedənia wə gâmti buku.”

¹⁰ Si fiŋ fiwə dzə i Bəol yakadəiŋ, buku bə[†] ka yeŋ a Nyə chusi i buku a buku tsə fûku ntum wi ndzoŋni i tumi ki Masedənia wə. Akisəkə, buku ka keiŋsi i tsə feiŋ.

Lidia jiə shəm i Jisəs i Filihi

¹¹ Buku nyə i Təwas, daŋ bəkə chəŋ i ŋgwuki wimbum mə, tumbuku i Samətes. Chəkə buku wəo buku tsə i ninshinj ka buku i Niabəlis.

¹² Buku nyə feiŋ nyani tsə i Filihi, num i kwili wi kimbu ki ninshinj ki Masedənia.[‡] Kwili wiwə n̩i kə wi gəmna wi Lum. Ayaka buku nə feiŋ i kaŋ yidəkə wə.

¹³ A dzə num i chəkə bimbam wə, buku dza i kwili wiwə wə, ka tsə i bəkə yidəkə kpəŋ i di biə buku n̩i kwakaki a Bəju kələ i kaŋjaki di bi tsani feiŋ. Si buku tsə yakadəiŋ, bəkaŋa bədəkə num bə juŋni dzə feiŋ, buku ka shinum ka dzakaki i bə.

¹⁴ Kpanja widəkə n̩i kə yeŋ wə wi wəkəli buku yeli wi num Lidia, wi n̩i shi kə a kəksiki Nyə. Wi n̩i buku i kwili wi Tayatila wə, wi n̩i shi kə a taŋniki bəmbuŋ bə num ka bə bəkəki bəkəni, bə ləkə i

[†] **16:10** Luk wə wi n̩i nyaka kiñwakti kələ n̩i liə i mbaŋ wi bə Bəol wə fa i Təwas, bəh bə ka nyaniki. [‡] **16:12** Masedənia n̩i kə num bə gaa i bimbu binaa wə, kələ n̩i kə kimbu ki ninshinj.

kpo wə. Bah weli shəm yi, wi bum gia yə Bəəl n̄i dzakaki.

¹⁵ Bə bi dzə juli wi i bəkə bəh bəni bu bə dzu, wi ka tsa buku dzaka a, “Mntee, mbəiñ ka yεiñ a mi h jiə shəm yin̄ yichi i Bah wə, mbəiñ dzə n̄i mi h dzu.” Wi baan̄ a tsaki a tsani, buku bum ka tsə.

Bəfah Bəəl bəh Silas i juñ yi nsəñ mə i Filihi

¹⁶ A dzə num chəkə bidəkə buku bə tsə i di bi tsani wə, bañsi bəh waiñ kpañni widəkə num mfa. Wi n̄i kañaki kiñ'waka kidəkə i wi mə, a num kə ki si fə a mi numki mi wi n'yεiñ. Bəni bə bə n̄i kañaki waiñ kpañni wiwə n̄i kəki lə kpo i gwu yi wə na bindzəñ kəm wi n̄i shiki fukuki a gia yə yi kə i num.

¹⁷ Waiñ kpañni wiwə ka yεiñ buku Bəəl, ka biəli buku, wili dzaka a, “Bəni bələ kə bəni bə nəm bə Nyɔ wə wi kə Fwu wi biεiñ Bichi wə, bə chusiki dzəh yə yi kə i mbəiñ i nyaniki yεiñ ka mbəiñ bi bəiñ yεiñ.”

¹⁸ Wi fə yakadəiñ lə i buku i kaña yiduli wə, Bəəl bəksi təo, wi fiəni gwu yi kañyi kiñ'waka kiwə dzaka a, “Mih fukuki i wə i yeli wi Jisəs Klistus wə, būku i waiñ wələ wə.” Ayaka ki ka buku i gwu yi mə akisəkə.

¹⁹ Bəni bə bə n̄i kañaki mfa wiwə yεiñ a dzəh yibə yi kpo kaa, bə ka kwa Bəəl bəh Silas guku tsə bəh bə i di bi shi wə i bətii di nshin̄.

²⁰ Si bə n̄i tsə bəh bə, jiə i bəgəmna bə Lum nshin̄ bə bə n̄i sakaki bənsaka ka dzaka a, “Bəni bələ kə Bəju, bə nya ñgəkə i kwili wibuku wə.

²¹ Bə laniki bəni bəh nəni kə bənchi bəbukumbəiñ bumki kə. Buku kə bəni bə Lum, buku kəbi i biəliki nəni kiwə.”

²² Mban̄ wi bəni bə bə n̄i kə feiñ bə ka təbi bə, kwu i Bəəl bəh Silas wə. Bəgəmna bə bə n̄i sakaki

bənsaka ka shakyi bəmbuŋ i Bəol bəh Silas wə, dzaka a bə twēinj bə.

23 Bə twēinj bə nalə, dzə bə tsə fah i juŋ yi nsəŋ wə, dzaka i mi wə wi təkniki bəh juŋ yi nsəŋ a wi kēiñsiki tsēinjki bə bindzəŋ.

24 Si wi wəkə yaka, ka dzə bə tsə fah na i kimbu kintəəŋ ki juŋ yi nsəŋ wə, fah kaka bibə i kikəm mə.

25 A num ka nchəkə kintəəŋ, Bəol bəh Silas tsa wə yəəŋ kəksi Nyə, bəni bə nsəŋ wəkəli,

26 akisəkə nshwaiŋ dza ka nəŋni bəh ŋga, juŋ yi nsəŋ nəŋni tsə buku i chaka wə. Akisəkə, dzaka bifiaŋə bichi wəli gwu, bənsəŋ shwali i bəni bə nsəŋ wə bəchi.

27 Mi wə wi ni təkniki bəh juŋ yi nsəŋ yiwə dza yaka, ka yeinj dzaka bifiaŋə num bi wəli, wi ka kwakaki a bəni bə nsəŋ kə num bə geinj lə. Wi ka babwili nywə i kimbaka wə ka nəŋki i wəo gwu yi yeinj.

28 Bəol wam bəh ŋga dzaka a, “Ma wəo gwu ya. Buku bəchi kə fa.”

29 Mi wə wi ni təkniki bəh juŋ yi nsəŋ yiwə bəŋ a bə dzə ŋgaiŋ bəh naka ki baiñsini, wi yəkə liə i dzu, tsə tum binyu i Bəol bəh Silas nshirŋ nyumi bəh lwa.

30 Wi dza dzə bə, buku bəh bə i binj, bikə i bə a, “Bəba, mih kə i fə dəinj ka mih bəinj a?”

31 Bə chukuli i wi a, “Jiə shəm ya i Bah Jisəs, ma wə bəh bəni ba i wə dzu bi bəinj.”

32 Ayaka bə ka fuku ntum wə kəm Bah i wi bəh i bəni bəchi i wi dzu.

33 Wi dzə bə feinj nchəkə ka wəkə biəkə yibə. Akisəkə, bə ka juli wi bəh bəni bəchi bə i wi dzu i bəkə.

³⁴ Wi ka dzə bə, bəh bə yaka tsə i wi dzu, wi nya bə bəh biεiŋ bidzini bə dzi. Bə bəh bəni bəchi bə i wi dzu ka laŋki a bə jiə shəm yibə i Nyə wə.

³⁵ Chəkə buku wə, bəgəmna bə Lum bə bə n̄i sakaki bənsaka faaŋ bəni bə jum, a bə tsə dzâka i mi wə wi təkniki bəh juŋ yi nsəŋ a, wi bw̄li bəni bə ma bə tsâki.

³⁶ Mi wə wi n̄i təkniki bəh juŋ yi nsəŋ yiwə ka tsə yeiŋ Bəəl dzaka i wi a, “Bəgəmna faaŋ ntum a mih dzâ dzâ bw̄li mbeiŋ, a mbeiŋ tsâki i kimboiŋni wə.”

³⁷ Ayakalə, Bəəl dzaka i bəni bə jum bəwə a, “Bə ni twεiŋ buku i bəni kintəeŋ maka bə yisi saka nsaka wibuku dəkə, na yaka buku num tə bəni bə Lum, chu fah buku i juŋ yi nsəŋ mə, ka dzakaki i liə a, bə bw̄li buku i jum wə jum wə dəiŋ na? Yi kəkə num yaka. Akə a Gəmna wiwə i bw̄li buku.”

³⁸ Bəni bə jum bəwə fiəni tsə fuku i bəgəmna gia yə Bəəl dzaka. Si bə wəkə a Bəəl bəh Silas kə tə bəni bə Lum, ka Iwaki.

³⁹ Bə dzə ka kwuŋ kaŋ i bə, bw̄li bə i juŋ yi nsəŋ mə, chiŋsi bə, tsa a bə būku i kwili wiwə mə.

⁴⁰ Bəəl bəh Silas buku i juŋ yi nsəŋ mə, tsə i juŋ yi Lidia wə ka kwati bəni bə bumni feiŋ, bə təfī bə ka nyə feiŋ.

17

Bəəl bəh Silas tsə Tesalonika

¹ Bəəl bəh Silas ka tsəki, tsə daŋsi i kikwili ki Amfibəlis bəh Abəlonia wə, daŋsi tsə buku i Tesalonika. Juŋ yi tsani yi Bəju num feiŋ.

² Bəəl ka tsə liə i juŋ yi tsani yiwə mə asi wi si fə jəbi whichi, ka yisi i dzakaki i bəni feiŋ kəm gia yi

Nyə i shi yitali wə i kaŋ yi mbam wə, wi chusi gia yichi i Kiñwakti ki Nyə wə.

³ Ayaka wi ka chusiki feinj, tøyi a Kimbwili wə Nyə nǐ kaka nǐ kaŋaki i yēinj ḥgəkə, i fləni dza i kpi wə. Jisəs wələ ḥgainj fukuki kəm wi kə Kimbwili wiwə.

⁴ Ayaka bəni bədəkə wəkə yaka, bum ka chiŋni Bəəl bəh Silas. Ayaka Bəglilik bədəkə bə bə nǐ kəksiki Nyə bəh bəkaŋa bəmbum bədəkə bum tə bəduli.

⁵ Ayakalə, kindəŋ ka finiki Bəju bədəkə kəm Bəəl bəh Silas, bə juŋni bəni bədəkə bə bə nǐ nyaniki nnyaki kilələ bəh bə chiŋni i mbaŋ wə, yisi bəndzaka i kwili kintəəŋ. Bə ka nyə tsə bwij junj yi Jasən a bə nəŋki Bəəl bəh Silas i bwili nya i bəni i binj.

⁶ Ayaka bə ka nəŋ məŋ, ka guku Jasən bəh bəni bə bumni bədəkə tsə bəh bə i bətii kwili nshinj, ka wiliki dzakayi a, “Bəni bələ kə bə bə nyaniki beensiki mbi jiəli, bə dzə buku lə fa,

⁷ Ayaka Jasən dzə bə jiə i wi dzu. Bə bəchi bwijki bənchi bə ḥkuŋ wi Lum, ka dzaka a ḥkuŋ widəkə kələ yeli wi num a Jisəs.”

⁸ Ayaka bətii kwili bəh bəni wəkə yaka, bə dza ka wəsiki.

⁹ Bə ka kaŋyi Jasən bəh bəni bə bumni, bə gəm kpə, a yi bi ka chu num, bə bi ma chu fiəni nya kpə wiwə i bə. Bə ka bee a bə nyə.

Bəəl bəh Silas tsə i Bəlia

¹⁰ Si fuu nǐ jum dzə, bəni bə bumni dzə Bəəl bəh Silas chiŋsi bə ka tsəki i kwili wi Bəlia wə. Si bə liə feinj, tsə i juŋ yi tsani yi Bəju mə.

¹¹ Bəju bə feinj nǐ kə bəni bə kiə gia tsə bə Tesalənika, kəm bə nǐ dzə nlani wiwə bəh kiŋkəŋ,

bə nəŋ i Kiñwakti ki Nyə wə kaŋ yichi i yεiŋ a gia yə Bəøl laniki bə yεiŋ akə a ɳkəŋ a.

¹² Bə bəduli ka bum gia yi Nyə. Bəkaŋa bəmbum bəduli bə bə n̄i kə Bəglik, bəh bənyuku bəduli bə bə n̄i kə tə Bəglik bum tə.

¹³ Ayakalə, Bəju bə Təsalənika bi wəkə a Bəøl tsə lə ka fukuki gia yi Nyə i Belia, bə ka bəŋ tsə tə fεiŋ, nyini mbaŋ wi bəni bə yisi bəŋgəkə.

¹⁴ Bəni bə bumni ka dzaka a Bəøl nyə akisəkə wi tsə i kinchwə kimbum kpəŋ. Ayakalə, Silas bəh Timəti baan a Belia.

¹⁵ Bəni bə bə n̄i tsə i chinsi Bəøl, tsə buku i Atən ka bee wi fεiŋ. Jəbi wə bə n̄i fiəniki dzəki Bəøl faan bə bəh ntum, a bə tsəlāka i Silas bəh Timəti a bə məmsi wâkli i dzâ bûku i ɳgaiŋ wə.

Bəøl ka numki i Atən

¹⁶ Bəøl ka wəkəliki Silas bəh Timəti i Atən. Jəbi wə wi n̄i nyani ki fεiŋ, wi yεiŋ num kwili wiwə jikə bəh miməso, yi nəŋni shəm yi nalə.

¹⁷ Ayakadəiŋ, wi ka tsə i juŋ yi tsani yi Bəju wə dzaka bəh bə, tasi bəh bəni bə bə n̄i kəkə Bəju bə tsa tə Nyə fεiŋ. Wi chu dzaka tə chəkə bichi i di bi shi wə bəh bəni bə bə n̄i shiki dzəki fεiŋ.

¹⁸ Bəni bə lanini bədəkə bə bə n̄i bəəŋki bə a Ebikəlia bəh bə bə n̄i bəəŋki bə a Sitəyik n̄i nyə dzə tə ka gukuliki bə bəh Bəøl. Si Bəøl n̄i fukuki kəm Jissəs bəh ndza wi kpi, bədəkə ka bikəki a, “Kiyuŋ kələ kəmki dzaka a nə a?” Bədəkə dzaka fibə a, “Yi kə ka wi fukuki kəm bənyə bə bəni bədəkə.”

¹⁹ Ayakadəiŋ, bə ka dzə Bəøl bəh bə tsə i kijuŋni kə

bə n̄i bəəŋki i já yibə wə a Aleəbagus* bə dzaka i wi a, “Buku nəŋki i chu wəkə kəm nlani wimfiaŋ wələ wə dzəki bəh wi lə.

²⁰ Wə dzakaki gia yidəkə maka buku num wəkə yi. Ayakadəiŋ, buku nəŋki i kiə fwu wi gia yiwo.”

²¹ (Bəni bə Aten bəh bəni bədzəni bə fəiŋ n̄i shi kə fibə a wəkəliki gia yimfiaŋ chu dzaka kəm yi).

²² Bəol ka dza num bəiŋ i kintəəŋ ki Aleəbagus nshinj, dzaka a, “Bəni bə Aten, mih yəiŋ a i dzáh yichi wə a mbeiŋ kəksiki bənyə nalə.

²³ Mih dzakaki lə, kəm mih ni nyaniki nnyaki i kwili wimbəiŋ kintəəŋ, mih tsəiŋ bidi biə mbeiŋ tsaki bənyə yəiŋ, mih yəiŋ bitəŋ bi fəni gia bidəkə num bə nyaka i yəiŋ wə a, ‘I nyə wə bə kiəki kə.’ Nyə wiwə wə mbeiŋ tsaki i wi, wə bə kiəki kə, akə wi wə mih ki fukuki i mbeiŋ i liə.

²⁴ Nyə wələ kə wə wi n̄i maa mbi wələ bəh bieŋ bichi biə bi kə yəiŋ wə. Akə wi N̄kuŋ wi bəeli bəh nshwaiŋ, wi nə kə i juŋ yi fəni yi gia wə yə a maa bəni.

²⁵ Wi dzaki kə fieŋ fidəkə fiə wi tsəiŋki a mi nəm i wi, kəm akə wi wə wi nyaki bəni bəchi kin'waka ka bə numki bəwəm bəh bieŋ bichi biə bə nəŋki.

²⁶ Wi n̄i kə wi fə chwəŋkijuŋ ki bəni bəchi buku i mi wimu ka bə bi nə i nshwaiŋ yələ yichi wə. Ka wi fə yakadəiŋ num wi n̄i kəiŋsi lə jəbi wə bə bi numki fəiŋ bəh kin'gəksi ki di biə bə bi nəki yəiŋ wə.

²⁷ Wi n̄i fə yakadəiŋ, ka bəni bi nəŋki nnyaki wi, a jəbi widəkə bə bi yəiŋ lə i wi wə. Ayakalə, Nyə kəkə i dzəh yi dəəŋ i mi widəkə wə i bukumbəiŋ kintəəŋ.

²⁸ Gia yələ kə a liŋ asi mi widəkə n̄i dzaka lə a,

* ^{17:19} Kinjuŋni kələ kə di biə bə n̄i shiki sisiki migiani midəkə i tumi ki Aten wə, chu saka bənsaka fəiŋ.

‘Akɔ wi, wi fəki ka bukumbεiŋ nɔki, nyani,
chu num asi bukumbεiŋ kɔ.’

Mi wimbein wi kichum widəkɔ n̄i dzaka tə a,
‘Buku təksi kɔ bwa bu.’

²⁹ Asi bukumbεiŋ kɔ bwa bə Nyɔ, yakadəin
bukumbεiŋ ma kwakaki a Nyɔ bwɔsiki fiεŋ fiə
a kεiŋsi mi bəh mfi bi, biəŋə bəh chwaka ki kpɔ,
nabə a bə kεiŋsi bəh təh.

³⁰ A n̄i kɔ i jɔbi wiwə bəni kεin i jisi wə, fə biεinj bichu
biələ, Nyɔ beeka. Ayakalə, i liə wi dzaka i mi wichi
a bɔ kwûni shám yibɔ.

³¹ Bɔ kwûni kɔm wi jiə chəkɔ biə wi bi saka mbi
wichi yεinj biəli i dzəh yi chəŋ wə. Wi babwili lɔ mi
wə wi ni sakaki. Yələ kɔ num wi chusi lɔ i mi wichi
a, akɔ ŋkəŋ asi wi n̄i dzasi mi wiwə i kpi wə.’

³² Si Bəɔl dzaka yakadəinj, bɔ wəkɔ kɔm ndza wi
kpi, bəni bədəkɔ dza ka suŋuki wi. Bədəkɔ dzaka
fibɔ a, “Buku nəŋki lə i chu wəkɔ kɔm gia yələ wə
dzakaki lə.”

³³ Ayakadəinj, Bəɔl ka buku bee bɔ.

³⁴ Ayakalə, bəni bədəkɔ bum gia yə wi n̄i dzakaki,
ka chiŋni wi. Mi widəkɔ i bɔ wə n̄i kɔ Dionisius wə
wi n̄i kɔ mi wi kijuŋni wi Aleɔbagus, widəkɔ n̄i kɔ
miŋkpəŋa yeli wi num Damalis bəh bəni bədəkɔ tə.

18

Bəɔl tsə i Kələn

¹ I yəmaka jum, Bəɔl nyə i Atən tsə i kwili wi Kələn.

² Si wi tsə fεiŋ, bɔ mi wi Ju widəkɔ baŋsi yeli wi
num Akpwila, num bə n̄i bwə wi i Bəntus. Akpwila
n̄i kuktı dzə i Itali bəh kpə wi Blisia, kɔm Klawdius
ŋkunj wi Lum n̄i kɔ wi tsəsi ja a, Bəju bəchi buku i
Lum. Bəɔl ka laa njikə i bɔ,

³ ka tsə yεiŋ bə kεiŋsi dzú yə bə baŋki bitaŋ yεiŋ, a num tə a nəm wə wi Bəɔl n̩ nəmki. Kəm yaka, wi ka nəki feiŋ, bəh bə nəm.

⁴ Aka numki i kaŋ yi mbam wə yichi, wi ka tsəki i juŋ yi tsani wə, dzaka i Bəju bəh i Bəglik məmsi i fə a bə bùm gia yə wi laniki.

⁵ I jəbi wə Silas bəh Timəti n̩ buku i Masedənia dzə, Bəɔl ka dzə jəbi wi wichi ka fukuki num gia yi Nyɔ, chusi i Bəju a, Kimbwili wə Nyɔ n̩ kaka kɔ Jisəs.

⁶ Ayakalə, Bəju bəwə ka nyə ka waliki gia yə wi n̩ dzakaki, tɔyi wi. Wi ka nəŋni bəmbun i gwu yi wə dzaka i bə a, “Kpi yimbεiŋ kɔ i mbεiŋ kaŋ. Kaŋ yiŋ kəkə yεiŋ. Ayaka i yisi i liə, mih tsəki num i bəni bə bə kəkə Bəju.”

⁷ Wi ka bee bə, buku tsə ka nəki num bəh mi widəkə a num kə mi wi Ju, mi wiwə n̩ kə mi wi kɔksi Nyɔ, yeli wi num Titius Justus, kwili wi num kəmsi i juŋ yi tsani wə.

⁸ Klisbus wə wi kɔ fwu i juŋ yi tsani wə bəh bəni bəchi bə i wiuzu jia shóm yibə i Bah. Bəni bə Kəlen bəduli ka wəkəki si Bəɔl fukuki kəm Jisəs, bum, bə ka juliki bə i bəkə.

⁹ A dzə num chəkə bidəkə nchəkə, Bah dzaka i Bəɔl i fieŋ wə aka ndəmsi a, “Ma lwâki, wə fûku tsə a bəh gia yiŋ. Kiə wə ki bêe kə yi,

¹⁰ kəm mih kələ bəh wə, ayaka mi widəkə kəkə i fə na gia yidəkə bəh wə feiŋ. Bəni bəŋ kələ i kikwili kələ wə bəduli.”

¹¹ Ayakadəiŋ, Bəɔl ka fə jia yichili feiŋ bəh kin̩ka, lani bəni bəh gia yi Nyɔ.

¹² I jəbi wə Bəɔl n̩ kə feiŋ, Galio dzə num mi wi nsaka i kimbu ki Akεya wə, Bəju ka juŋni gwu yibə

kwa wi tsə bəh wi i juŋ yi nsaka wə,

¹³ dzaka i Galio a, “Mi wələ məmsiki i fiəniki fwu ki bəni a bə kəksiki Nyə i dzéh yidəkə wə chi chi a num kə si bənchi nəŋki.”

¹⁴ Asi Bəəl n̄i dza a ŋgaiŋ dzaka, Galio dza bəh ndzaka, dzaka i Bəju bəwə a, “Bəju mbəiŋ wəkli, asi kə a gia yələ numki gia yichu yidəkə mi wələ fə, nabə a wi gbə i nchi widəkə wə, ma mih kaŋa shəm i wəkli gia yə mbəiŋ dzakaki.

¹⁵ Ayakalə, si akə gia yi gukulini kəm já bəh kiyeli bəh bənchi bəmbəiŋ, mbəiŋ kēiŋsi yi a mbəiŋ mbəiŋ. Kəm mih ni saka kə yəmaka gia.”

¹⁶ Si wi dzaka yaka, ka kəŋŋi bə, bə buku i juŋ yi nsaka mə.

¹⁷ Bə bəchi ka dza liəni i Səstənes tikwili wi juŋ yi tsani wə, ka twəiŋ wi i juŋ yi nsaka nshinj. Galio nəki kaŋa kə jəbi i yəmaka gia wə.

Bəəl fiəni chu i Antiək

¹⁸ I yəmaka jum, Bəəl chu nə i Kəlen bəh bəni bə bumni i kaŋ yiduli wə, ka bi dza bee bə, bə bəh Blisilia bəh Akpwila ka liə i ŋgwuki wimbum mə i tsəki i Silia. Si bə dza i Səŋklia di biə bə n̄i liə i ŋgwuki wimbum mə, Bəəl kəə fwu wi kəm kiŋkaka kə wi n̄i fə i Nyə.

¹⁹ Bə tsə buku i Efesus, Bəəl bee Blisilia bəh Akpwila feiŋ, tsə mfih num i juŋ yi tsani yi Bəju wə, dzaka bə Bəju bə feiŋ.

²⁰ Bə tsa a wi chū n̄i bəh bə i kaŋ yiduli wə, wi nəiŋma.

²¹ Ayakalə, i jəbi wə wi n̄i nyəki, wi dzaka i bə a, “Mih ni fiəni dzə lə i jəbi wə Nyə ka bum.” Si wi dzaka yakadəiŋ, ka liə i ŋgwuki wə nyə i Efesus.

22 Ngwuki wiwə tsə buku i Kaysalia, Bəəl buku feinj, yaka tsə bəni i kijuñni ki bəni bə bumni i Jelusaləm, ka nyə shi tsə i Antiək.

23 Wi n̄i tsəsi jəbi widəkə feinj, ka fiəni nyə ka nyaniki i di di wə i bimbu bi Galəshia wə bəh bi Fligia wə, shili shóm yi bəni bə bumni feinj.

Abələs fuku gia yi Nyə i Efesus

24 Mi wi Ju widəkə n̄i nyə dzə i Efesus yeli wi num Abələs, num bə n̄i bwə wi i Aleksandia. A n̄i kə mi wi kiə ndzaka, chū kiə Kiñwakti ki Nyə nalə.

25 Bə n̄i kə bə lani lə wi bəh dzəh yə Bah chusiki, wi ka fiki bəh nlani kəm Jisəs, lani bəni chəŋ. Ayakalə, wi n̄i kiəki shəŋ a gia yə Jən n̄i fukuki juli bəni i bəkə.

26 Si wi dzə i Efesus, ka yisi i laniki bəni i juŋ yi tsani wə chu lwa kə. Blisilia bəh Akpwila ka wəkə si wi laniki yaka, dzə wi, tsə ka chu təfi baiŋsi wi nalə si Dzəh yi Nyə chusiki.

27 Abələs dza ka kwakaki a ŋgaiŋ si kələ i ndaŋ tsə i kimbu ki Akəya wə. Bəni bə bumni bə bə n̄i kə i Efesus ka gamti wi, nyaka kiñwakti i mbaŋ wi bəni bə bumni bə bə n̄i kə i Akəya, təbi a, bə dzə wi. I jəbi wə wi ni tsə feinj, wi lansi gamti bəni bə bumni nalə, bəni bələ n̄i kə bə Nyə n̄i chusi shəm yi yindzəŋni i bə, ayaka fə bə jiə shóm i Jisəs wə.

28 Wi gukuli bəh Bəju i shi bəinj, ŋgukuli wiwə num kə wi twəsi, wi gaka bə, chusi i Kiñwakti ki Nyə wə a Jisəs kə Kimbwili wə Nyə n̄i kaka.

¹ A n̄i k̄ i j̄obi w̄ Abələs n̄i k̄ i Kəlen, Bəol dza dzə dzəh yi jum w̄ i k̄imbu k̄ wi n̄i nyani yεiŋ, dzə i Efesus. Si wi dzə fεiŋ wi yεiŋ mbaŋ wi bəni b̄ bumni bədək̄,

² bik̄ i b̄ a, “Kin̄'waka ki Bain̄ni n̄i dzə alə i mbein̄ w̄, i j̄obi w̄ mbein̄ n̄i j̄ie shəm i Jisəs w̄ a?” Bə chukuli a, “Buku ka num wək̄ dək̄ a gia yidək̄ kələ ka Kin̄'waka ki Bain̄ni.”

³ Bəol bik̄ i b̄ a, “A kabə num yaka, b̄ e n̄i juli mbein̄ i bək̄ kəm n̄e la?” Bə chukuli a, “Bə n̄i juli buku i bək̄ biəli si Jən n̄i fukuki.”

⁴ Bəol ka dzaka i b̄ a, “Jən n̄i juliki bəni i bək̄ i chusi a b̄ e n̄i kwuni shóm yib̄, wi n̄i dzakaki a b̄ bùm num i mi w̄ wi dzəki i ɳgaiŋ jum, ayaka mi w̄ wi n̄i dzakaki k̄ Jisəs.”

⁵ Bəni bəwə wək̄ si Bəol dzaka yakadəiŋ, b̄ e ka juli b̄ i bək̄ num i yeli wi Bah Jisəs w̄.

⁶ Bəol j̄ie kaŋ i b̄ w̄, Kin̄'waka ki Bain̄ni ka dzə i b̄ w̄. Bə dza ka dzakaki já yidək̄ b̄ k̄iə k̄e yi, ka chu fukuki t̄e i bəni gia yə b̄ wək̄ si Nyə dzakaki.

⁷ Bəni bəwə n̄i k̄ ka jwɔfi ntsə bəfa.

⁸ Bəol ka numki a i Efesus, ka tsəki i juŋ yi tsani w̄ i kifiəŋŋ kitali w̄, dzaka i bəni chu lwa k̄. Bəh b̄ gukuli bəŋgukuli, wi məmsi i fə a b̄ bùm gia yə wi dzakaki kəm ɳkuŋ bi Nyə.

⁹ Bəni bədək̄ lək̄ kifwu, nəiŋ i bum, ka dzakaki ja yichu i bəni nshıŋ kəm dzəh yi Bah. Bəol ka bee b̄, dzə mbaŋ wi bəni b̄ bumni bəh b̄ tsə num i juŋ yi lanini yi Taylanus w̄, ka dzakaki i b̄ fεiŋ chək̄ bichi.

¹⁰ Bəol fə yaka lə i j̄ia w̄ yifa. Ayakadəiŋ, Bəju bəh Bəglik bəchi b̄ e i tumi ki Efisia w̄ fεiŋ wək̄ gia yi Bah.

Bwa bə Sikεfa ka fukuliki Bəəl

11 Bəəl n̄i kə, Nyə n̄i fəki, wi ka fəki gia yi kañyini num yi dzaka ki wəmni.

12 Bə n̄i dzəki na finaiŋ fięŋ fi, ka kinchumni kimbuŋ nabə mbuŋ wi nəm, tsə kəm mi wi jweinj yεiŋ, wi bənīh a bənīnih kəj a numki na mi wə wi kañaki kiŋ'waka kichu i gwu wə, ki buku.

13 Bəju bədəkə bə bə n̄i nyaniki bwiliki biŋ'waka bichu i bəni wə, bə dza ka məmsiki i bəəŋki yεli wi Bah Jisəs, ka bə bwili biŋ'waka bichu biwə. Mi ka dzaki dzakaki i biŋ'waka bichu a, "Mih bwiliki wə i yεli wi Jisəs wə Bəəl fukuki."

14 Bəni bə bə n̄i məmsiki gia yiwə n̄i kə nanitaŋ, a n̄i kə bwa bə Sikεfa wə fwu wi bətii mfə gia wi Bəju.

15 Ayaka kiŋ'waka kichu ka bi bikə i bə a, "Mih kiəki lə Jisəs, kiə tə Bəəl, mbεiŋ kə fimbεiŋ num bə ndə a?"

16 Mi wə kiŋ'waka kichu kiwə n̄i kə i gwu yi wə dza chufi kwa lə bəni bəwə bəchi, kwəksi bə i kuku, bə kwini buku i juŋ yi mi wiwə mə, a bəh chwəŋ kiyəə bəh biəkə i gwu wə.

17 Bəju bəh Bəglik bəchi bə bə n̄i nəki i Efesus wəkə kəm gia yiwə, ka lwaki. Ayaka bəni yisi i kəksiki yεli wi Bah Jisəs, tsə a ninshij.

18 Bəni bəduli bə bə n̄i kə num bəni bə bumni ka dzəki fukuki chu təyi gia yichi yichu yə bə n̄i fəki i nyumi wə.

19 Bədəkə bəduli bə bə n̄i fəki mfim, juŋni biŋwakti bibə bi mfim, dzə fεiŋ ka kpa i bəni nshij. Ayaka bə fa kpa wi biŋwakti biwə wichi, wi buku bənchuku mbaŋshi (50,000).*

* **19:19** Kikpə kələ n̄i kə dzəkə wimu num ŋgom wi mi wi nəm i chəkə wə.

20 Ayakadəinj, gia yələ yichi fəgia yi Bah liə i shám yi bəni wə nalə, ka wañki tsəki a ninshinj ninshinj.

Bəni yisi ndani i Efesus

21 Si yəmaka n̄i tsə, Bəəl yeinj a əngainj ni tsə lə i Jəlusalem, a i jəbi wə əngainj ni nyəki, əngainj ni tsə dzəh i bimbu bi Masedənia bəh bi Akeya. Wi ka chu dzaka a, “Mih ka ni tsə buku i Jəlusalem, ma mih ni kañaki i tsə buku tə i Lum.”

22 Wi ka yisi faanj bəni bəfa i ninshinj, a num Timəti bəh Elastus bə bə n̄i gamtiki wi, bə tsə i ninshinj i Masedənia. Wi baanj chu nə dəzə i Esia twəesi.

23 A num jəbi wiwə, ndani n̄i dza yisi i Efesus kəm dzəh yi Bah a kəbi kə wi twəesi.

24 Tii wi biəñni biεinj widəkə n̄i kə feinj, yeli num Demitiyus, wi n̄i shi kə a biəñki biεinj biə bi bwəsiki juñ yi fəni yi gia yi nyə wə bə n̄i bəəñki a Atəmis.[†] Nəm wələ n̄i dzəki lə bəh kpə i bəni bə bə biəñki biεinj biwə a kəbi kə wi twəesi.

25 Demitiyus ka juñni bəni bə bə n̄i biəñki biεinj biwə bichi, bəh bəni bə bə n̄i nəmkı ənkaiñni wi nəm wiwə, bə juñni dzə. Wi ka dzaka i bə a, “Bwa bə nih bəñ, mbeinj kiəki alə, a nəm wələ kə wə bukumbəinj kafiki kpə yεinj.

26 Mbeinj yεinjki lə chu wəkə gia yə fimbwə fiələ bə bəəñki a Bəəl si wi fəki. Wi nyaniki dzakaki a bənyə bə, bə keiñsi a num bəh kañ kəkə bənyə. Wi fə lə yaka, ka fiəni mfi bi bəni bəduli i fa Efesus, wi si bəəñ fiəni tə bəni bə Esia bəchi, bə ka bum i wi.

27 Mih yεinj a nəm wibukumbəinj wələ ni kwati lə yeli wichu. A kəbi shəñ ayaka, juñ yi fəni yi gia yi

† **19:24** Atəmis n̄i kə nyə wi dzəinj i Bəglik.

nyə wimbum wi kpaṇni wə Atəmis wələ yi ni fiəni i fiəŋ fi kilələ. Yi ka num yakadəinj, ma yi ni numki a bə ŋəmisi lə nyə wimbum wələ wə wi kə bə kəksi i Əsia wichi, mbi wələ wichi kəksi tə wi.”

28 Si bəni bəwə wəkə yaka, shóm bəkə bə. Bə ka yisi i wiliki, dzakayi a, “Atəmis wi Əfesus kə nyə wimbum.”

29 Kwili wiwə wichi nəŋni. Mbaŋ wi bəni bə bə n̄i juŋni ka liəni i Gayus bəh Alistakus wə, a num bəni bə Masedənia bə bə n̄i nyaniki bə bəh Bəol, guku tsə bəh bə i junj yi juŋnini a chu num yi nəni.

30 Bəol ka nəŋki i liə tsə i ninshinj wi mbanj wiwə, bəni bə bumni nəŋj.

31 Bəni bəmbum bədəkə, a kaŋa bə tumi kiwə bə num nseŋj yi feinj, chu faan ntum i wi, tsa a, wi ma mâm i tâm gvu wi feinj.

32 Mbaŋ wi bəni bə bə juŋni dza nəŋni ka wiliki na dəinj. Ayaka bədəkə ni wiliki tsəki lə, bədəkə wili tsə lə. Bəni bəduli nəki kiə kə gia yə bə si juŋni feinj kəm yi.

33 Bəju ka dzo Aleksanda tsəsi i ninshinj i mbanj wi bəni wə, bəni bədəkə yeinj ka kwakaki a wi kiəki lə gia yidəkə yeinj. Wi ka chiki bəni bəh kaŋ ka wi banjiki gwu yi.

34 Jəbi wə bəni bəwə n̄i kiə a Aleksanda kə mi wi Ju, bə chu wili kaasi tsə sə a ninshinj a i mi wimu wə, dzakayi a, “Atəmis wi Əfesus kə nyə wimbum.” Ayaka bə wili yakadəinj, i tsə buku i mbiəŋə wifa wə.

35 Mi wi nyakani wi Kwili wimbum wiwə ka dza chi bə, bə kpichumi. Wi bikə i bə a, “Bəni bə Əfesus, mi kələ wə wi məŋniki a, akə bukumbəinj

bəni bə Efesus bə bə kañaki juŋ yi fəni yi gia yi nyɔ wi Atemis, bəh təh wi nyɔ wə wi n̄i gbo i bəinj a?

36 Si mi məŋ wə wi kə i gukuliki gia yələ, mbeinj kañaki i kpichumi məŋ, mbeinj ma fəki ka bəni bə yuŋsini.

37 Mbəinj dzə bəh bəni bələ fa maka bə chwə fiεŋ i juŋ yi bənyɔ wə, nabə i dzaka ja yichu yidəkə kəm bənyɔ wi kpaŋni wibukumbəinj wələ.

38 A kabə num a, Demitiyus bəh bəni bu kañaki lə nsaka bəh mi widəkə, chokə biə bə si saka bənsaka yεiŋ kələ, biə bə kə tsə yεiŋ bəni bə bə sakaki bənsaka bəh bə saka.

39 Gia yidəkə kabə keiŋki yə mbəinj nəŋki yi tsə yələ, bə ni tseinj ləkə i yεiŋ kintəəŋ i kijuŋni ki bətii kwili wə.

40 Mih dzakaki lə, kəm mih yεiŋ a gia yi daiŋ kələ i ləkə bukumbəinj i gia wə, a bukumbəinj kə, num bə yisi ndani. Yi ka num yakadəiŋ, bukumbəinj ma ni chu kaña na gia yi chəŋ yə bə kə i chukuli.”

41 Si wi dzaka yakadəiŋ, ka dzaka i kijuŋni kiwɔ gâali.

20

Bəol tsə i Masedənia bəh Glees

1 Asi ndani biə i Efesus n̄i kaa, Bəol bəŋ mbanj wi bəni bə bumni, təfi bə ka bəni bə ka nyə i tsəki i Masedənia.

2 Wi tsə nyani jikə bimbu biwə feiŋ wə, shili shóm yi bəni bə bumni nalə, ka daŋsi tsə i Glees,

3 nə feiŋ kifiəŋŋ kitali. Wi dza a ŋgainj nəŋki i tsə liə i ŋgwuki wimbum wə i tsə i Silia, ka wəkə a Bəju gbəki wi i dzəh. Wi ka yεiŋ a yi ndzəŋki lə a ŋgainj fiəni tsə dzəh i Masedənia.

4 Wi ni nyaniki bə bəh Səbata wə wainj Bilus wi Belia, bəh Alistakus bəh Sekundus bə Tesalənika, bəh Gayus wi Delbi, bəh Timəti, bəh Tichikus bəh Təfimus bə bə nī kə bəni bə Eisia.

5 Bəni bələ ka tsə i ninshinj ka wəkəli buku bəh Bəəl i Təwas.

6 Ayaka Dzini bi Bləd wə bə ka jiə dəkə dzəəŋ yεiŋ tsə, buku liə ŋgwuki wimbum i Filibi, dzə kaŋ yite i kwati bə ka chiŋni bəh bə i Təwas, buku bə nə feiŋ kaŋ nanitaŋ.

Bəəl chu jikə kijuŋni ki Təwas

7 A dzə num i chəkə bi ninshinj wə i shi wə, buku bəh kijuŋni, juŋni i fijəbi i gbə bləd. Si Bəəl nī kə i buku nyə kichwəŋəchwəŋ, wi ka yisi i dzakaki i bə, ka dzaka i tsə buku nchəkə kintəəŋ.

8 Buku bə nī kə num i kimbu ki juŋ yi bεiŋ wə, bimbaiŋsi baiŋ feiŋ numə biduli.

9 Waiŋ sumi widəkə yeli wi num Yutikus num i wundu wə. Wi ka dza yisi i nəki, si Bəəl nī dzakaki tsəki a dzakani. I jəbi wiwə wə wi gəkə kinu, ka dza feiŋ gbə shi i kuku, feiŋ nī kə juŋ yi tumnini yitali i yisi i kuku. Ayaka bə tsə dzə wi num wi kpi lə.

10 Bəəl shi tsə ŋgwuŋ i wi bεiŋ, maŋni wi dzaka i bəni a, “Wi kεiŋki lə, mbεiŋ ki nyūfiki kə gwu yimbein.”

11 Bəəl fiəni yaka i kimbu ki bεiŋ kiwə mə, gbə bləd dzi, ka chu yisi i dzakaki bəndzaka chəkə wəə wi ka nyə.

12 Bəni ka dzə sumi wiwə kwə bəh wi i du wi num wiwəm, shəm yibə də nalə.

Bəəl nya ntəfi i bətii kijuŋni bə Efəesus

13 Buku liə i ŋgwuki wimbum mə i bəkə, ka tsə i Asəs, si Bəəl n̄i sisi jiə a, akə feinj di biə buku n̄i dzə wi. Wi n̄i dzaka yakadəinj, kəm wi n̄i nəŋki i nyani bəh gvu.

14 Wi ka kwati buku i Asəs, buku ka dzə wi i ŋgwuki wə, buku bə tsə buku i Mitilin.

15 Buku ka nyə feinj i ŋgwuki wə, chəkə buku wə, buku dzə i kəmsi i Kiəs, tsə, chəkə chu buku wə, buku dzə buku i Saməs, chu tsə, chəkə chu buku wə, buku ka liə i Miletus.

16 Buku n̄i nyaniki yakadəinj, kwaŋ tsə i Efesus kəm Bəəl n̄i kəŋki kə i wə jəbi i Esia. Wi n̄i fəbliki tsəki yaka kəm a yuwidəkə ŋgaij kələ ni tsə buku i Jelusaləm i chəkə bi Dzini bi Bəntekəs wə.

17 Si buku liə i Miletus, Bəəl faaŋ ntum i bətii kijunji ki bəni bə bumni i Efesus a bə dzə yeinj ŋgaij.

18 Bə dzə, wi dzaka i bə a, “Mbəinj kiəki lə si nəni kəŋŋi n̄i kə bəh mbəinj i yisi i chəkə bi ninshinj biə mih n̄i təm gvu yinj i nshwainj yi Esia wə.

19 Mih n̄i kə num mih shisi gwu yinj, ka nəmki i Nyə bə mindəm i dzákəh yinj cheinj. Mih chu yeinj bəŋgəkə i dzáh yiduli wə si Bəju n̄i bwənki gvu i mih cheinj.

20 Mbəinj chu kiəki lə tə si mih n̄i laniki mbəinj i bəni kintəəŋ, chu nyani nlani i juŋ juŋ wə. Mih n̄i nyumiki kə gia yidəkə yə yi kə i gamti mbəinj.

21 Mih n̄i fukuki shəŋ num a gia yimu i Bəju bəh bəni bə bə kəkə Bəju, fuku a bə kwūni shám yibə, yi fiəni dzə i Nyə, bəh i j̄lə shám i Bah wibukumbəinj wə Jisəs Klistus.

22 I liə, mbəinj wəkəli, mih tsəki i Jelusaləm num asi Kiñ'waka ki Baiŋni dzaka i mih, mih kiəki kə a, akə tsə num nə bəh mih feinj.

23 Gia yə mih kiəki kə a di bichi biə mih tsəki i feiŋ, Kin'waka ki Baiŋni fukuki lə i mih, a nsəŋ bəh ŋgəkə wəkəliki mih i ninshiŋ.

24 Ayakalə, mih yeiŋki kə nəni kəŋŋi, a akə fieŋ fidəkə, a kəbi a mih kâasi lə nəm wə Bah Jisəs kə wi nya i mih, yi num a, mih fûkuki ntum wi ndzəŋni kəm si Nyə chusi shəm yi yindzəŋni i bəni.

25 I liə, mbəiŋ wəkəli, mih kiəki kə a mi widəkə i mbəiŋ kintəəŋ kələ wə buku bə n̄i kə mih fuku kəm ŋkuŋ bi Nyə, bi chu yeiŋ lə shi mbiŋ a.

26 Mih lansiki dzakaki i mbəiŋ daiŋ a mi widəkə kabə num i mbəiŋ kintəəŋ wi num i laka i liə, mih kaŋaki kə kaŋ yeiŋ,

27 kəm mih n̄i ka nyumi i fuku gia yichi i mbəiŋ yə Nyə kəŋki.

28 Jəbi wə mbəiŋ baŋ, mbəiŋ ka t̄kniki bəh gwu yimbein, bəh mbaŋ wi bəni bə bumni bə bə kə ka shwáŋ, bə Kin'waka ki Baiŋni kə ki fə mbəiŋ num kifwu i bə beiŋ. Mbəiŋ n̄umki bəntəkní shwáŋ i kijuŋni ki bəni bə Nyə bə wi n̄i taŋ bəh mwa mi Waiŋ wi.

29 Mih kiəki lə a mih n̄i ka fiəni gbaksi gwu, bəkwula ni dzə liə i mbaŋ wimbein wə, ma bə ma ni bee mi widəkə i kwa.

30 Bəni bədəkə ni buku lə na i mbəiŋ kintəəŋ, i fwəkyiki mbaŋ wi bəni bə bumni, guku bə, bə tsə i mbaŋ wibə wə.

31 Ayakadəiŋ, mbəiŋ t̄kniki, mbəiŋ kwaka a mih lani mbəiŋ bəchi i jía yitali wə, nchəkə bəh nshi bəh mindəm i dzékəh yiŋ cheiŋ.

32 Mih nyaki mbəiŋ i liə i kaŋ yi Nyə wə, bəh gia yi yə yi kə kəm ŋgamti wi Nyə i bəni. Gia yələ kələ i

fə mbεiŋ kəɔki, ka mbεiŋ bi kwati di i di biə Nyɔ jiə i bəni bə wi fə a bə kə mbu.

³³ Mih n̄i kañaki kə bindzəŋ i kpɔ wi mi wə nabə bəmbuŋ bu.

³⁴ Mbεiŋ kiə bindzəŋ a, akə kañ yiŋ yələ yi n̄i nəmki biein̄ bichi biə buku mbaŋ wuŋ n̄i nəŋki.

³⁵ I biein̄ bichi biələ, mih n̄i chusiki i mbεiŋ a, mi kañaki i nəmki bindzəŋ, ka wi ni gamtiki bəni bə ñgəkə, kwaka si Bah Jisəs n̄i dzaka a, ‘Ndzəŋni bimbum kə bi mi wə wi nyaki, tsə bi mi wə wi dzəki.’ ”

³⁶ Si Bəol dzaka kaasi yakadəiŋ, bəh bə ka tum binyu i kuku bəchi, tsa.

³⁷ Ayaka bə dza gbə bəh mindəm ka dəki, maŋni Bəol kəmyi wi, a bə besi.

³⁸ Gia yə yi n̄i fə bə ka dəki bəh ñga akə gia yə Bəol n̄i dzaka a bə bi chu yεiŋ kə shi bi. Bə ka tsə chiŋsi wi, wi liə i ñgwuki wimbum mə.

21

Bəol tsə i Jəlusalem

¹ Asi buku bəh Bəol bəni, buku ka nyə feiŋ daŋ i ñgwuki wimbum mə chəŋ, tsə buku i Kəs. Chəkə buku wəo, buku tsə i Lədəs, nyə feiŋ, tsə i Batala.

² Si buku tsə buku feiŋ, yεiŋ ñgwuki wimbum widəkə wi tsə i Fənishiə, buku liə yεiŋ ka tsəki.

³ Buku yεiŋ Sayblus, ka bee i tsein̄ yi kimiəkə wə ka daŋsi tsə buku i Taya i tumi ki Silia wə i di biə ñgwuki n̄i kañaki i bwili biein̄ feiŋ.

⁴ Buku nəŋ bəni bə bumni feiŋ, buku bə nə kañ nanitaŋ. Kiñ'waka ki Bainjni fə, ka bə təfi Bəol a wi ma məm i tsə i Jəlusalem.

5 Buku bə nə, chəkə dzə kpeinj ka buku nyə, buku ka kwa dzəh. Bə bəchi buku, bəkaŋa bəbə bəh bwa bəbə, i chiŋsi buku, buku bə buku i kwili wiwə kintəəŋ tsə buku i kinchwə kimbum kpəŋ, buku bə tum binyu i kuku, tsa ka bəni.

6 Buku liə i ḥgwuki mə, bə ka fiəni tsə i juŋ yibə wə.

7 Buku ka nyə i Taya, kwa dzəh, tsə buku i Tələmay. Buku bwa bə nih bə bumni bəni, ka nə kpaŋ wimū.

8 Chəkə buku wəə, buku nyə tsə buku i Kaysalia, ka tsə i Filibuzu wə wi n̄i nyaniki fukuki gia yi Nyə, buku bə nə. Filib wələ n̄i kə mi wimū i mbaŋ wi bəni bə wə nanitaŋ bə bə n̄i sabi.

9 Wi kaŋa bwa bəkaŋa bənaa, bə kεiŋ ki kiə kə bənyuku, bə n̄i fukuki i bəni gia yə bə wəkəki Nyə dzakaki.

10 Buku num feiŋ i kaŋ yiduli wə, mi widəkə wə wi n̄i fukuki gia yə wi wəkəki si Nyə dzakaki bi nyə i Judea shi dzə feiŋ, yeli wi num Agabus.

11 Agabus dzə yeiŋ buku, dzə chiŋni wi Bəol, ka fiəni kaŋa gvu bəh kaŋ yi yeiŋ, ka dzaka a, “Kin'waka ki Bainji dzakaki a, akə asi Bəju bə Jəlusalem bi kaŋa mi wə wi kaŋaki chiŋni wələ, i nya wi i kaŋ yi bəni bə bə kəkə Bəju.”

12 Buku wəkə yakadəiŋ, buku bəh bəni bəchi bə bə n̄i kə feiŋ ka tsaki Bəol a wi ma tsə i Jəlusalem.

13 Wi chukuli a, “Mbeinj fəki num nə lə a? Mbeinj kiəki kə a mbeinj dəki lə mbeinj nəŋni num shəm yinj a? Mih kə mihi kεiŋsi gwu a kəbi a i liə i nsəŋ wə i Jəlusalem shəŋ. Mih kə num mihi chu kεiŋsi tə gwu na i kpi feiŋ kəm yeli wi Bah Jisəs.”

14 Si dzəh n̄i ka num feiŋ i fə a wi kwūni kiŋkwaka ki, buku ka bee, ka dzaka shəŋ a, “Ma yi nūm asi

Bah nəŋki.”

15 Kanj yidəkə tsə, buku juŋni bieŋ bibuku, ka yakaki tsəki i Jelusaləm.

16 Bəni bə bumni bədəkə bə i Kaysalia yaka buku bə, dzə tsə bəh buku i juŋ yi Manasi wə, i di biə buku n̄i kaŋaki i nəki. Ayaka Manasi wələ n̄i kə mi wi Sayblus, a num mi widəkə i kintəeŋ ki bəni bə bə n̄i yisi jiə shəm i Jisəs wə.

Bəəl laa njikə i Jəm bəh bətii kijuŋni ki bəni bə bumni

17 Asi buku n̄i tsə buku i Jelusaləm, bəni bə bumni bə fəiŋ dzə buku bindzəŋ. **18** Chəkə buku wəo, buku bəh Bəəl laa njikə i Jəm, bətii bə kijuŋni bəchi n̄i kə tə fəiŋ.

19 Bəəl ka bəni bə, ka dzaka gia yichi i bə yə Nyə n̄i fə i bəni bə bə kəkə Bəju tsə dzəh i nəm wə wi n̄i nəmki.

20 Bə wəkə yaka, ka yisi i tumki bikum bi Nyə. Ayakalə, bə dzaka i Bəəl a, “Waiŋnih wibuku, tsəiŋ si Bəju kə bə jiə shəm i Jisəs wə bənchuku bənchuku. Ayakalə, bə num yakadəiŋ bə kəiŋ bə num i bənchi bə Muses wə na bəh ḥga,

21 Bə kə bə fuku lə i bə kəm wə, a wə nyaniki laniki Bəju bə bə nəki i tumi kidəkə wə, a bə bee bənchi bə Muses, dzaka a, kiə bə ma sūŋki bwa bəbə, bəh a kiə bə ma bīləlikı nəni ki tumi kiwə.

22 Si yi kə yaka bə kaŋaki lə i ni kiə a wə dzə, bukumbəiŋ ki fəki dəiŋ i liə?

23 Buku ni fuku lə i wəgia yə wə ni fâ. Buku kaŋaki lə bəni fa bənaa num bə fə kiŋkaka i Nyə.

24 Dzə bə, mbeŋ bə tsə wâkə shi bimbəiŋ, wə gêm bieŋ bichi biə bə kaŋaki i gəm ka bə tsə kâə kifwu kibə. Wə ka fə yakadəiŋ, bəni bəchi ka ni kiə a wə

jiəki lə tə bənchi bə Muses, ayaka gia yichi yə bə dzakaki kəm wə yi ma ni numki ɳkəŋ.

25 I bəni bə bumni bè bə kəkə Bəju, buku kə num buku n̄ jiə kimfasi ka nyaka kiñwakti chiŋsi i bə a, kiə bə ma dziki bieŋ bidzini biə bə fə bimfə gia yeŋ i bənyə wə. Kiə bə ma dziki mwa mi nyam. Kiə bə ma dziki nyam yə yi kə maka bə kum yi mwa buku. A bə bwili kaŋ yibə i nəni ki təkəlini wə.”

26 Ayakadəinj, Bəol ka dzə bəni bəwə, chəkə buku wəo bəh bə tsə wəkə shi bibə. Bəol ka tsə i juŋ yi fəni yi gia mə, fuku chəkə biə kaŋ yi wəkəni shi ni tsə, bə ni ka nya binya i bə i mi wimu wimu.

Bə kwa Bəol i juŋ yi fəni yi gia mə

27 Asi kaŋa yiwo nanitaŋ n̄ kə a kaa, Bəju bədəkə bə bə n̄ buku dzə i ɬisia yeŋ Bəol i juŋ yi fəni yi gia mə, ka nyini mbaŋ wi bəni, kwa wi,

28 bə ka wiliki dzakayi a, “Bəni bə Islae, mbeŋ gamti buku. Ako mi wələ wi nyaniki laniki gia yichu, i bəni i di bichi kəm tumi kibuku bəh bənchi bə Muses bəh kəm juŋ yi fəni gia yələ. Wi fiəni bəkəli kaasi i dzəki bəni bə bə kəkə Bəju, dzə bəh bə i juŋ yi fəni yi gia mə fa, ka bəkəli di bi bainjni biələ.”

29 Bə n̄ dzakaki yaka, kəm bə n̄ yeŋ Bəol wi nyani nnya i kwili wə bəh Təfimus mi wi Efesus. Bə ka kwaka a Bəol liə bəh wi i juŋ yi fəni gia mə.

30 Ayaka wili wiwə fə kwili wichi nəŋni, bəni ka yəkəki dzəki feŋ. Bə bwam kaŋa Bəol, guku buku bəh wi i juŋ yi fəni gia mə, akisəkə, bə ka banj dzaka bifiaŋə.

31 Bə ka nəŋki i wəo Bəol, ntum wiwə liə i ntuni ki tikwili wi fwu wi bəni bə jum bə Lum a, Jelusaləm wichi si shakyi.

³² Wi ka nyə akisəkə, dzə bəni bənchi bəh kifwu ki mbaŋ wi bəni bə jum bədəkə bəh bə yəkə shi tsə feinj. Si bəni n̄i yeinj bəni bə jum bəh tikwili wi fwu wi bəni bə jum num feinj, bə ka bee i twεinjki Bəəl.

³³ Tikwili wi bəni bə jum wiwə ka dzə kwa Bəəl, dzaka a bə kaŋa wi bəh bənsəŋ bəfa. Wi bikə i bə a, “Wələ kə ndə? Wi fə nə?”

³⁴ I feinj wə, bəni dza ka wiliki tsəki lə, bədəkə wili tsə la. Wi nəki kiə kə gia yə yi num. Wi ka dza dzaka i bəni bu a bə dzə Bəəl bə yâka bəh wi i di bi bəni bə jum wə.

³⁵ Bəni bə jum bəwə dzə wi, jəbi wə bə n̄i yakaki tsəki i dzəh yə yi kə i bəntəm bəntəm wə, bə dza giŋ lə Bəəl giŋni kəm mbaŋ wi bəni n̄i jumki i ləkə wi.

³⁶ Bə n̄i biəliki yaka, wili dzakayi a, “Bə laksi wi.”

Bəəl kəmyi dzaka

³⁷ Asi bə n̄i liə bəh Bəəl i di bi bəni bə jum wə, wi tsa tikwili wi fwu wi bəni bə jum a, “Mih kələ i dzaka gia yidəkə i wə a?” Wi wəkə yaka, ka bikə i Bəəl a, “Wə kiəki lə já yi Glik a?

³⁸ A məŋ wə mi wi Ijib wə wi n̄i yisi ndani bəh kifwu ki tumi i jəbi widəkə wə, wi guku mbaŋ wi bəni bənchuku bənaa (4,000), bə bə n̄i wəyyiki bəni bə bə tsə ka numki i chwa a?”

³⁹ Bəəl chukuli a, “Mih kə mi wi Ju, bə n̄i bwə mih i Tasus i tumi ki Silishia wə, Tasus num kə kwili wi nchinj. Mih tsaki wə, nyâ mih bəh dzəh mih dzâka i bəni bələ.”

⁴⁰ Tikwili wi fwu wi bəni bə jum bəwə ka nya dzəh a wi dzaka. Bəəl ka num i di biə bi n̄i kə i bəntəm bəntəm wə, ka chi bəni bəh kaŋ. Bə ka kpichumi məŋ, wi dzaka i bə i já yi Hibulu wə a.

22

1 “Bəba bəh bwa bə nih bəŋ, mbəiŋ wôkə ndzaka wuŋ i mbəiŋ nshinj.”

2 Bə ka wôkə si wi dzakaki num i já yibə yi Hibulu wə, bə ka kpichumi lə məəej. Bəəl ka dzaka a,

3 “Mih kə mi wi Ju, bə n̄i bwə mihi i Tasus i tumi ki Silishia wə, ayakalə bə kuku yaka mihi i fa Jəlusalem, mihi lani kiñwakti i kanj yi Gamalia wə. Wi n̄i keiŋsi lani mihi bəh bənchi bə bətii bəbuku, mihi ka numki bəh ɳga i gia yi Nyə wə nalə, asi mbəiŋ bəchi bələ mbəiŋ kə fa dairj lə.

4 Mih n̄i dzəki nyaki lə ɳgəkə bwaŋ gvu i bəni bə bə biəliki Dzəh yi Bah, fə bə wəayi bə, kwa bənyuku bəh bəkaŋa chiŋsi i juŋ yi nsəŋ mə.

5 Fa kə gia yə kifwu ki bətii mfə gia bəh bəni bə bə sakaki kwili kiəki lə yi lə gbuuŋ. A n̄i nyaki bə biñwakti a mihi tsâ kwâyiki bwa bə nih bəbuku bə bə kə i Damaskus. Mih bá tsə i kwâyi bəni bə bə biəliki Dzəh yi Bah, kāŋa dzə bəh bə i Jəlusalem bə nya ɳgəkə i bə.

Bəəlfuku si wi n̄i nyani ka wiji shom i Jisəs

6 A jəbi wə mihi n̄i kəmsiki tsəki i Damaskus a num ka nshichuŋ, baiŋni bimbum bidəkə dza mwainj shi i mihi bəiŋ.

7 Mih gbo i kuku, ka wôkə ja yi dzaka dzə i mihi a, ‘Səəl, Səəl, wə bwaŋki gvu i mihi cheiŋ lə kəm nə?’

8 Mih bikə a, ‘Bah, akə wə ndə?’ Ja yiwə chukuli a, ‘Akə mihi Jisəs wi Nasali, num mihi wə wə bwaŋki gvu i wi cheiŋ.’

9 Bəni bə bə n̄i kə buku bə n̄i yeiŋ baiŋni biwə, ayakalə nəki wôkə kə ja yi mi wə wi n̄i dzakaki buku wi.

¹⁰ Mih ka chu bikə a, ‘Bah, mih kə i fə dəinj a?’ Wi chukuli i mih a, ‘Dzâ bəinj, līə tsâ i Damaskus, ma bə fâku i wə fəinj, nəm whichi wə Nyə kə wi keiñsi jiə i wə a wə nəmki.’

¹¹ Mih ka dza fəinj, num baiñni biə fə mih fəkə, bəni bə buku bə nī nyaniki ka tati liə tsə bə mih i Damaskus.

¹² Mi widəkə num fəinj i Damaskus, yeli wi num Ananias, wi kəksı Nyə nalə, jiə bənchi bəbuku Bəju bəchi bə bə nī kə fəinj kəksi wi.

¹³ Wi dzə yəinj mih, num bəinj i kəmsi i mih kpəŋ ka dzaka i mih a, ‘Səəl wainnih wuŋ, fləni yəinj di.’ Akisəkə yakadəinj, mih fləni ka yəinjki di, ka yəinj tə wi Ananias.

¹⁴ Wi dzaka i mih a, ‘Nyə wi bətii bəbuku kə wi babwili lə wə a wə kīə gia yə wi kəñki, bəh i yəinj Mi wi Nəm wi Chəŋ, i wəkə ndzaka wə wi bukuki dzaka ki wə.

¹⁵ Wə bi numki mi wə wi fukuki kəm wi, fuku i bəni bəchi gia yə wə yəinj bəh yə wə wəkə.

¹⁶ Si yi kə yaka i liə, wə chu wəkəliki nə? Dzâ bəinj bə juli wə i bəkə, i wəkə chu bia, asi wə tsaki i Bah.’

Bəəlfuku si Jisəs ni faanj wi i bəni bə bə kəkə Bəju

¹⁷ Mih nī fləni tsə i Jəlusalem, mih bá tsa i juŋ yi fəni yi gia wə, fləŋ ka ndəmsi dzə i mih wə.

¹⁸ Mih yəinj Bah i fləŋ fiwə wə, wi dzaka i mih a, ‘Kəmsi nyə fa i Jəlusalem wakli kəm bəni bə fa ni bum kə gia yə wə fukuki kəm mih.’

¹⁹ Mih chukuli i wi a, ‘Bah, bə kiəki lə na bindzəŋ a mih nī liəki i jūŋ yi tsani mə, kwayi bəni bə bə jiə shórm i wə wə twəinj bə.

²⁰ Jəbi wə bə nī wəəki Stifən wə wi nī fukuki i bəni kəm wə, akə mih wə mih nī kə na fəinj mih təbi.

Ayaka akə mih wə bəni bə bə n̄i wəo Stifēn n̄i baayi nya bəmbuŋ bəbə mih kaŋa.'

²¹ Bah chu dzaka i mih a, 'Nyê fa, kəm mih ni faaŋ lə wə i dzəh yi dəəŋ i bəni bə bə kəkə Bəju.'

²² Si Bəəl n̄i dzakaki bəni wəkəli, jəbi wə ndzaka n̄i buku ki dzaka ki wə, bə yisi ka wiliki na bəh ḥga, dzakayi a, "Bə kāasi bəh ḥkaiŋni mi wələ i fa nshwaiŋ wə. Akə kə mi wə wi kə i nūmki wiwəm."

²³ Bə n̄i wiliki yaka, sek̄si bəmbuŋ bəbə i bεiŋ, ka waŋki kwəŋjə i bεiŋ.

²⁴ Tikwili wi fwu wi bəni bə jum ka dza dzaka a bəni bə jum dzə Bəəl ma bə tsə bəh wi i di bibə wə, jəbi wə bə ka tsə bə twεiŋ wi, bə bɪkə gia i wi, a wi fuku gia yə yi fə ka Bəju wiliki lə.

²⁵ Bə ka tsə bəh wi ka kaŋa a bə twεiŋki, Bəəl bikə i fwu wi mbaŋ wi bəni bə jum widəkə wə wi n̄i kə feiŋ a, "Nchi bumki lə a bə twεiŋki mi wi Lum maka bə sakə nsaka wi a?"

²⁶ Fwu wi mbaŋ wi bəni bə jum wiwə wəkə yakadəiŋ, ka tsə yεiŋ tikwili wibə, dzaka i wi a, "Wə nəŋki məm num nə lə? Kə a mi wələ kə mi wi Lum."

²⁷ Tikwili wiwə wəkə yakadəiŋ, ka tsə yεiŋ Bəəl bikə i wi a, "Lansi fūku i mih, a wə kə mi wi Lum a?" Ayaka wi bum.

²⁸ Tikwili wiwə dzaka i wi a, "Mih n̄i taŋ bəh kpə widuli, ka mih numki mi wi Lum." Bəəl chukuli i wi a, "Mih kə mfiŋ mi wi Lum i bwə wə."

²⁹ Bəni bə bə n̄i kə i bikəyiki bəmbikə bəwə i wi ka fiəni chu i jum wə akisəkə. Tikwili wibə ka lwaki tə, kəm wi n̄i kə wi dzaka bə kaŋa Bəəl a num mi wi Lum.

Bəəl kəmyi dzaka i bəni bə bə sakaki tumi ki Bəju nshij

30 Tikwili wiwō ka nəŋki i kein̄si kiə gia yə Bəju n̄i jiəki i Bəəl wə. Ayaka chəkə buku wəə, wi dzaka a bə shwâ Bəəl, wi bəəŋ bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bəchi bə bə sakaki tumi, bə dzə, wi jiə Bəəl i bə nshin̄.

23

1 Bəəl ləmsi dzékəh i bəni bə bə sakaki tumi kiwə, ka dzaka a, “Bwa bə nih bəŋ, i nəni kəŋj wə i dzə buku dain̄, mih si fə num a gia yə mih kiəki a yi kə chəŋ i Nyə nshin̄, gia yidəkə kəbi yə yi sakaki mih i shəm yin̄ wə.”

2 Ananias wə wi n̄i kə fwu wi bətii mfə gia, dzaka i bəni bə bə n̄i numbəiŋ i kəmsi i Bəəl kpəŋ, a bə chəkə wi i dzaka wə.

3 Bəəl chukuli i wi a, “Nyə ni chəkə lə wə tə. Wə bwəsiki kimbu ki juŋ kə bə chikə bəh fiŋ wi fuku a biŋ. Wə lansi num a wə sakaki mih biəli nchi, chukku bwiŋ nchi wiwō chu dzaka a bə twəiŋ mih a?”

4 Bəni bə bə n̄i num bəiŋ i kəmsi i Bəəl wə bikə i wi a, “Wə tɔyi fwu wi bətii mfə gia wi Nyə a?”

5 Wi chukuli a, “Bwa bə nih bəŋ, mih si kiəki kə a, akə fwu wi bətii mfə gia. Bə nyaka a,

‘Kiə mi ki dzákə kə gia yichu kəm mi wə wi sakaki bəni.’”

6 Jəbi wə Bəəl n̄i yeiŋ a bəni bədəkə n̄i kə fəiŋ a num Bəsadusi, bədəkə num Bəfalasi, wi ka dzaka bə ja yiləkəli i kintəəŋ ki bəni bə bə sakaki tumi a, “Bwa bə nih bəŋ, mih kə mi wi Falasi, mih num waiŋ wi Bəfalasi. Mih kə fa i nsaka wə kəm mih tsəiŋki tsəki a ninshin̄, kiə a bəŋkwu bi dza lə i kpi wə.”

7 Si wi dzaka yakadəinj, Bəsadusi bəh Bəfalasi ka yisi i yəlikı, kijuñni kiwə gaali.

8 Bə n̄i yəlikı yakadəinj, kəm Bəsadusi n̄i shiki dzakaki a bəñkwu bi dza kə i kpi wə, chu dzaka a fiən fidəkə kəkə ka bəchinda bə Nyə nabə biñ'waka. Ayakalə, Bəfalasi n̄i bumki lə a bieinj biələ bichi kələ.

9 N'yəli wiwə ləkə tsə a ninshinj, bəni bədəkə bə bə n̄i laniki bənchi num i mbanj wi Bəfalasi wə, numbəinj feinj dzaka bəh ŋga, dzakayi a, “Buku ka yεinj gia yə mi wələ gbə yεinj. A kələ numki kinj'waka kidəkə, yuwidəkə chinda wi Nyə wi dzakaki i wi.”

10 N'yəli wiwə ka nəŋki a fiəni chu jwə, tikwili wi fwu wi bəni bə jum ka lwaki a yudəkə bə kələ i shakyi Bəəl feinj i biñka wə. Wi ka dzaka a bəni bə jum shı tsâ lîkə Bəəl feinj i kañ yibə wə, fiəni yâka dzâ bəh wi i kwili wi bəni bə jum wə.

11 A num nchəkə, Bah numbəinj i kəmsi i Bəəl wə, dzaka i wi a, “Kaňa shəm. Si wə kə wə fuku lə i bəni kəm mih i Jəlusalem, akə tə a liñ si wə ni fuku tə i Lum kəm mih.”

Bəni bədəkə dza keiñsi i wəə Bəəl

12 Chəkə buku wəə, Bəju bədəkə jiə kimfasi, dzi ŋkaiñ a bə ni dzi kə feinj nabə i mu a kəbi a bə ni wəə lə Bəəl.

13 Bəni bə bə n̄i jiə kimfasi kiwə dzi ŋkaiñ biwə n̄i tsəki lə bəni mbañnyani.

14 Bə ka tsə i bətiñ mfə gia bəmbum, bəh bəni bə bə sakaki kwili, dzaka i bə a, “Buku kə buku lansi dzi ŋkaiñ, a buku ki ləkəsiki kə feinj i dzaka wə a kəbi a buku ni wəə lə Bəəl.

15 I liə wə, mbəinj bəh bəni bəchi bə bə sakaki tumi chlñsi ntum i tikwili wi fwu wi bəni bə jum, mbəinj

kwâyi dzaka i wi a wi fləni chîn̄si shí dzâ Bəøl, wi dzə i mbein̄ nshin̄, a mbein̄ nəŋki i tsein̄ bain̄si i nsaka wi nalə. Ayakadəin̄, buku ni gbə wi i dzəh, jəbi wə bə ni shiki dzəki bəh wi, buku ka ni wə wi a kəin̄ i dzəh.”

16 Si bə n̄i jiə kimfasi kiwə yakadəin̄, wain̄ jəmi wi Bəøl wi nyukuni wəkə, wi ka tsə i di bi bəni bə jum wə, fuku i Bəøl.

17 Wi ka bəoŋ fwu wi mbaŋ wi bəni bə jum widəkə dzaka i wi a, “Dzô sumi wələ ma wə tsə bəh wi i tikwili wi fwu wi bəni bə jum, wi kan̄aki lə gia i fuku i wi.”

18 Wi ka dzə wi, ka tsə bəh wi i tikwili wi fwu wi jum wə, dzaka i wi a, “Bəøl mi wi nsəŋ bəoŋ mih, dzaka a mih dzô sumi wələ ma mih dzâ bəh wi i wə, a wi kan̄aki lə gia i fuku i wə.”

19 Tikwili wiwə ka kaŋa wi i tsein̄ wə, bəh wi baka gwu, wi bikə i wi a, “Akə nə wə nəŋki i fuku i mih a?”

20 Sumi wiwə chukuli a, “Bəju bədəkə jiə kimfasi a bə ni dzaka lə i wə a wə nyâ shí dzâ Bəøl wi dzə i bəni bə bə sakaki kwili kijiəli, a bə nəŋki tsein̄ ləkə bain̄si i nsaka wi wə bindzəŋ, bə dzakaki yaka kwayi fə fəni i wə wi.”

21 Kiə wə ki bûm kə, kəm bəni kələ feiŋ bə tsə bəni mbaŋnyani num bə gbə wi i dzəh, bə dzi ɻkaŋ a bə ni dzi kə feiŋ nabə i mu feiŋ a kəbi a bə wə lə Bəøl. Bə kə i liə num bə kəiŋsi lo gwu, ka wəkəliki num gia yə wə ni dzaka.”

22 Tikwili wi fwu wi bəni bə jum wiwə ka dzaka a sumi yiwə tsâki, ka kin̄ i wi a si wi tsəki kiə wi ki fə kə a mi widəkə kīə a wi fuku gia yiwə i ɻgaiŋ.

Bəfaaŋ Bəøl i Kaysalia i Fəlek wə mi wi nsaka

²³ Tikwili wi fwu wi bəni bə jum wə ka bəəŋ kifwu kimbaŋ ki bəni bə jum bəfa dzaka i bə a, “Mbeinj kēiŋsi j̄lə bəni bə jum gi yifa (200) bəh bəni bə bikum mbaŋnanitaŋ (70) bəh bəni bəgəŋ gi yifa (200), i mbiəŋə wə bwukə nchəkə, bə ni nyə tsə i Kaysalia.

²⁴ Mbəinj kēiŋsi tə kikum i Bəəl, mbəinj dzâ tsâ bəh wi i Felek mi wi nsaka fieŋ fidəkə ma kôm wi i dzəh.”

²⁵ Si wi dzaka yaka, ka nyaka kiñwakti ki dzaka a.

²⁶ “Akə mihi Klawdius Lisias. Mih nyakaki kiñwakti kələ i wə mi wimbum Felek wə mi wi sakani. Mih bəniki dzəki i wə.

²⁷ Bəju si kwa mi wələka nəŋki i wəo. Mih ka wəkə a, akə mi wi Lum, buku bəni mbəŋ bə jum ka liə feinj ləkə wi i kaŋ yibə wə.

²⁸ Mih bə nəŋ i wəkə gia yə bə jiəki i wi fuŋ, mihi ka shi bəh wi i bəni bəbə bə bə sakaki tumi.

²⁹ Jəbi wə bə ni tseinj ləkə i yeinj, mihi ka yeinj a gia yə bə bwaŋki i wi cheinj akə a kiŋgukuli kəm bənchi bəbə maka wi fə gia yidəkə yə bə si kə i wəo wi yeinj, nabə i jiə wi i juŋ yi nsəŋ mə.

³⁰ Jəbi wə mi si fuku i mihi a Bəju bədəkə jiə kimfasi i wəo mi wələ, mihi ka chinsi wi i wə akisəkə. Mih dzaka tə a bəni bə bə jiəki gia i wi fuŋ dzâ yeinj num wə, bə dzaka gia yə bə kaŋaki bəh wi.”

³¹ Bəni bə jum ka fə asi tikwili wibə dzaka, dzə Bəəl nchəkə, bəh bə tsə buku i Antibati.

³² Chəkə buku wəo, bəni bə jum bə bə ni nyaniki bəh gvu bee Bəəl i kaŋ yi bəni bə bə ni nyaniki i bikum bəinj a bə tsəki bəh wi a ninshinj ka fiəni i jum wə i di bibə wə.

33 Bø tsø liø i Kaysalia, ka nya kiñwakti kiwø i mi wi sakani wiwø chu nya tø Bøøl i wi.

34 Wi fa kiñwakti kiwø, ka bïkø i Bøøl di biø wi buku yeinj. Wi ka wøkø a Bøøl kø mi wi Silishia,

35 ka dzaka i wi a, “Mih ni wøkøli lø nsaka wa i jøbi wø bøni bø bo kañaki nsaka bøh wø ni dzø buku fa.” Wi ka dzaka a bø dzø Bøøl ma bø tsø jøø wi i ntøø wi Hølød wø, ma bø tsøinjki wi.

24

Bø jiø nsaka wi Bøøl i Felek nshij

1 Si kañ dzø buku yite, Ananias fwu wi bøtii mføgia wø, bøh bøni bødøkø bø bo nø sakaki tumi, bøh Tøtulus wø wi nø kø wi keiñsi lani nchi, shi tsø i Kaysalia. Bø ka tsø yeinj Felek mi wi nsaka, jiø nsaka wibø køm Bøøl i wi nshij.

2 Bø ka bøøjø Bøøl, Tøtulus ka yisi i jiøki gia i wi wø, dzaka i Felek a, “Mi wimbum, kimboiñni kølø i tumi kølø wø i dzø buku i liø, a num køm nsaka wa wi ndzøñni, bøñkwuni bøh ndzøñni kø fa bøduli i tumi kølø wø num kañ ya.

3 Bøni bøchi wøkøki lø ndzøñni bimbum chu dzø nsaka wa i di bichi jøbi wichi.

4 Mih nøñki kø i dzø jøbi wa wichi, mih tsaki wø, a wø wøkøli a twesi, wø wøkø gia yø buku ki dzakaki.

5 Buku kø buku yeinj a mi wølø kø mi wi gia. Wi nyaniki nøñnikø ndani i kintæøønji Bøju wø i kifwu ki nshwainj wø kichi. Ayaka a chu num wi tikwili wi mbañ wø bøøjøki a wi Nasali.

6-7 Wi n̄i nəŋki i bəkəli tə juŋ yi fəni yi gia, buku kwa wi.*

8 Wə ka bikəyi gia i mi wələ, wə ni wəkə i wi gla yichi yə buku dzaka kəm wi.”

9 Si Tətulus dzaka yakadəinj, Bəju təbi, kəksi a gla yələ yichi kə ɪkəŋ.

Bəəl kəmyi dzaka i Fəlek nshinj

10 Mi wi nsaka wiwə fəkəni i Bəəl a wi dzaka. Wi ka dzaka a, “Mih kiəki a wə kə wə saka lə bənsaka i tumi kələ wə i jía yiduli wə. Mih kə bəh kinsanlı i num i wə nshinj i kəmyi dzaka kəŋŋj.

11 Wə ka dza ka bikəyiki, wə ni wəkə a kaŋ ka tsə dəkə jwəfi ntsə yifa si mih n̄i yaka i Jelusaləm i tsə tsa Nyə.

12 Bəju n̄i ka yeŋŋj, mih gukulı bəŋgukuli buku mi, bə n̄i ka yeŋŋj mih, mih nyini bəni i juŋ yi fəni gla wə nabə i juŋ yi tsani wə, nabə i di bidəkə wə i kwili wə.

13 Bə kaŋaki kə na gla yə yi chusiki a mih n̄i fə gla yələ yə bə jiəki i mih wə.

14 Mih bum yələ i wə nshinj, a mih tsaki Nyə wi bətii bəbuku biəli Dzəh yə bə bəɔŋki a yi kə yichu. Ayaka mih bumki num gla yichi yə yi kə i Kiñwakti ki Bənchi bə Muses wə bəh yə yi kə i Biñwakti bi bəni bə ntum bə Nyə wə.

15 Mih tsəiŋki tsəki a ninshinj i Nyə, a liŋ asi bəni bələ tə tsəiŋki, a bəni bə ndzəŋni bəh bəchu bəchi bi dza lə i kpí wə.

* **24:6-7** Biñwakti bikpu bidəkə kaŋaki lə 6b-8a num bə nyaka a, “Buku n̄i nəŋki i saka wi biəli bənchi bəbuku, Lisias wə tikwili wi kifwu ki bəni bə jum liə feŋŋj, ləkə wi i buku kaŋ, dzaka a buku dzə yəŋŋj num wə, a bə saka nsaka wiwə i wə nshinj.”

16 Ayakadəinj, mih məmsiki nalə i jəbi wichi wə i nəki nəni ki chən i Nyə nshinj bəh bəni, ka gia ma numki yə yi sakaki mih i shəm yinj mə.

17 Akə jía yiduli si mih nǐ buku i Jəlusaleṁ, mih ka fiəni tsə feinj i nya kpə i bəni mbən bə kwili, bəh i fəgia.

18 Akə gia yələ bə nǐ yεinj mih i juŋ yi fəni yi gia mə si mih fəki, num mih wəkə shi mbiŋ. Bəni nǐ mən feinj nabə dzaka ki kəmni.

19 A nǐ kə shən a Bəju bədəkə bə Əsia si bə nǐ kə feinj, ayaka bə si kaŋaki i numki fa i dzaka i wə gia yə bə kaŋaki kəm mih, jəbi wə gia yidəkə kə.

20 A kəbi yakadəinj, ma bəni bələ ni fuku gia yə bə ni yεinj a mih gbə jəbi wə mih nǐ numbeinj i bəni bə bə sakaki tumi nshinj,

21 a kəbi a gia yə mih ni də bwili bəh ja yiləkəli i bə a, mih kə i bə nshinj jəbi wələ lə i nsaka wə kəm mih ni bum a bəŋkwu bi dza lə i kpi wə.”

22 Si Bəəl dzaka yakadəinj, Fəlek wəkəli lə, a nǐ kə mi wi təksi kiə kəm Dzəh yi Bah, wi ka jiə nsaka dzaka a, “Jəbi wə Lisiəs wə tikwili wi fwu wi bəni bə jum, ni shi dzə, ka mih ni təinj nsaka wimbeinj.”

23 Wi ka dzaka a fwu wi mbaŋ wi bəni bə jum dzə Bəəl wi tsə jíə i dzu, wi chəniki wi. Ayakalə, a bə nyā wi bəh dzəh, ka nsəinj yi dzəki gəmtiki wi.

Fəlek jiə nsaka wi Bəəl i jla yifa wə

24 Kaŋ yidəkə tsə, Fəlek bəh Dusila kpə wi wə wi nǐ kə mi wi Ju bə dzə. Fəlek tsə bəən Bəəl a wi dzə, wi ka wəkəlikı gia yə Bəəl dzakaki kəm njə wi shəm i Klistus Jisəs wə.

25 Si wi dzaka kəm si mi kə numki mi wi chən bəh si mi kə i təkniki bəh gwu yi bəh si Nyə bi saka bəni,

Felek wəkə yaka lə ka lwa. Ayaka wi ka dzaka i Bəol a, "Wə kələ tsəki i liə, jəbi wə mih ni kaŋa jəbi mih ni fiəni bəəŋ wə."

²⁶ Wi ni dzaka yakadəinj, kaŋa kiñkwaka a jəbi widəkə Bəol ni tanji lə ŋgaiŋ. Ayaka wi shi a bəəŋki Bəol a feinj feinj a bə wi təkəki biεinj bi təkəni.

²⁷ Ayaka, yaka, jía yifa tsə. Bə bi ka jia Bəlsius Festus i kimgbəkə ki Felek wə, Felek ka nəŋki a ŋgaiŋ fə Bəju kəŋki ŋgaiŋ, wi ka bee Bəol i juŋ yi nsəŋ mə.

25

Bəol dzə nsaka wi tsə bə wi i Nkuŋ wi Lum nshinj

¹ A dzə num i kaŋ yitali wə si Festus yisi i sakaki kimbu ki tumi ki Judea, wi nyə i Kaysalia ka yaka tsə i Jelusaləm.

² Bətii mfə gia bəmbum bəh kifwu ki Bəju i tumi kiwə wə ka dzə yeinj wi, jia nsaka wə bə kaŋaki bəh Bəol i wi nshinj, ka tsa wi a,

³ wi chūsi shəm yindzəŋni i bə i fə a bə chīŋsi Bəol a wi dzə i Jelusaləm. Bə n̄i fəki yaka, num bə kεiŋsi lə a bə ni gbə wi i dzə i wə.

⁴ Festus chukuli i bə a, "Bəol kə i juŋ yi nsəŋ mə i Kaysalia, mih mwi ni fiəni tsə lə feinj i kaŋ yələ wə.

⁵ Bəni bə bə kaŋaki ŋga i saka bənsaka, bədəkə b̄ləli mih i tsə i Kaysalia, i dzâka gia yə wi gbə yeinj i jəbi wə gia yidəkə kə."

⁶ Festus n̄i nə bəh bə i tsə buku ka kaŋ nyan yuwidəkə jwəfi, ka wi fiəni shi tsə i Kaysalia. Si chəkə buku wə, wi tsə i juŋ yi nsaka mə, dzaka a bə dzâ bəh Bəol.

⁷ Si Bəol dzə, Bəju bə bə n̄i buku dzə i Jelusaləm shi tsə feinj, ka numbeinj fiəli tali wi, ka yisi i jiəki gia

yiduli i wi fuŋ, yi nchiŋ kəbi. Ayakalə, gia yidəkə n̄i kəkə yə bə n̄i kə i fuku yi chusi a wi fə gia yidəkə i yə wə bə n̄i dzakaki.

⁸ Bəəl baŋyi gwu yi bəh ndzaka, ka dzaka a, “Mih ka gbo dəkə nchi wi Bəju, nabə wi juŋ yi fəni yi gia, nabə bəh wi N̄kuŋ wi Lum.”

⁹ Ayakalə, Festus bə nəŋ a ḥgaiŋ fə Bəju kəŋki ḥgaiŋ, ka bikə i Bəəl a, “Wə kəŋki lə i yaka tsə i Jəlusalem a mih mwi ni saka nsaka wa fəiŋ i gia yələ wə a?”

¹⁰ Bəəl chukuli a, “Mih si num lə fa i di bi nsaka nshinj, a num bi N̄kuŋ wi Lum. A num i fa wə bə kə i saka nsaka wuŋ. Wə mwi kiə na bindzəŋ a mih ka gbo dəkə gia yidəkə i Bəju.

¹¹ A kabə num a mih bwiŋ nchi widəkə, nabə i gbo gia yə yi kə i fə a bə wə mih, mih ma ni nəiŋ i kpi. Ayakalə, a kabə num a gia yə bə jiəki i mih fuŋ a, akə ntəkə, ayaka mi widəkə məŋ wə wi kə i nya mihi karŋ yi Bəju bələ wə. Mih tsaki a nsaka wuŋ tsə i N̄kuŋ wi Lum nshinj.”

¹² Festus wəkə yakadəiŋ, bəh bəni bu bə bə n̄i sakaki bənsaka chumyi dzaka. Wi ka dzaka i Bəəl a, “Si wə kə wə tsa lə a nsaka wa tsə i N̄kuŋ wi Lum nshinj, yaka wi ki tsəki lə fəiŋ.”

Festus fuku i N̄kuŋ Aglifa kəm bə nsaka wi Bəəl

¹³ Kaŋ yidəkə tsə, N̄kuŋ Aglifa bəh Benis* laa njikə i Festus i Kaysalia i bəni i wi.

¹⁴ Si bə ni nə fəiŋ i kaŋ yiduli wə, Festus dza fuku i N̄kuŋ kəm nsaka wi Bəəl, ka dzaka a, “Mi widəkə kə fa si Felek n̄i bee i juŋ yi nsəŋ mə,

* **25:13** Benis n̄i kə jəmi yi N̄kuŋ Aglifa.

15 si mihi ni tsə i Jelusaləm, bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə sakaki tumi ki Bəju jiə nsaka wiwə i mihi nshinj a mihi dzaka a wi gbə nsaka.

16 Mih dzaka i bə a, nəni ki bəni bə Lum ka bum dəkə i təinj a mi gbə nsaka, maka bə nya dzəh i mi wiwə i liə numbeinj i kintəən kintaiñntaij ki nsaka mə i bəni nshinj bə bəh bə kañaki nsaka, i banji gwu yi kəm gia yə bə jiəki i wi funj.

17 Jəbi wə bə n̄i dzə fa, mihi n̄i ka məti. Si chəkə buku wəo, mihi tsə num i juŋ yi nsaka wə ka dzaka a bə dzəh bəh mi wiwə.

18 Bəni bə bə ni kañaki nsaka ka num bəinj, bə nəki chusi kə ɳgbə wə mihi n̄i kwakaki asi bə dzakaki i mihi.

19 Bə ka dzakaki lə, a num gia yi ɳgukulini bəh mi wiwə kəm dzəh yə bə tsaki Nyə yeinj, bəh kəm bəh mi widəkə bə bəñki a Jisəs num wi n̄i kpi lə, ayaka Bəəl bwaŋ alə a wi keiñki wiwəm.

20 Si mihi si kiəki kə si mihi kə i liə i kintəən ki gia yiwə wə, mihi ka bikə i Bəəl yuwidəkə wi kəñki i yaka i Jelusaləm a bə saka nsaka wi feinj kəm gia yələ.

21 Wi chukuli a ɳgaij ni baanj a juŋ yi nsəj mə, a a bi təinjki a ɳkuŋ wi Lum nsaka wi ɳgaij. Mih ka dzaka a bə jiə wi i duz, i wəkəliki i tsə būku i jəbi wə mihi ni chiñsi wi i ɳkuŋ wi Lum.”

22 Aglifa wəkəli lə, dzaka i Festus a, “Mih mwi kəñki lə i wəkə gia yələ i dzaka ki mi wiwə wə.” Festus chukuli a, “Wə bi buku wəkəki lə kijiəli.”

23 Si chəkə buku wəo, Aglifa bəh Bənis ka nyaniki dzəki bəh kiñkəknı kimbum. Bə bətii kifwu ki bəni bənchi bəh bəni bəmbum bə kwili, nyani dzə liə i saŋ mə. Festus ka dzaka a bə dzəh bəh Bəəl.

24 Si bə dzə bəh wi, Festus dzaka a, “Nkuŋ Aglifa bəh bəni bəchi bə kə fa, mbeinj yeinj mi wələ. Akə mi wə Bəju bəchi dzəki yeinjki mih fa bəh i Jelusaləm kəm wi, wamyi, dzaka a wi kəkə mi wə wi kañaki i chu numki wiwəm.

25 Ayakalə, mih ka yeinj dəkə a wi fə gia yidəkə yə bə kə i wə wi yeinj. Si wi n̄i tsa a nsaka wi tsə i Nkuŋ wi Lum nshij, mih ka yeinj a mih ni chiñsi lə wi i wi.

26 Ayakalə, mih təksiki kiəki kə gia yə mih kañaki i nyaka i Nkuŋ tikwili wuŋ kəm wi. Ayakadəiŋ, mih ka təm wi i liə i mbeinj bəchi nshij i na bə wə Nkuŋ Aglifa, a mbeinj tsəinj lâkə i nsaka wi wələ, yudəkə mih ni kwati gia yə mih kə i nyaka.

27 Mih yeinj na yi kəkə chən i mih i chiñsi mi wi nsən i Nkuŋ mih kəbi i chusi gia yə bə kə i dzakaki a wi gbə yeinj wə.”

26

Bəəl bənyi gwuyi i Nkuŋ Aglifa nshij

1 Nkuŋ Aglifa ka dzaka i Bəəl a, “Akə di bia i liə i dzâka bəh dzaka ka.” Bəəl ka giñsi kañ i bəinj, yisi i kəmyiki dzaka dzaka a,

2 “Mbeεε, mih yeinj a, akə fwu wi ndzəñni a mih num i wə nshij i dzaka bəh dzaka kəñj dainj gia yichi yə Bəju jiəki i mih funj.

3 Mih dzakaki lə, kəm wə təksiki kiəki lə nəni kə tumi ki Bəju bəh bəñgukuli bə bə si kañja. Ayakadəiŋ, mih tsaki wə i kâñja shəm twəsi i wâkəli gia yə mih nəñki i dzaka.

4 Bəju bəchi kiəki lə nəni kəñj i yisi na mih keinj sumi. Bə kiə si mih n̄i nəki i tumi kibuku wə bəh i Jelusaləm.

5 Bo kiəki lə na bindzəŋ a, i yisi i jəbi wi dəəŋ wə a mih kə mi wi mbaŋ wi Bəfalasi num mbaŋ wə wi ləkəki i già yi Nyə wə, tsə bəmbaŋ bəchi. Yələ kə già num bə kabə kəŋ, ma bə ni fuku bəh dzaka kibə, bə num i bum a, akə ŋkəŋ.

6 Mih num fa i liə i nsaka wələ wə kəm mih tsəŋki tsəki a ninshinj, kiə kiŋkaka kə Nyə nĩ kaka i bətii bəbuku.

7 Kiŋkaka kələ kə kə chwəŋkijuŋ kibuku jwəfi ntsə bəfa wəkəliki, si bə tsaki Nyə kəksi wi nchəkə bəh nshi. Mbəε, akə kəm kiŋkaka kələ Bəju kaŋaki nsaka yεiŋ buku bə.

8 Mih bikəki i mbəiŋ i liə, akə kəm nə mbəiŋ ləkəki i bum a Nyə kələ i dzasi mi i kpi wə a?

9 Mih mwi nĩ kwakaki a mih kələ i fə già yichi, i yεiŋ a mih chiksi yeli wi Jisəs wi Nasali.

10 Ayaka yələ kə già num mih nĩ fə lə yi i Jəlusalem. Mih nĩ dzəki ŋga i bətii mfə già bəmbum, kwayi bəni bəduli bə bə nĩ kə bə Nyə, fah i juŋ yi nsəŋ mə. A nĩ kəkə a yələ shəŋ. Jəbi wə bə nĩ kə a bə nəŋki i wəayi bə mih tə nĩ təbiki lə.

11 Mih nya ŋgəkə i bə a fəiŋ fəiŋ i juŋ yi tsani wə yichi, kaŋyi a bə dzakaki já yichu kəm mi wə Jisəs. Shəm bəkə mih bəh bə nalə, mih nĩ bwəŋki lə gvu i bə cheiŋ, i tsə buku i kikwili ki bəni bədəkə wə.

Bəəl chufuku si wi nĩ kwuni ka num mi wi Klistus

12 Mih ka nyə ka tsəki i Damaskus, num bətii mfə già bəmbum nya mih bəh ŋga, ka chu nyaka kiñwakti nya i mih.

13 Mbəε, mih kabə tsə a num nshichuŋ asi wəŋ yaka lumsi, mih yεiŋ baiŋni bidəkə bi dza baiŋ lə

mwaiŋ i bεiŋ bi baiŋ tsə wəŋ, bi baiŋ shi i mih wə bəh i bəni bə buku bə n̄i nyaniki.

¹⁴ Buku bəchi dza gbəyi i kuku, mih ka wəkə ja yi dzaka dzə i mih i já yi Hibulu wə a, ‘Səəl, Səəl, wə bwaŋki gvu i mih cheiŋ kəm nə lə? Wə fəki lə, wə chəkə num gwu ya, asi na’ yi nəm si chəkə gwu yi i mbəŋ wi ba wi wə.’

¹⁵ Mih ka bikə a, ‘Bah Akə wə ndə?’ Ayaka wi chukuli a, ‘Akə mih Jisəs, a num mih wə wə bwaŋki gvu i wi cheiŋ.

¹⁶ Dzá nūmbεiŋ. Gia yə yi fə mih, a mih tumбуку i wə akə i babwili wə ka mi wuŋ wi nəm, ka wə bi fūkuki gia yə wə yεiŋ ndaiŋ bəh yə mih keiŋki i ni chusi i wə.

¹⁷ Mih ni gamti lə wə i kaŋ yi Bəju wə bəh bəni bə bə kəkə Bəju, a num bə bə mih ni faaŋ wə i bə,

¹⁸ wə tsə wəli dzákəh yibə, wə bwili bə i jisi wə, wə j̄lə bə i baiŋni wə, bə ka ni buku i kaŋ yi Satan wə, i num bəh Nyə, bə ni jiə shəm i mih wə, ka Nyə ni dalinya chu bibə. Bə ni ka kwati kimbu i di bi bəni bə wi n̄i fə a, akə na mbu.’

¹⁹ Mbεε, si yi n̄i num yakadəiŋ, mih ka fə asi wi n̄i dzaka i mih i bεiŋ.

²⁰ Mih ka yisi, yisi i fukuki i Damaskus, ka mih tsə i Jelusaləm. Ayaka mih nyani i bitumi bichi i Judea bəh i bitumi bichi biə bi kəkə bi Bəju, i fukuki i bə a bə kwâni shám yibə, bə chû i Nyə, bə fəki num gia yə yi chusiki a bə kwuni.

²¹ Akə gia yə yi fə ka Bəju kwa mih i juŋ yi fəni yi gia wə, kabə nəŋ i wəo.

²² Ayakalə, i dzə buku bidain mih kə kəm bə ŋamti wə Nyə gamtiki mih yεiŋ. Na ka mih num fa i liə i fukuki i bəni bəmbum bəh i bənchiŋ. Gia

yə mih fukuki kə a yə Muses bəh bəni bə ntum bə Nyə n̄i lakaki a yi bi dzə num lə.

²³ Bə n̄i dzakaki a Kimbwili wə Nyə n̄i kakə kañaki lə i bi dzâ yēinj ŋgækə, a nūm mi wi ninshij i bi dzâ i kpi wə, wi bi chusiki lə bainjni i Bəju bəh i bəni bə bə kəkə Bəju.”

²⁴ Si Bəol n̄i keiñki wi banji gwu yi, Festus dza kiñ lə kiñni ka dzaka a, “Bəol wə si yuñsi yuñsini. Nlani wa wimbum wələ fə wə bə yuñsi.”

²⁵ Bəol chukuli i Festus a, “Mih yuñsiki kə yuñsini mi wimbum. Gia yə mih dzakaki akə ŋkən̄, mih dzakaki mfi mbiñ num feiñ.

²⁶ Mih dzakaki i Nkuñ lə lwa kə, kəm wi kiəki lə gia yələ, yi ni ka num dəkə i nyumi wə, yidəkə chu num kə yə wə məñjniki.

²⁷ Mbεε, wə bum alə a gia yə Biñwakti bi bəni bə ntum bə Nyə dzakaki a? Mih kiəki lə a wə bum.”

²⁸ Ayaka Nkuñ Aglifa bikə i Bəol a, “Wə kwakaki a wə ki fiəniki lə mih i num mi wi Klistus i jəbi wi juli wələ wə a?”

²⁹ Bəol chukuli a, “Kən̄ a numki i jəbi wi juli wə nabə wi dəəñ wə, ntsa wuñ i Nyə kə a, a ma numki a wə shəñ. Mi whichi wə wi kə fa dainj wi wəkəliki si mih dzakaki wi fiəni numki aka mih tə, ayaka wi ma baañ i bənsəñ bələ wə.”

³⁰ Nkuñ ka dza bəiñ, mi wi sakani bəh Benis bəh bəni bə bə n̄i kə bəh bə ka biəliki.

³¹ Bə buku, ka dzakaki a bə bə a, “Mi wələ ka fə dəkə gia yə bə kə i wəo wi, nabə i jiə wi i juñ yi nsəñ mə.”

³² Nkuñ Aglifa ka dzaka i Festus a, “Asi kəkə a mi wələ numki num wi tsa lə a nsaka wi tsə i Nkuñ wi Lum, ma bə bee wi.”

27

Bə chiŋsi Bəəl i Lum

¹ Jəbi wə bə n̄ kəiŋsi a buku bəh Bəəl i liə i ḥgwuki wimbum wə i tsə i tumi ki Itali wə, bə ka nya Bəəl bəh bəni bə nsəŋ bədəkə i kaŋ yi Julius wə wi n̄ kə fwu i mbaŋ wi bəni bə jum bədəkə a num wi N̄kuŋ wi Lum.

² Buku bə liə i ḥgwuki wimbum wə wi buku i Adamitium, wi num i ni numyiki tsəki i kpa i kimbu ki di ki bəkə yi Eisia wə. Alistakus mi wi Təsalənika, i tumi ki Masedənia num tə buku bə. Buku bə ka tsəki.

³ Chəkə buku wəə, buku dzə buku i Sidən, Julius chusi kiŋkəŋ i Bəəl, ka bee wi a wi tsə yeiŋ nséiŋ yi i kwili kintəeŋ ka bə gamti wi bə biεiŋ biə wi nəŋki.

⁴ Jəbi wə buku ni fiəni liə i ḥgwuki mə feiŋ, kabə tsəki, fiəkə dzə i buku nshin̄ chini, buku ka kwaŋki tsəki i fikpəŋ fikpəŋ i tumi ki Sayblus kə ki kə i bəkə kintəeŋ ki kəŋki fiəkə.

⁵ Buku tsə daŋ kinchwə kimbum kə ki kə i fintəŋ kitumi ki Silishia bəh ki Bamfilia, ka dzə i kwili wi Mila i tumi ki Lisia wə.

⁶ Fwu wi mbaŋ wi bəni bə jum wə ka yeiŋ ḥgwuki i bəkə num wi buku dzə i Aleksandia danjsi tsə sə i Itali, wi bwili buku, ləkə buku yeiŋ wə.

⁷ Buku bi dza feiŋ, nyani alə tesi tesi i kaŋ yiduli wə, buku fum i bəŋgəkə bələ wə i tsə buku i kwili wi Sinidus wə. Si fiəkə n̄ bumki kə a buku tsə i ninshin̄ chəŋ, ayaka buku ka kwuni ka kwaŋ tsə dzəh i Klet tumi ki bəkə kintəeŋ wə, di biwə ka kəŋki buku bəh fiəkə, buku ka tsə daŋsi Salməni di biə bi liəki tsəki i bəkə kintəeŋ.

8 Buku ka kwañki tsəki a bəkə kpəŋ bəkə kpəŋ, fum num fumni ka buku buku i di biə bə n̩ bəøŋki a Kpa wi Bəkə wi Kimbəøŋni, kə ki n̩ kə kəmsi i kwili wi Lasia wə.

9 Si buku n̩ kə num buku bəkəli lə jəbi wi dəəŋ i dzəh, a n̩ kə yaka num Chəkə Bimbam bi Ndalinya Chu tsə lə, a num i jəbi wi fuŋni kiləkəli wə, Bəol ka nya kintəfi i bəni bə i ḡgwuki mə a,

10 “Bəba, mih yeiŋ a i yisi fa i tsə ninshinj nyani wibukumbeinj ni bəkə lə, kinlaka kimbum ni numki lə, nlaka wiwə ni numki kə a biεiŋ shəŋ bəh ḡgwuki, bəni tə ni kpiyi lə.”

11 Ayakalə, fwu wi bəni bə jum wə nəki wəkə kə ndzaka wi Bəol, ka wəkə n'yi num i fwu wi bəni bə ḡgwuki bəh tii ḡgwuki wiwə.

12 Yeiŋ si chweinj wi bəkə yiwə n̩ ndzəŋki kə ka bə num feiŋ i jəbi wi fuŋni kiləkəli wə, mi wi duli ka təbi a yi ndzəŋki lə a bə məmsiki tsəki a ninshinj, yuwidəkə bə ni tsə buku i chweinj wi bəkə yi Fəniks wə, a num tumi i Klet ki kəŋ fiəkə, i tsəsi jəbi wiwə feiŋ. Chweinj wi bəkə wiwə n̩ kə ki tseinj daŋsi i kimbu ki nimbeinj bəh kishəinj i di biə wəŋ tsəki liəki.

Fubi kiləkəli giŋ ḡgwuki wimbum

13 Fiəkə yidəkə dza ka yakaki dzəki i kimbu kishəinj wə a tesi tesi, bəni bə ḡgwuki bəwə ka kwakaki a bə kwati fiəŋ fiə bə si nəŋki. Bə ka babwili ntukpa wi ḡgwuki, ka tsəki a i chweinj wə chweinj wə i bəkə yi Klet wə.

14 Bə bəøŋ fubi kiləkəli kiwə a, “Fubi ki kimbu kitsəinj yi kimiəkə i di biə wəŋ bukuki”, fubi kiwə dza tumбуку dzə i tumi kə wə, ka shi i bəkə. **15** Si ki

shi dzə, chəkə i ḥgwuki wə, dzəh nəki num kə fεiŋ ka ḥgwuki wiwə tsəki i fuŋni kiwə wə, bə ka bee ḥgwuki wiwə i fuŋni kiləkəli kiwə wə ki giŋ ka tsəki bəh wi.

¹⁶ Buku ka tsəki a tsəni, tsə daŋsi tsə i kimbu kishεiŋ wə i tumi kinchinj kidəkə wə i kintəəŋ ki bəkə yə bə bəɔŋki a Kawda. Tumi kiwə bə kəŋ buku bəh fiékə, buku ka fumki i yaksi ḥgwuki i chwεiŋ wi bəkə wimbum wə.

¹⁷ Buku yaksi, ka shu kaŋa ḥgwuki wimbum wiwə bəh bəkwu a wi ma shayyi, jəbi wə buku n̄i tsaki buku bá lwa a ḥgwuki wiwə ni tsə chəkə lə gwu yi i dumi kinshambu wə i bəkə kintəəŋ i kəmsi tsə i tumi ki Libia wə. Bə ka shisi mbuŋ wi fiékə, ka bee ḥgwuki wiwə bá tsə a wi wi.

¹⁸ Si fuŋni kiləkəli kiwə ni ləkəki tsəki a ninshiŋ, chəkə ka buku wəo, bə ka yisi i bwiliki biεiŋ i ḥgwuki wimbum wiwə mə, ləøyiki i bəkə.

¹⁹ Chəkə chu buku wəo, bəni bə ḥgwuki bəwə ka bwili biεiŋ bi ḥgwuki mə ləoyi i bəkə bəh kaŋ yibə.

²⁰ Kaŋ yiduli tsə maka buku yeiŋ wəŋ nabə bijəŋ, fuŋni kiləkəli kiwə keiŋ jumi a jumini a num kə ki twesi, buku ka kiəki a yibuku kaa lə.

²¹ Si bəni n̄i kə num bə nə i kaŋ yiduli wə dzi kə fiεiŋ, Bəl dzə num i ninshiŋ ka dzaka a, “Bəba, a n̄i kə a mbεiŋ bum i wəkə yinj a bə baŋ a Klet, ma bukumbεiŋ ka kwati dəkə ḥgəkə wələ bə kinlaka kələ lə.

²² Ayakalə, mih tsaki a mbεiŋ kāŋa shəm, kəm mi i mbεiŋ kintəəŋ ni laka kə, a ni laka shəŋ a ḥgwuki wimbum wələ.

²³ Mih dzakaki lə kəm Nyə wə wi kaŋaki mih, a num wə mih tsaki i wi, wi si faaŋ chinda wi i mih dainj nchəkə wi dzə num i mih kpəŋ,

24 ka dzaka i mihi a, ‘Bəol, ma lwâki. Wə kañaki i bi num i Nkuŋ wi Lum nshinj. Tsēinj, si Nyə chusi kinjkəŋ i wə ka fə a mi widəkə i mbaŋ wi bəni bə mbeinj bə kə i ḡgwuki wimbum wələ wə ni laka kə.’

25 Ayakadəinj, bəba, mbeinj kâŋa shəm. Mih jiə shəm i Nyə wə, a già yə wi dzaka i mihi ni num ayaka si wi dzaka.

26 Ayakalə, ḡgwuki wimbum wələ kañaki lə i ni tsə chəkə gwu yi i tumi kidəkə wə i bəkə kintəeŋ.”

27 A dzə num i kaŋ jwəfi ntsə bənaa funni kiləkəli kə keiŋ fiəli a fiəlini bəh buku i kinchwə kimbum ki Adia wə.* A dzə num ka nchəkə kintəeŋ, bəni bə bə nəmki i ḡgwuki wiwə wə dza ka kwakaki a yudəkə bə si kəmsi tsə i chweinj wə.

28 Bə ka fəkəni bəkə si yi liəki bəh kwu num bə shiŋsi fięŋ fi jili yeinj wə, ka yeinj yi num a bəntəm mbaŋfia. Ayaka bə tsə kpəiŋsi i ninshinj, chu fəkəni , ka yeinj yi num a bəntəm jwəfi ntsə bəte.

29 Bə ka lwaki a yudəkə ḡgwuki kələ i chəkə i biaŋa wə, ka shisi bəntukpa bənaa i bəkə i ḡgwuki jum, ka tsaki alə chəkə wəo.

30 Bəni bə bə nəmki i ḡgwuki mə dza ka nəŋki i yəkə buku i ḡgwuki wimbum wiwə mə, bə ka nəŋki i shisi ḡgwuki winchiŋ i bəkə, ka bə kwayi fə a bə nəŋki i shisi bəntukpa i shi bi ḡgwuki wə i bəkə.

31 Bəol ka dzaka i fwu wi bəni bə jum wə bəh i bəni bu a, “Bəni bələ ka məm i buku i ḡgwuki wimbum wələ wə, na ma mi widəkə i mbeinj wə ma ni bəinj.”

32 Bəni bə jum ka təinjyi bəkwu bə bə n̄i kaŋa ḡgwuki winchiŋ wiwə yeinj i wimbum wə, ka bee a

* **27:27** Binwakti bidəkə bəəŋki kinchwə kimbum kələ a Meditelian.

wi ləŋki tsəki.

33 Asi chəkə n̄i wəəki dzəki, Bəol ka tsa bəni bəchi a bə dz̄i fięj, ka dzaka a, “Daiŋ si num kaŋ jwəfi ntsə bənaa mbein̄ num a bəh nlwa maka mbein̄ ləkə fięj i dzaka mə.

34 Ayakadəin̄, mih tsaki mbein̄ a mbein̄ dz̄i fięj, ka bi nya mbein̄ bəh ńga. Ayaka na juŋ yi fwu i mi fuŋ ni laka kə.”

35 Si wi dzaka yakadəin̄, ka dzə bləd, nya kiyəŋni i Nyə, gbe ka dziki i bəni bəchi nshin̄.

36 Bə bəchi ka kaŋa shəm ka dzi.

37 Buku bəchi bə buku n̄i kə i ńgwuki wimbum wiwə mə n̄i kə bəni gi yifa bəh mbaŋnanitaŋ ntsə bəsə (276).

38 Jəbi wə bəni bəchi n̄i dzi fwuli, bə ka bwili gəŋ yə yi n̄i kə i ńgwuki mə, ləoyi i bəkə i fə a wi yaŋsi.

Ngwuki shakyi

39 Jəbi wə chəkə n̄i wəə dzə, bə yein̄ tsə kpa, bəni bə bə nəmki i ńgwuki mə nəki kiə kə di biwə. Ayakalə, bə yein̄ nchisi wi bəkə num wi tsə buku i mishambu wə, bə ka yein̄ a bə kələ i məmsi a ńgwuki liə tsə num fein̄ i bəkə kpəŋj.

40 Bə ka təin̄yi bəshəin̄ bə mini shi tsə i bəkə, ka chu fiəni shwa bəkwu bə bə n̄i kaŋayi bəmbəŋ bə bə lumsiki ńgwuki yein̄, ka yaksi mbuŋ wi fiəkə i ninshin̄ fiəkə liə yein̄ ka chiniki ńgwuki wiwə wi bá tsə i nchisi wə i bəkə kpəŋj.

41 Ayakalə, wi tsə chəkə gwu yi i dumí ki mishambu wə i bəkə. Kimbu ki ńgwuki ki ninshin̄ liə baŋ fein̄ chu nəŋni kə. Bəwaa bə ləkəli shakyi təkə kimbu ki jum wə kə.

42 Bəni bə jum dza kabə nəŋ a bə wəoyi bəni bə nsəŋ bəchi ka bədəkə ma ni chāli būku i gēinj.

43 Ayakalə, fwu wi bəni bə jum wə ka nəŋki i ləkə Bəəl, ka kanji a bə ma fə yakadəinj, ka dzaka n'yi a bəni bə bə kiəki nchali yisi gbəyi chali buku i kpa,

44 ma kiŋka ki bəni bədəkə baanj biəli num i bibanj bi kəinj bəinj bəh i bishakli biŋka bi ŋgwuki wə. Yələ kə dzəh yə buku n̄i məmsi i buku yaka kpa wə alə nyiki.

28

Bə Bəəl dzə buku i Malta

1 Si buku n̄i tsə buku i kpa wə alə nyiki yakadəinj, ka wəkə a, bə bəŋki di biwə a Malta, a num tumi i bəkə kintəən.

2 Bəni bə tumi kiwə chusi kiŋkəŋ kiləkəli i buku, dzə buku, kpa gbuku buku ka jəkəki, kəm dzaŋ n̄i kə yi yisi lə i dzəki fiékə num.

3 Bəəl nyani juŋni ŋgaŋa, ka tsə i kpa, ayaka fəkə num i ŋgaŋa yiwə mə, gbuku shili fə fəkə kiwə buku ka nəm tsəinj yi ka shəinj baanj yeinj wə.

4 Bəni bə tumi kiwə ka yeinj si ki shəinj baanj i tsəinj yi wə, ka dzakaki a bə bə a, “Mi wələ n̄i wəo mi. Wi si bəinj i bəkə, ayakalə ləinj kwa wi, wi ni baanj kə wiwəm.”

5 Ayakalə, Bəəl mikə fəkə kiwə ki gbo i gbuku mə, gia yidəkə nəki num kə bəh wi.

6 Bəni bəwə ka wəkəliki, kwaka a gwu yi Bəəl ni yisi lə i məki, yudəkə a wi ki gbəki kpiki lə. Si bə ni wəkəli wəkə məŋ məŋ, bə ka yeinj a gia yidəkə ka num dəkə bəh wi, bə kwuni kiŋkwaka kibə dza ka dzakaki a, “Mi wələ kə nyə widəkə.”

7 Mi wə wi n̄i sakaki di biwə fein̄ n̄i kañaki lə kikhə, ki kəmsi tsə i di biə buku n̄i kə. Yeli wi mi wiwə num a Bublius. Wi dzə buku fein̄, buku bə nə i kañ yitali wə wi təkn̄i yaka bəh buku na bindzən̄.

8 Yi num a tii Bublius n̄i kə i nañbein̄ gwu num bəh wi tasi bəh chwə yi bəkəli. Bəl ka liə tsə i lum wə wi n̄i nəki yein̄, jiə kañ i wi wə, tsa ka chuku wi.

9 Si yi n̄i num yakadəin̄, bəni bə tumi kiwə kichi bə bə n̄i kañaki jwéin̄ ka dzəki Bəl chuku tə bə.

10 Bə ka nyaki buku bəh biein̄ biduli. Jəbi wə buku n̄i nyəki fein̄, bə chu dzə a bəh biein̄ bichi biə buku n̄i kəñki jiə i ñgwuki mə.

Bə Bəl nyə i Malta ka tsə i Lum

11 Buku liə i ñgwuki wimbum mə ka tsəki num buku nə lə i Malta i tumi ki bəkə kintəən̄ kifiən̄ kitali. Ngwuki wiwə n̄i kə wi Aleksandia wə bə n̄i bəñki a Bənyə bə bə kə Bimañsi,* ayaka wi n̄i kə i tumi kiwə wə wəkəli a jəbi wi fiəkə yiləkəli n̄i tsə dañsi.

12 Buku tsə buku i bəkə kpən̄ i kwili wi Silakus wə, nə fein̄ i kañ yitali wə,

13 ka nyə fein̄, tsə buku i kwili wi Legium wə ka nə tə fein̄. Si chəkə buku wə, fiəkə yisi i yakaki dzəki i kimbu ki shəin̄ wə, buku ka tsəki, i kañ yifa wə, buku dzə buku i kpa wi Butiəli wə.

14 Si buku dzə buku fein̄, yein̄ bəni bə bumni fein̄, bə tsa a buku dzə ma buku bə n̄i kañ nanitan̄. Buku bə ka nə, buku ka nyə dzə i Lum.

15 Si buku n̄i tsəki, bəni bə bumni bə Lum ka wəkə a buku si dzə wə, bə buku ka nyaniki dzəki a buku

* **28:11** Bənyə bələ kə bə bə bəñki a Kastə bəh Bulək.

bə baŋsi. Ayaka bə dzə buku na i shi yi Abiyus wə, bəh i Jun yi Bəni bə Nyanini wə Yitali. Asi Bəəl yeinj bə, shəm yi də, wi nya kiyəŋni i Nyə.

¹⁶ Buku dzə buku i Lum, bə bee Bəəl wi ka numki mfih wi mbəŋ, mi wi jum widəkə chəəŋni kə wi.

Bəəl num mi wi nsəŋ i Lum wi fuku gia yi Nyə feinj

¹⁷ Kaŋ ni tsə yitali, Bəəl bəəŋ kifwu ki Bəju bə feinj. Asi bə dzə, wi dzaka i bə a, “Bwa bə nih bəŋ, mih kə i bənsəŋ wə lə num bə n̄i kwa mih i Jelusaləm, nya i kaŋ yi bəni bə Lum wə na maka mih gbə na i gia yidəkə wə i bəni bəbukumbəinj nabə i nəni ki bətii bəbukumbəinj.

¹⁸ Jəbi wə bəni bə Lum ni tsəinj ləkə i nsaka wuŋ wə, nəki yeinj kə gia yə bə kə i wəo mih yeinj. Bə ka nəŋki i bee mih,

¹⁹ ayakalə, Bəju nəki bum kə. Mih n̄i kaŋaki a tsâ a nsaka wuŋ tsâ i ninshinj i Nküŋ wi Lum. Mih n̄i dzakaki yakadəinj, a kəbi a mih kaŋaki lə gia yidəkə i jiə i bəni mbəŋ funj.

²⁰ Akə gia yə yi fə mih ka mih bəəŋ mbəinj a bukumbəinj dzâka. Mih kə i bənsəŋ bələ wə lə num kəm bə mi wə bukumbəinj bəni bə Islae n̄i wəkəliki.”

²¹ Bəni bəwə ka chukuli i wi a, “Buku ka yeinj dəkə kiñwakti kidəkə ki dza dzə i Judea kəm wə, mi widəkə i bwa bə nih bə buku bə bə nyə dzə feinj ka səmi dəkə wə i buku nabə i dzaka gia yichu kəm wə.

²² Ayakalə, buku si kəŋki lə i wəkə i wə kəm kiñkwaka ka. Yə buku kiəki kə shəŋ a mbaŋ wə wə kə yeinj bəni bəchi dzakaki lə kəm wi.”

²³ Bə ka jiə chəkə biə bə bi dzəki ma Bəəl dzaka i bə. A dzə num i chəkə biwə, bəni bəduli juŋni i di biə wi n̄i nəki, wi yisi i fukuki bainjsiki gia yichi i

bə, i yisi kinchəñəchəñə i tsə buku i fijəbi, fuku kəm
 ᱥkuŋ bi Nyə. Wi bá chu dzaka i bə chusi gia yə yi kə
 i Kiñwakti ki Bənchi bə Muses bəh i Biñwakti bi bəni
 bə ntum bə Nyə mə kəm Jisəs, məmsi i fə a bə bûm
 gia yə ᱥgaiñ dzakaki a yi kə ᱥkəñ.

24 Ayaka bəni bədəkə bum gia yə wi n̄i dzakaki,
 bədəkə nəki bum kə.

25 Bə n̄i dza ka shakyiki di feiñ a bə bə yisi i
 bukuyiki a num si Bəol ləø ja a, “Gia yə Kiñ'waka ki
 Bainjni n̄i dzakaki i bətii bəbukumbəiñ tsə dzəh i mi
 wi ntum wi Nyə wə Isaya a n̄i kə na ᱥkəñ.

26 Wi n̄i dzaka a,
 ‘Tsâ dzâka i bəni bəwə a,
 mbəiñ bi wəkəki lə na gia bindzəñ ayakalə wəkə kiə
 kə,
 tsəiñ na biein bindzəñ ayakalə yeiñ kə,

27 Yi num yakadəiñ kəm shóm yi bəni bəwə kə
 yi də lə.

Bə banj bintuni bibə,
 ayaka banj dzâkəh yibə.

Bə fə yakadəiñ a dzâkəh yibə ma ni yeiñki di,
 bintuni bibə wəkə kə gia,
 shóm yibə shili,

ka bə bi fləni dzə i mih, ka mih chūku bə.’”

28 Bəol ka kaasi a, “Mbəiñ kiəki a ntum wi Nyə wi
 mbəiñ wələ kə num wi faanj i bəni bə bə kəkə Bəju,
 bə num i ni wəkə.”

29 † [Si wi dzaka yakadəiñ, Bəju bəwə dza ka
 bukuyiki, gukuli i gia yiwə beiñ a bə bə, kiñgukuli
 kiwə n̄i kəkə ki twəsi.]

30 Bəol ka nəki i juñ yə wi n̄i gəm i jía yifa wə, dzâ
 bəni bəchi bə bə n̄i dzəki i wi.

† **28:29** Biñwakti bikpu bidəkə kañaki kə kimbu kələ.

31 Wi ka fukuki kəm ɳkuŋ bi Nyɔ, chu lani bəni
kəm Bah Jisəs Klistus, dzaka chu lwa kə, mi chu nya
kə wi bəh ɳgəkə.

**Kin̄wakti ki Nyɔ Min̄kain̄ Mifian̄
Chungmboko: Kin̄wakti ki Nyɔ Min̄kain̄ Mifian̄ (New
Testament+) for Cameroon**

copyright © 2021 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chung (Cung)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Apr 2025 from source files dated 1 May 2025

ff8b447d-0e78-5782-840d-48c27035a093